

SPOR VE REKREASYON ARASTIRMALARI DERGISI

JOURNAL OF SPORT AND RECREATION RESEARCHES

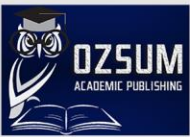
E-ISSN 2667-8985

www.dergipark.org.tr/srad

Cilt / Vol : 5

Sayı / No : 1

Yıl / Year : Haziran 2023

Scan me

SPOR VE REKREASYON ARAŞTIRMALARI DERĐİŐİ

Journal of Sport and Recreation Researches

Hakemli E-Dergi
E-ISSN NO: 2667-8985

2023, Cilt 5, Sayı 1 / 2023, Volume 5, Issue 1
Basım Tarihi (Publishing Date) / Yeri: Haziran (June) 2023 / Sinop
<http://dergipark.gov.tr/srad>
sradergisi@gmail.com

YAYIMCI / PUBLISHER

Ozsum Academic Publishing

HAKKIMIZDA / ABOUT US

Hakemli ve akademik bir elektronik dergi olan Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi açık erişime uygundur. Ayrıca spor ve rekreasyon bilimleri camialarına katkı sağlamayı amaç edinmiştir. Dergimizde; spor ve rekreasyon alanlarında hazırlanan zgn, derleme ve araştırma konulu çalışmalara yer verilmektedir. Derginin yayın dili Türkçe ve İngilizcedir. **Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda iki kez çevrim içi olarak yayımlanan yaygın sreli hakemli bir e-dergidir.** *The Journal of Sport and Recreation Researches, which is a refereed and academic electronic journal open access also it aims to contribute to sports and recreation sciences. In our journal, there are studies on original, compilation and research in the fields of sports and recreation. The publication language of the journal is Turkish and English. The Journal of Sport and Recreation Researches is a widely published peer-reviewed e-journal published online twice a year in June and December.*

Editrler/ Editors

Dr. Arda ZTRK
Doktorant Ozan YILMAZ

Yayın ve Bilimsel Danışma Kurulu/ Editorial and Scientific Advisory Board

Prof. Dr. Betl BAYAZIT (Kocaeli Üniversitesi)
Do. Dr. Ali Turan BAYRAM (Sinop Üniversitesi)
Do. Dr. Ercan KARAAR (Sinop Üniversitesi)
Doç. Dr. Hakan AKDENİZ (Kocaeli Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet Mert PASLI (Giresun Üniversitesi)
Doç. Dr. Osman Tolga TOGO (Harran Üniversitesi)
Doç. Dr. Özgür DİNÇER (Ordu Üniversitesi)
Doç. Dr. Özgür YAYLA (Akdeniz Üniversitesi)

Doç. Dr. Tolga GL (Alanya Keykubat Üniversitesi)
Doç. Dr. Ümit Doğan ÜSTÜN (Mustafa Kemal Üniversitesi)
Dr. Öğretim yesi Hasan SZEN (Ordu Üniversitesi)
Dr. Öğretim yesi Mürşit AKSOY (Hakkari Üniversitesi)
Doç. Dr. Tolga GL (Alanya Keykubat Üniversitesi)
Doç. Dr. Ümit Doğan ÜSTÜN (Mustafa Kemal Üniversitesi)

Sayı Hakemleri / Ad-hoc Peer Reviewers

Prof. Dr. Bergn MERİÇ BİNGL (Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. Menşure AYDIN AVCI (Haliç Üniversitesi)
Prof. Dr. Fehmi ÇALIK (Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi)
Doç. Dr. Atike YILMAZ (Muş Alparslan Üniversitesi)
Doç. Dr. Erdal BAL (Sağlık Bilimleri Üniversitesi)
Doç. Dr. Erdil DURUKAN (Balıkesir Üniversitesi)
Doç. Dr. Ezgi SAMAR (Artvin oruh Üniversitesi)
Doç. Dr. Gamze DERYAHANOğLU (Hitit Üniversitesi)
Doç. Dr. Hakan AKDENİZ (Kocaeli Üniversitesi)

Doç. Dr. Levent CEYLAN (Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Alkan UğURLU (Akdeniz Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Can ZGİDER (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi GL YAğAR (Hitit Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Turgay TURAN (Haliç Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi İzzet İSLAMOğLU (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Dr. Öğr. Gör. Ahmet Ali KARACA (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Dr. Arş. Gör. Ali ÇEVİK (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

Akademik unvan ve harf sırası gözetilerek sıralanmıştır.

Dergimiz ULAKBİM DERĐPARK' ta yer almaktadır.

Sorumluluk Reddi: Dergide yer alan yazıların sorumlulukları yazarlara aittir. Dergimizde ifte kr hakemlik yapılmakta olup Tubitak ve Cope kriterleri esas alınmaktadır.

Tarandığımız Dizinler

Google Scholar | İdealonline | Research Bible | Index Copernicus | Directory of Research Journals Indexing | Scientific Indexing Services (SIS) | Asos İndeks | Rootindexing | Bielefeld Academic Search Engine (BASE) | Journal Factor | Cite Factor | International Institute of Organized Research (I2OR) | Infobase Index

İÇİNDEKİLER / CONTENT

Eda İNCEOĞLU AYAZ, Yeliz İLGAR

The Investigation of The Relationship Between Mental Toughness and Cope with Sporting Problems In Team and Individual Sports **1-12**

Takım ve Bireysel Sporlarda Sporcuların Zihinsel Dayanıklılıkları ve Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerileri Arasındaki İlişki

Semra ÇETİN & Mehmet ACET

Etrüsklerde Dans Faaliyetleri ve Amaçları Üzerine Düşünceler **13-25**
Reflections on Dance Activities and Purposes in Etruscans

Deniz DEMİRCİ, Berna KARAMANCIOĞLU, Beyzanur DİKMEN HOŞBAŞ, Merve KIYICI & Turgay ALTUNALAN

Çocuk ve Adölesan Kayak Sporcularında Ağrı ile İlişkili Aktivite Paternlerine Göre Stres ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi **26-37**
Examination of Stress and Anxiety Levels in Child and Adolescent Ski Athletes According to Pain Related Patterns of Activity

Hüseyin SARIÇAM & Kubilay ÖCAL

Sahiplerinin Perspektifinden Fitness Merkezlerinin Yönetim Stratejileri **38-62**
Management Strategies Of Fitness Centers From The Perspective Of Their Owners

Muhammet Eyüp UZUNER & Müge SARPER KAHVECİ

Bireylerin Rekreatif Amaçlı E-Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi **63-77**
Investigation of Participation Motivation for E-Sports of Individuals Doing E-Sports for Recreational Purposes

Emine BAL TURAN, Aycen AYBEK & Gül YAĞAR

Ders-Boş Zaman Çatışmasında Öznel Mutluluğun Yeri: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği **78-87**

Place of Subjective Happiness in Study-Leisure Conflict: The Case of Gaziosmanpaşa University

Mehmet İsmail TOSUN, Mustafa ARICI, Abdurrahim KAPLAN & Gamze DERYAHANOĞLU

How Effective are Parents' Professional Goals on Individuals? **88-99**
Ebeveynlerin Mesleki Hedefleri Bireyler Üzerinde Ne Kadar Etkili?

THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MENTAL TOUGHNESS AND COPE WITH SPORTING PROBLEMS IN TEAM AND INDIVIDUAL SPORTS

Eda İNCEOĞLU AYAZ^{ID}1ABD, Yeliz İLGAR DOĞAN^{ID}1*ABCDE

¹ Pamukkale University Faculty of Sport Sciences, Recreation Department, Denizli, Turkey

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)

ABSTRACT

Original Article

Aim: The study was carried out to examine the relationship between the mental toughness of the athletes in team and individual sports and their ability to cope with sportive problems.

Method: The sample of the research; consists of athletes aged 18 and over, who play team sports (99 athletes) and individual sports (109 athletes) in the national team and in the upper leagues. It consists of a total of 208 people, 80 female and 128 male athletes, with a minimum age of 18 and a maximum of 30, determined by the convenience sampling method. In the research, the Skills for Coping with Sportive Problems, developed by Ozcan and Gunay (2017), validity and reliability studies, and the Mental Toughness Inventory in Sports, developed by Altıntaş, Bayar-Koruç (2017) Pearson Correlation Analysis, Independent Groups T Test techniques were used in the analysis of the data.

Findings and Conclusion: According to the findings of the research; There was a difference between the total score in terms of coping with sportive problems and the ability to be free from anxiety and to show high performance under pressure. In terms of mental toughness, the confidence sub-dimension scores of the athletes who do team sports were higher than the athletes who do individual sports. Considering the relationship between mental toughness and the ability to cope with sportive problems, a moderate positive relationship was observed in team sports, and a relationship level of 13% was found. In individual sports, this rate was found at the level of 5%.

Keywords: Team and individual sports, mental toughness, cope with sporting problems

TAKIM VE BİREYSEL SPORLARDA SPORCULARIN ZİHİNSEL DAYANIKLILIKLARI VE SPORTİF SORUNLARLA BAŞA ÇIKMA BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Çalışma, takım ve bireysel sporlarda sporcuların zihinsel dayanıklılıkları ve sportif sorunlarla başa çıkma becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Araştırmanın örneklemini; milli takımda ve üst liglerde yer alan takım sporları (99 sporcu) ve bireysel sporlar (109 sporcu) yapan, 18 yaş ve üzeri sporculardan oluşmaktadır. Kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenen, minimum 18, maksimum 30 yaş aralığındaki 80 kadın, 128 erkek sporcu olmak üzere toplam 208 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada, Özcan ve Günay (2017) tarafından geliştirilmiş, geçerlik, güvenilirlik çalışması yapılmış Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerileri Envanteri ile Altıntaş, Bayar-Koruç (2017) tarafından geliştirilmiş, geçerlik, güvenilirlik çalışması yapılmış Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Korelasyon Analizi, Bağımsız Gruplarda T Testi tekniklerinden faydalanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Araştırmanın bulgularına göre; sportif sorunlarla başa çıkma becerileri bakımından toplam puan ile kaygıdan uzak olma ve baskı altında yüksek performans gösterebilen becerileri bakımından fark görülmüştür. Zihinsel dayanıklılık bakımından ise takım sporları yapan sporcuların güven alt boyutu puanları bireysel spor yapan sporculara göre daha yüksek çıkmıştır. Zihinsel dayanıklılığın sportif sorunlarla başa çıkma becerileri ile ilişkisine bakıldığında takım sporlarında orta düzeyde pozitif ilişki görülmüş, %13 oranında bir ilişki düzeyi saptanmıştır. Bireysel sporlarda ise bu oran %5 düzeyinde bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Takım ve bireysel sporlar, sporda zihinsel dayanıklılık, sportif sorunlarla başa çıkma becerileri

*Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Yeliz İLGAR DOĞAN, yelizilgar@gmail.com,

Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Var/ Yes

1. INTRODUCTION

Mental toughness is also defined as the positive thinking capacity of the individual to immediately take control of himself/herself in the face of negative situations such as conflict, failure, unexpected situations and tension. People with high mental toughness are more controlling in their daily lives, prepared for unexpected situations, and have the capacity to turn a crisis into an opportunity, while people with low mental toughness show behaviors such as distancing themselves and resisting changes.

Mental toughness is a concept frequently used by athletes, coaches, sports psychologists and leaders. It generally consists of a set of positive traits that enable a person to cope with stress and difficult situations without losing confidence. (Güven and Yazıcı, 2020)

Researchers have noted that almost any positive and desirable psychological trait associated with success is labeled as mental toughness (Jones et al., 2002),

Jones et al. (2002);

- Mental toughness is having a natural or developed psychological advantage:
- In general, it enables you to cope better than your competitors with the many demanding situations that sport places on the athlete (competition, training, lifestyle, etc.).

- It allows you to be more consistent and better than your competitors, especially in terms of staying determined, focused, confident and controlled under pressure.

When we look at the literature, many studies have defined mental toughness as coping effectively with pressure and difficulties, so that the performance will be affected very little (Clough et al., 2002; Jones et al., 2002; Loehr, 1995; Middleton et al., 2004; Williams, 1988),

At the same time, the importance of mental toughness has been emphasized in many studies such as the belief in controlling one's own destiny (Clough et al., 2002; Middleton et al., 2004 Jones et al., 2002;), being successful under pressure (Bull et al., 2005; Jones et al., 2002; Thelwell et al., 2005) and having superior mental skills (Bull, Albinson, & Shambrook, 1996; Golby et al., 2003; Loehr, 1995).

One of the widely known theoretical approaches to coping is Folkman and Lazarus (1985) cognitive appraisal approach, which divides coping into problem- and emotion-focused, and another is the proactive coping approach revised by Aspinwall and Taylor (1997). According to Folkman and Lazarus (1985), coping is the cognitive and behavioral efforts people make to manage (reduce or tolerate) the problems they experience in their relationships with the environment.

Another coping theory is proactive coping, which states that measures should be taken against future stressful situations (Aspinwall & Taylor, 1997). Aspinwall and Taylor (1997) defined proactive coping, which they evaluated in five stages, as efforts to prevent a potentially stressful event.

When we look at the literature, in the studies on sporting problems, it is stated that coping with problems is positively significant in athletes' commitment, concentration, confidence and success motivation and high performance under pressure, and it is effective in goal setting and inner speech and maximizing performance (Megss & Cohen, 2019; Morgan, 2006; Ozcan, 2021).

Therefore, athletes' ability to cope with sporting problems consists of a combination of dimensions such as goal setting and mental preparation, ability to cope with difficulties, confidence and achievement motivation, concentration, being open to learning, performing well under pressure, and getting rid of worries (Erhan et al., 2015).

2. MATERIAL AND METHOD

In this section, the materials and methods used in the study, the population and sample group, the data collection tool, data collection, and data analysis are discussed.

2.1. Method of the Study

This research is a descriptive and correlational study prepared with the quantitative method. The quantitative method is a type of research that objectifies facts and events and presents them in an observable, measurable, and numerically expressible way. Quantitative research aims to objectively measure the social behaviors of individuals through observation, experiment, and test and to explain them with numerical data.

2.2. Population and Sample of the Study

The population of this study consists of athletes who play team and individual sports. The sample of the research consists of national team athletes aged 18 and over and athletes in the teams in the top leagues. The minimum reasonable sample size was calculated as 384.16 in order to make statistical estimations with a 5% sampling error at a 95% confidence interval and unknown population size. The criteria for inclusion in the study were that the individuals agreed to participate in the study and were over 18 years of age. The research

received responses from 215 athletes. Seven individuals who did not meet the research criteria were not included in the study. The athletes participating in the study consisted of 208 people, 80 female and 128 male athletes, with an average age of 23 years, a minimum age of 18, and a maximum age of 30 years.

2.3. Data Collection Tools

Personal Information Form

In the study, a personal information form was developed by the researcher to measure athletes' mental toughness in sports and their level of coping with sportive problems.

The personal information form was also used for variables including personal information such as demographic characteristics (age, gender, nationality status, year, competitions and achievements).

Mental Toughness Inventory in Sports

It is a 4-point Likert-type scale developed by Altıntas et al. (2017). The three-factor structure determined as a result of the exploratory factor analysis conducted to test the construct validity of the inventory explains 54.58% of the variance. The results of the confirmatory factor analysis conducted to test the construct validity of the inventory showed that the fit indices of the inventory consisting of three sub-dimensions and a total of 14 items were at an acceptable level. The internal consistency coefficients obtained for all participants were 0.84 for the "Trust" sub-dimension, 0.79 for the "Control" sub-dimension, and 0.51 for the "Persistence" sub-dimension.

The scale, which consists of 14 items, has 3 sub-dimensions. These are

1. Trust
2. Control
3. Continuity

Inventory of Coping Skills for Sportive Problems

The scale developed by Smith et al. (1995) was adapted into Turkish by Ozcan and Gunay (2017). First-order confirmatory factor analysis was applied to determine the validity of the scale, and it was determined that the test-retest reliability coefficients were high. It is applied to adolescents and adult athletes between the ages of 10-17.

The scale consists of 26 items and has 7 sub-dimensions. These are;

1. Goal setting / Mental preparation
2. Concentration
3. Non-anxiety
4. High performance under pressure
5. Coping with difficulty
6. Confidence and achievement motive
7. Coaching status

2.4. Data Collection

In this study, athletes over the age of 18 who voluntarily participated in the study were reached, necessary explanations were made, scales were distributed online and by hand via Google Forms, and their participation in the study was ensured. Before the application, the participants were explained the purpose and process of the study. The scales were filled in by each participant who voluntarily wanted to participate in the study.

2.5. Data Analysis

The data obtained from the scales were coded on the computer and the collected data were analyzed with the statistical package program. As a result of the answers obtained, it was examined whether there was a significant difference between the levels of mental toughness and coping with sportive problems according to the status of the athletes doing team and individual sports. In addition, the question of whether there is a relationship between athletes' mental toughness and coping with sportive problems and the question of what the most important problem is that athletes try to cope with was sought.

3. FINDINGS

Table 1. Independent Sample T-Test Results Regarding the Difference Between Team and Individual Athletes' Coping Skills with Sportive Problems Scores

Sub-Dimension	Status	N	\bar{X}	Ss	sd	t	P
Goal Setting/ Mental Preparation	Team	99	55.51	14.27	206	-.646	.519
	Individual	109	51.52	12.15			
Concentration	Team	99	8.58	2.63	206	1.561	.120
	Individual	109	8.80	2.34			
Non-Anxiety	Team	99	8.34	2.79	206	4.405	.000*
	Individual	109	7.77	2.51			
High Performance under Pressure	Team	99	6.30	1.91	206	2.805	.006*
	Individual	109	5.02	2.26			
Coping with Difficulty	Team	99	7.69	3.03	206	1.709	.089
	Individual	109	6.54	2.86			
Confidence and Achievement Motive	Team	99	7.84	2.80	206	1.614	.108
	Individual	109	7.21	2.49			
Coaching Status	Team	99	9.73	1.93	206	.744	.458
	Individual	109	9.27	2.17			
Total Score	Team	99	9.54	2.13	206	2.173	.031*
	Individual	109	9.31	2.19			

As a result of T-Test analysis, according to the scores of team and individual athletes' coping skills with sporting problems, athletes' goal setting [t (-.646)=.519 p>.05], concentration [t (1.561)=.120 p>.05], coping with difficulty [t(1.709)=.089p>.05], confidence and achievement motivation [t (1.614)=.108 p>.05], coaching status [t (.744)=.458 p>.05] and total scores [t (2.173)=.031 p>.05]. However, in the sub-dimensions of being free from anxiety [t (4.405)=,000, p<.05] and high performance under pressure [t (2.805)=,006, p<.05], there is a statistically significant difference between the scores of team and individual athletes' coping skills with sportive problems. According to these results, team athletes' scores of

being free from anxiety ($x=8.34$) and high performance under pressure ($x=6.30$) are higher than individual athletes.

Table 2. Independent Sample T-Test Results Regarding the Difference Between Mental Toughness in Sports Scores of Team and Individual Athletes

Sub-dimension	Status	N	\bar{X}	Ss	sd	t	P
Confidence	Team	99	19.63	3.02	206	2.394	.018*
	Individual	109	18.60	3.17			
Control	Team	99	9.29	2.62	206	-1.477	.141
	Individual	109	9.83	2.67			
Continuity	Team	99	10.26	1.08	206	.463	.644
	Individual	109	10.19	1.09			
Total Score	Team	99	39.18	3.19	206	1.205	.229
	Individual	109	38.62	3.46			

As a result of the T-Test analysis, there is no statistically significant difference between the control [$t (-1.477) = .141, p > .05$], continuity [$t (10.26) = .644, p > .05$] and total scores [$t (1.205) = .229, p > .05$] of the athletes according to the mental toughness scores of the athletes playing team and individual sports. However, in the sub-dimension of Mental Toughness confidence [$t (2.394) = .018, p < .05$], it is seen that there is a statistically significant difference between the scores of team and individual athletes' mental toughness in sports. According to these results, the confidence scores ($x=19.63$) of team athletes are higher than those of individual athletes.

Table 3. Pearson Correlation Analysis Results of Team and Individual Athletes' Coping Skills with Sportive Problems and Mental Toughness

Status			Cope with Sporting Problems	Mental Toughness
Team	Cope with Sporting Problems	Pearson Correlation	1	.356**
		Sig. (2-tailed)		.000
		N	99	99
	Mental Toughness	Pearson Correlation	.356**	1
		Sig. (2-tailed)	.000	
		N	99	99
Individual	Cope with Sporting Problems	Pearson Correlation	1	.230*
		Sig. (2-tailed)		.016
		N	109	109
	Mental Toughness	Pearson Correlation	.230*	1
		Sig. (2-tailed)	.016	
		N	109	109

When Table 3. is examined, it is seen that there is a moderate, positive, and significant relationship between the ability to cope with sportive problems and mental toughness of athletes who play team sports ($r= 0.356, p < 0.05$). According to this, it can be said that as mental toughness in sports increases in athletes who play team sports, the ability to cope with sportive problems also increases. It is seen that there is a weak positive and significant relationship between the ability to cope with sportive problems and mental toughness of individual athletes ($r= 0.230, p < 0.05$). According to this, it can be said that as mental toughness increases in athletes practicing individual sports, coping with sportive problems also increases.

Table 4. Analysis Results of the Most Important Problems Athletes to Cope with in Team and Individual Sports

Type of Problem	Problem	Team		Individual	
		N	%	N	%
Physical Problems	(Fatigue, Muscle pain and spasms, Injuries, Weight)	53	53.5	36	33
Psychological Problems	((Fear-Stress-Anxiety-Panic-Lack of self-confidence, Anger control, competition)	20	20.2	44	40.4
Social/Enviromental Problems	(Coach and Family pressure, Discipline, School, Team communication, Gender discrimination)	12	12.1	10	9.2
Mental Problems	(Directing the mind, Attention deficit, Mental toughness, Mental conception)	9	9.1	13	11.9
Economical Problems	(Economical problems)	5	5.1	6.0	5.5
TOTAL		99	100	109	100

When Table 4 is examined, it is seen that the most important problems that athletes try to cope with in team sports are physical (53.5%), psychological (20.2%), social and environmental (12.1%), mental/mental (9.1%) and economic (5.1%) problems, respectively. In individual sports, the most important problems that athletes try to cope with are psychological (40.4%), physical (33%), mental/mental (11.9%), social and environmental (9.2%), and economic (5.5%) problems, respectively.

4. DISCUSSION

In the study, while there was no significant difference between team and individual sports athletes in terms of their ability to cope with sportive problems, the levels of being free from anxiety and being able to show high performance under pressure were higher in team sports athletes than in individual sports athletes. It is the expected result that the level of anxiety in individual sports is higher than that of team sports athletes. In the study, the fact that psychological problems were found in individual athletes in relation to the sportive problems that the athletes tried to cope with supports this result. In terms of goal setting and mental preparation, coping with difficulties, confidence and sense of achievement, and coaching status, the ability of team and individual athletes to cope with sportive problems is at a similar level. Although it is not statistically significant, it is seen that the concentration of individual athletes is higher. In the study of Karademir et al., (2021) with elite volleyball players, it is seen that the coping skills of volleyball athletes who play team sports are at a medium level.

Again, in the study, while team and individual athletes did not differ in terms of their mental toughness, the confidence levels of team athletes were higher than those of individual athletes. In terms of control and continuity, the ability of team and individual athletes to cope with sportive problems is at a similar level. When the related literature is examined; there are studies showing that the mental toughness levels of team athletes and individual athletes do not differ (Juan & Lopez, 2015; Nicholls et al., 2009; Bull et al. Yarayan, Yıldız, & Gülşen; 2018).

Madrigal et al. (2013) stated that team athletes' mental toughness levels will be positively affected by the social support they can receive from their friends, while individual athletes should make more effort to close this gap. Unlike the results of this study, in the study conducted by Yarayan et al., (2018) with elite-level athletes, it was seen that individual athletes were higher in the control and continuation sub-dimensions and the total score of mental toughness, while there was no difference in the trust dimension. The research was conducted with Athletics, Boxing, Karate, Cycling from individual sports and Football, Basketball, Volleyball, and Handball from team sports. It can be thought that the difference between the study results is due to the difference in branches.

When we look at the relationship between Mental Toughness and Sportive Problems in the research, it is seen that there is a moderate positive relationship between mental toughness and the ability to cope with sportive problems of athletes engaged in team sports. According to this, as mental toughness in sports increases in athletes engaged in team sports, their ability to cope with sportive problems will also increase. There was a weak positive relationship between the ability to cope with sportive problems and mental toughness of athletes engaged in individual sports.

5. RESULTS

Consequently, some questions were asked in the research to determine what the problem is in coping with mental toughness and sportive problems, and it was stated that the most important problems that athletes try to cope with in team sports are physical, psychological, social and environmental, mental/mental and economic problems, respectively. In individual sports, the most important problem that athletes try to cope with is psychological problems, followed by physical, mental/mental, social and environmental, and economic problems.

As a result, it can be said that the reason for the low role of mental toughness in coping with sportive problems in both teams and individual sports is that specific and precede mental or mental problems.

6. CONFLICT OF INTEREST AND ETHICS COMMITTEE APPROVAL

Conflict of Interest: The author declared that writing this review does not include any conflicts of interest.

Researchers' Contribution: The processes related to the introduction, methods, findings and discussion sections of the study were carried out by author.

Financial support: It has been reported by the author that there is no financial support.

Ethics Committee Approval: The study was taken from Pamukkale University Social and Human Sciences Research and Publication Ethics Committee.

Informed Consent: Informed consent was obtained from the participants.

Acknowledgement: The reviewers are acknowledged by the writers for their work. The reviewers' assessments helped this paper achieve the necessary scholarly standard. Future readers and researchers benefited from the reviewers' insightful remarks and viewpoints as well.

7. REFERENCES

- Altıntaş, A., & Bayar Koruç, P. (2016).** Investigation of Psychometric Properties of Mental Toughness Inventory in Sport (SZDE). *Journal of Sport Sciences*, 27(4), 163-171.
- Aspinwall L. G. and Taylor, S. E. (1997).** A Stitch in Time: Self-Regulation And Proactive Coping. *Psychological Bulletin*, 121(3), 417-436. Doi: 10.1037/0033-2909.121.3.417.
- Bull, S. J., Albinson, J. G., & Shambrook, C. J. (1996).** *The Mental Game Plan: Getting Psyched for Sport*. Eastbourne: Sports Dynamics.
- Bull, S. J., Shambrook, C. J., James, W., & Brooks, J. E. (2005).** Towards An Understanding Of Mental Toughness in Elite English Cricketers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(3), 209-227.
- Clough, P. J., & Earle, K. (2002).** When The Going Gets Tough: A Study of The Impact of Mental Toughness on Perceived Demands. *Journal of Sports Sciences*, 20(1), P. 61.
- Erhan, S. E., Bedir, D., Güler, M. Ş., & Ağduman, F. (2015).** Turkish Validity and Reliability Study of Athletes' Psychological Skills Assessment Scale. *Atatürk University Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 17(1), 59-71.
- Folkman, S. & Lazarus, R. S. (1985).** If It Changes It Must Be A Process: Study of Emotion and Coping during Three Stages of A College Examination. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48(1), 150-170.
- Golby, J., Sheard, M., & Lavalley, D. (2003).** Cognitive-Behavioral Analysis of Mental Toughness in National Rugby League Teams. *Perceptual and Motor Skills*, 96, 455-462.
- Güven, Ş. & Yazıcı, A. (2020).** Analysis of the Studies in the Field of Mental Toughness Published in Turkey. *Journal of National Sport Sciences*, 4(1), 82-93.
- Jones, G., Hanton, S., & Connaughton, D. (2002).** What is Mental Toughness? A Study Of Elite Athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(3), 205-218. <https://doi.org/10.1080/10413200290103509>
- Juan, M. V T., & Lopez, A. (2015).** Mental Toughness of Academic Athletes. *Researchers World*, 6(3), 22.
- Karademir, T., Var, L., Pakyardım, C., & Paksoy, S. M. (2021).** *International Congress On Multidisciplinary Approach To Sports And Social Sciences* (P. 116).
- Kotrlik, J. W. K. J. W., & Higgins. C. C. H. C. C. (2001).** *Organizational Research: Determining Appropriate Sample Size In Survey Research*, Information Technology. Learning. And Performancejournal. 19(1). 43.
- Loehr, J. E. (1995).** *The New Mental Toughness Training for Sports*. New York: Plume.
- Madrigal L, Hamill S, Gill DL (2013).** Mind Over Matter: Development Of The Mental Toughness Scale (MTS). *Sport Psychology*, 27(1): 62-77.
- Megs, J. & Chen, M. A., (2019).** The Effects of Psychological Skills Training on Competitive Performance for Young Swimmers. *Perceptual and Motor Skills* 126(5) 886-903.
- Middleton, S. C., Marsh, H. W., Martin, A. J., Richards, G. E., & Perry, C. (2004).** Exploring Mental Toughness: A Qualitative Study of Mental Toughness in Elite Athletes. Center for Self-Research Biennial Conference, Berlin. Http://Self.Uws.Edu.Au/Conferences/2004_Middleton

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

GİRİŞ

Zihinsel dayanıklılık, çatışma, başarısızlık, beklenmeyen durumlar, gerilim gibi negatif durumlar karşısında bireyin hemen kendisini kontrol altına alarak eski durumuna dönme yönünde gösterdiği pozitif düşünce kapasitesi olarak da tanımlanmaktadır. Zihinsel dayanıklılığı yüksek olan kişiler, gündelik yaşamlarında daha kontrolcü, beklenmedik durumlara hazırlıklı, krizi fırsata çevirme kapasitesine sahip iken, düşük olan kişilerde ise kendini uzaklaştırma, değişikliklere karşı direnç gösterme gibi davranışlar gözlemlenmektedir.

Zihinsel dayanıklılık özellikle sporcular, koçlar, spor psikologları ve liderler tarafından sıklıkla kullanılan bir kavramdır. Bu kavram genel olarak bir insanın stres ve zor bir durumla karşılaştığında güvenini kaybetmeden başa çıkmasını sağlayan bir takım olumlu özelliklerinden oluşur.

Araştırmacılar, başarı ile ilişkilendirilen hemen hemen her türlü olumlu ve istenen psikolojik özelliğin zihinsel dayanıklılık olarak etiketlendiğini belirtmişlerdir. (Jones ve diğerleri, 2002),

Jones ve ark. (2002);

- Zihinsel dayanıklılık, doğal veya gelişmiş psikolojik üstünlüğe sahip olmaktır:
- Genel olarak, sporun sporcuya yüklediği pek çok talepkâr durumlar ile (rekabet, antrenman, yaşam tarzı vb.) rakiplerinizden daha iyi başa çıkmanızı sağlar.
- Özellikle baskı altında kararlı, odaklanmış, kendinden emin ve kontrollü kalma konusunda rakiplerinizden daha tutarlı ve daha iyi olmanızı sağlar.

Baş çıkma, insanların çevre ile ilişkilerinde yaşadıkları sorunları yönetmek (azaltmak veya tolere etmek) için ortaya koydukları bilişsel ve davranışsal çabalarıdır.

Bir diğer başa çıkma teorisi gelecekte ortaya çıkacak stresli durumlara karşı önlem alınması gerektiğini belirten proaktif başa çıkmadır (Aspinwall ve Taylor, 1997). Aspinwall ve Taylor (1997), beş aşamalı olarak değerlendirdiği proaktif başa çıkmayı, potansiyel olarak stresli bir olayın önüne geçmek için sergilenen çabalar olarak tanımlamıştır.

Sportif sorunlar ile ilgili yapılan çalışmalarda sorunlarla başa çıkmanın sporcuların bağlılığını, konsantrasyonunu, güven ve başarı güdüsünü ve baskı altında yüksek performans göstermede pozitif yönde anlamlı olduğunu ayrıca hedef belirleme ve içsel konuşma ve performansı üst seviyeye çıkarmada etkili olduğunu belirtmişlerdir (Özcan, 2021; Morgan, 2006; Megss ve Cohen, 2019).

Bu bağlamda, sporcuların sportif sorunlarla başa çıkma becerileri, hedef belirleme ve mental hazırlık, zorluklarla baş edebilme yeteneği, güven ve başarı motivasyonu, konsantrasyon, öğrenmeye açık olabilme, baskı altında iyi performans gösterebilme ve endişelerden kurtulma gibi boyutların birleşiminden oluşmaktadır (Erhan ve diğerleri, 2015).

MATERYAL VE METOD

Bu bölümde araştırmada kullanılan materyal- metot, evren ve örneklem grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizinden bahsedilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma nicel yöntemle hazırlanmış, betimsel ve korelasyonel bir araştırmadır. Nicel yöntem, olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırma türüdür. Nicel araştırmanın amacı bireylerin toplumsal davranışlarını gözlem, deney ve test yoluyla nesnel bir şekilde ölçmek ve sayısal verilerle açıklamaktır.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini takım ve bireysel sporlar yapan sporcular oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise 18 yaş ve üzeri milli takım sporcuları ve üst liglerdeki takımlarda yer alan sporculardan oluşmaktadır. Evren sayısı bilinmeyen ve %95 güven aralığında %5 örnekleme hatası ile istatistiki tahminlerin yapılabilmesi amacıyla en az makul örnekleme sayısı 384,16 olarak hesaplanmıştır. Araştırma dahil edilme kriterleri; bireylerin çalışmaya katılmayı kabul etmesi, 18 yaşından büyük olmasıdır. Araştırmaya 215 sporcudan yanıt gelmiştir. Araştırma kriterlerine uymayan 7 kişi araştırmaya dahil edilmemiştir. Araştırmaya katılan sporcular minimum 18, maksimum 30 yaş aralığında, yaş ortalaması 23 olan 80 kadın 128 erkek sporcu olmak üzere 208 kişiden oluşmaktadır.

TARTIşMA

Yapılan araştırmada takım ve bireysel spor yapan sporcuların sportif sorunlarla başa çıkma becerileri bakımından karşılaştırıldığında anlamlı farklılık göstermezken, takım sporları yapan sporcuların kaygıdan uzak olma, baskı altında yüksek performans gösterebilme düzeyleri bireysel spor yapan sporculara göre daha yüksektir. Bireysel sporlarda kaygı düzeyinin takım sporları yapan sporculardan daha yüksek olması beklenen sonuçtur. Çalışmada sporcuların başa çıkmaya çalıştığı sportif sorunlarla ilgili olarak bireysel sporcularda psikolojik sorunların çıkması bu sonucu destekler niteliktedir. Hedef belirleme ve zihinsel hazırlık, zorlukla başa çıkma, güven ve başarı duygusu, antrenörlük durumu bakımından takım sporu yapan ve bireysel spor yapan sporcuların sportif sorunlarla başa çıkma becerileri benzer düzeydedir. İstatistiksel olarak çok anlamlı görünmese de bireysel spor yapan sporcuların konsantrasyonunun daha yüksek olduğu görülmektedir. Karademir, Var, Pakyıldırım ve Paksoy'un (2021) elit voleybolcularla yaptıkları çalışmalarında takım sporu olan voleybol sporcularının sportif sorunlarla başa çıkma becerilerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Yine araştırmada takım ve bireysel spor yapan sporcular zihinsel dayanıklılıkları bakımından karşılaştırıldığında farklılık göstermezken, takım sporları yapan sporcuların güven düzeyleri bireysel spor yapan sporculara göre daha yüksektir. Kontrol ve devamlılık bakımından takım sporu yapan ve bireysel spor yapan sporcuların sportif sorunlarla başa çıkma becerileri benzer düzeydedir. İlgili literatür incelendiğinde; takım sporcularının ve bireysel sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin farklılaşmadığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Juan ve Lopez, 2015; Nicholls ve diğ., 2009; Bull ve diğ., 2005, Akt. Yarayan, Yıldız ve Gülşen; 2018). Madrigal ve diğ. (2013), takım sporcularının arkadaşlarından

alabileceği sosyal destek ile zihinsel dayanıklılık düzeylerinin olumlu etkileneceğini, bireysel sporcuların ise bu açığı kapanması adına daha çok çaba sarf etmeleri gerektiğini belirtmektedir. Bu araştırmanın sonuçlardan farklı olarak Yarayan, Yıldız ve Gülşen (2018) tarafından elit düzeyde sporcularla yapılan araştırmada bireysel sporcuların kontrol ve devam alt boyutlarında ve zihinsel dayanıklılık toplam puanında daha yüksek olduğu, güven boyutunda fark olmadığı görülmüştür. Araştırma, bireysel sporlardan Atletizm, Boks, Karate, Bisiklet, takım sporlarından Futbol, Basketbol, Voleybol, Hentbol branşları ile yapılmıştır. Çalışma sonuçları arasındaki farkın branş farkından kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırmada Zihinsel Dayanıklılık ve Sportif Sorunlar arasındaki ilişkiye baktığımızda ise, takım sporları ile uğraşan sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme durumları ile zihinsel dayanıklılıkları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre takım sporları ile uğraşan sporcularda sporda zihinsel dayanıklılık arttıkça sportif sorunlarla başa çıkabilmesi de artacaktır. Bireysel spor ile uğraşan sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme durumları ile zihinsel dayanıklılıkları arasında ise zayıf düzeyde pozitif ilişki olduğu görülmüştür.

Son olarak araştırmada Zihinsel dayanıklılık ve Sportif sorunlarla başa çıkmada sorunun ne olduğunun tespitine yönelik bazı sorular sorulmuş ve takım sporlarında sporcuların başa çıkmaya çalıştığı en önemli sorunların sırasıyla fiziksel, psikolojik, sosyal ve çevresel, zihinsel/mental ve ekonomik sorunlar olduğu belirtilmiştir. Bu durum bireysel sporlarda ise sporcuların başa çıkmaya çalıştığı en önemli sorunun psikolojik sorunlar olduğu, daha sonra fiziksel, zihinsel/mental, sosyal ve çevresel ve ekonomik sorunlar olduğu belirtilmiştir.

Sonuç olarak, hem takım sporlarında hem de bireysel sporlarda sportif sorunlarla başa çıkabilmede zihinsel dayanıklılığın rolünün düşük çıkmasının sebebinin fiziksel ve psikolojik sorunların zihinsel yada mental sorunlardan önce gelmesi olduğu söylenebilir.

ETRÜSKLERDE DANS FAALİYETLERİ VE AMAÇLARI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Semra ÇETİN¹AD, Mehmet ACET²AD

¹ Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya, TÜRKİYE

² Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Kütahya, TÜRKİYE

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)

ÖZET

Derleme Makale

Bu çalışmanın amacı Etrüsklerde dans faaliyetlerinin topluma yansımaları ve amaçları üzerine güncel yorumlamalarda bulunmaktır. Literatür taraması yapılmıştır. Etrüsk mezar resimlerindeki konular ve özellikle de danslar genel olarak cenaze ve mezarla ilişkilidir. İtalya'nın Tarquinia kentindeki 2500 yıllık bir Etrüsk mezarının duvarları, parlak renkli dansçı ve müzisyenlerin resimleriyle kaplıdır. Mevcut Etrüsk metinleri, dansa yönelik tutumlarla ilgili bilgi sunmaz. Etrüsk dans ikonografisi, MÖ 6. yüzyılda başlayan Arkaik ve Klasik Dönemlerde ortaya çıkar. Ancak birkaç örnek Etrurya'da MÖ 2. yüzyıla kadar devam eder. Dans, duvar resmi, rölyef heykel, süslü seramikler, bronz heykelcikler ve şamdanlar, oyma bronz aynalar ve oyulmuş değerli taşlar gibi büyük ve küçük ölçekli, iki ve üç boyutlu ortamlarda tasvir edilir. Mezarlardaki giysiler, dansçıların önce yavaş hareket ettiğini, sonra dönüp daha hızlı ve daha hızlı sıçradığını gösterir. Sonuç:Etrüsklerde dans sahneleri çokça mezar duvarlarına yansımıştır. Bunlardan en önemlisi Tarquinia kentindeki mezarların duvar resimlerinde müzikli olduğu düşünülen dans sahneleridir. Bu dans sahnelerinin amaçları arasında insanları tanrılara yaklaştırma ve eğlence amacı olduğu gibi cenazelerde üzüntüyü dağıtma olabilir. Etrüsklerin özellikle cenaze oyunlarında sadece ölüleri anma ve üzüntüyü dağıtma değil hayatta olanları da ilgilendiren bir geçiş ayini de yapırdı. Yarışmalar içerisinde de danslar ve ziyafetler vardı. Danslar ile toplumda ölümün getirdiği psikolojik sıkıntılardan kurtulma ve geleceği garanti altına almak için güç toplamaya yardımcı olmak amaçlanmış olabilir.

Anahtar Kelimeler: Etrüskler, Dans, Mezar, Cenaze, Spor

REFLECTIONS ON DANCE ACTIVITIES AND PURPOSES IN ETRUSCANS

ABSTRACT

Review Article

The aim of this study is to make up-to-date interpretations on the reflection of the Etruscan dance activities on the society and their purposes. A literature review was made. Subjects in Etruscan tomb paintings, and especially dances, are generally associated with funerals and burials. The walls of a 2,500-year-old Etruscan tomb in Tarquinia, Italy, are covered with brightly colored paintings of dancers and musicians. Existing Etruscan texts do not provide information on attitudes towards dance. Etruscan dance iconography originates in the Archaic and Classical Periods beginning in the 6th century BC. However, a few examples persist in Etruria as far back as the 2nd century BC. The dance is depicted in large and small scale, two- and three-dimensional mediums, such as mural painting, relief sculpture, ornate ceramics, bronze statuettes and candlesticks, carved bronze mirrors, and carved gemstones. The clothes on the tombs show the dancers moving slowly at first, then turning and leaping faster and faster. Conclusion: Etruscan dance scenes are mostly reflected on the tomb walls. The most important of these are the dance scenes that are thought to be musical in the wall paintings of the tombs in the city of Tarquinia. Among the purposes of these dance scenes may be to bring people closer to the gods and to disperse sadness at funerals, as well as for entertainment. Especially in the funeral games of the Etruscans, a rite of passage was performed not only to commemorate the dead and to disperse sorrow, but also to concern the living. There were dances and banquets in the competitions. With the dances, he may have aimed to get rid of the psychological distress caused by death in the society and to help gather strength to guarantee the future.

Keywords: Etruscans, Dance, Burial, Funeral, Sports

*Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Semra ÇETİN, scetin@subu.edu.tr,

Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No

1. GİRİŞ

Çağdaş kültürde kadın ve çocukların (yeme bozukluklarından) dans etmek için can atıkları, Etrüsklerin ise Etrüsk modellerinin işaret ettiği ölümden sonraki yaşam için yaşamak ya da elçiler olmak için dans ettikleri dikkat çekicidir (Morgan,2017). İtalya'nın Tarquinia kentindeki 2500 yıllık bir Etrüsk mezarının duvarları, parlak renkli dansçı ve müzisyenlerin resimleriyle kaplı olduğu belirtilir. Mezarlar ve çömlekler, dans eden figürler veya masa oyunları oynayan insanların sahnelerini bulmak için kesin olmasa da klasik antik çağda kişiler arasındaki ilişkiler ve toplumsal yaşam hakkında önemli mesajlar verebilirler (Whiting,2023).

Etrüsk mezar resimlerindeki tasvirler genellikle cenaze ayinleri ve mezarda öteki dünyaya mesajlar verme ile ilişkili olabilirler. İnsanlar için özellikle yaşadıkları hayatın güzel taraflarını gösteren sahneleri ile oyunlar (spor karşılaşmaları), vardır (Yılmaz,2012). Etrüsk tarihi konusunda başvurabileceğimiz biri Livius'a aittir. Oyunlar Etruria'nın oldukça büyük bir kısmı için önemli olan boks oyunları ve atlarla zenginleştirildiği belirtilir (Dede,2017).

Livy ve Appian, Etrüsk dansına, müziğine ve bunların eğlence ile bağlantısına atıfta bulunsa da, bu performansların toplumda estetik bir zevk kaynağı olmaktan çok daha önemli bir işlevi vardır. Dans performansı, izleyiciye ilişkiler, ritüel ve davranış hakkında bilgi sağlayan "anlamları ifade etmek için kültürel olarak anlaşılabilir sembollerden oluşan inşa edilmiş bir sistem kullanır". Dans, ikonografik olarak, uzayda seyahat eden bir beden tasviriyle tüm vücudun dahil olduğu, alışılmışın dışında insan hareketi olarak tanımlanabilir; resimli bir dinleyici kitlesi olsun veya olmasın bir veya daha fazla kişi tarafından yapılabilir ve bir tür sözlü olmayan iletişim işlevi görebilir. Dansın kendisi, ya seyircilerin "görsel deneyimi" ya da icracıların "kolektif katılımı" yoluyla sosyal bir aktivite olarak değerlendirilebilir. Mevcut Etrüsk metinleri, dansa yönelik tutumlarla ilgili bilgi sunmaz; bu nedenle

ikonografi birincil kaynak olarak işlev görmelidir. Etrüsk dans ikonografisi, MÖ 6. yüzyılda başlayan Arkaik ve Klasik Dönemlerde ortaya çıkar, ancak birkaç örnek Etrurya'da MÖ 2. yüzyıla kadar devam eder. Dans, duvar resmi, rölyef heykel, süslü seramikler, bronz heykelcikler ve şamdanlar, oyma bronz aynalar ve oyulmuş değerli taşlar gibi büyük ve küçük ölçekli, iki ve üç boyutlu ortamlarda tasvir edilir. Dansçıların çoğu temsiline bir cenaze töreni bağlantısı olsa da, belirli nesne türleri, aynalar, seramikler ve mücevherler muhtemelen yaşamları boyunca birden fazla işleve sahipti ve günlük bağlamlarda kullanıldıkları düşünülmüyordu. Ayrıca, Etrüsk mimari pişmiş toprakları, sonuç olarak aşağıdaki tartışmaya dahil edilen, tamamen mezar dışı bir yapıya dair nadir kanıtlar sunar. Etrüsk dans ikonografisinin, yalnızca bir istisna dışında, dansı asla bir tanrı bağlamında ele almaması ve genellikle dini işlevlerle bağlantılı olmaması özel bir nottur. Dans ikonografisi, belirli yorumlayıcı zorluklar sunar. Dansın temsilleri, bir enstantane gibi zamanda donmuş bir anı yakalamaz. Bunun yerine Etrüsk sanatı, "kamera öncesi anlatı sanatının" diğer örnekleri gibi, bir sanatçı tarafından yapılan ve birden çok anı içerebilen, farklı dansların bir pastışı gibi görünebilen ve yaratıcılığın kanıtı sağlayabilen bir dizi seçim olarak düşünülmelidir (Layton Marietta; 2013).

Bu çalışmanın amacı Etrüsklerde dans faaliyetlerinin topluma yansımaları ve amaçları üzerine güncel yorumlamalarda bulunmaktır.

Etrüsk soylularının dans faaliyetlerinde bulunmuşlardır (Gardiner, 1930). Etrüskler mezar sahibinin cenazesinde düzenlenen sportif oyunları da tasvir etmişlerdir (Thuillier, 2004). Aristoteles, Etrüsklerde danslara müziğin eşlik ettiğinden bahsetmiştir. Etrüsklerde halka açık olarak sahnelenen kült danslar Etrüsk halkının özelliklerini ortaya koyabilir (Olivova, 1985).

İkonografi, belgesel reproduksiyonları olarak işlev görmez, ancak "imgeler yaratıcıdır ve insanların çevrelerindeki dünyayı görme ve yapılandırma biçimlerine aktif olarak katkıda bulunur." Seçimler şunlardan kaynaklanabilir: kültürel sözleşmeler, kişisel zevkler veya müşterinin tercihleri. Etrüsk sanatında dans ikonografisi jest ve bağlam aracılığıyla tanımlanır. Kabul edilmelidir ki, hareketle tanımlanan bir kavramın statik bir görüntüde tasviri doğası gereği zordur ve izleyicinin kolayca tanımlayabileceği geleneklerin ve diğer unsurların kullanılmasını gerektirir. Duvar resmi, oymalı dekorasyon ve boyalı çanak çömlek gibi iki boyutlu sanat biçimlerinin üç boyutlu bir uzayda gerçek hareketi nasıl temsil ettiğinin gerçek boyutu belirlenemez. Ek bilgiler kabartma heykel ve heykelciklerden elde edilebilir, ancak Naerebout'un belirttiği gibi, üç boyutlu sanatta bile, sanatçıların hareketleri bilinmez ve statik görüntülerden yeniden yaratılamaz. Etruria'daki dans ikonografisini tanımlayan çeşitli özellikler. Dansçılar tipik olarak, Vulci flört yaklaşık olarak MÖ 470 veya Yazıtlar Mezarı'nda görüldüğü gibi ileriye doğru ilerliyorlar, yaklaşık olarak MÖ 520, Tarquinia'da. Spina'dan MÖ 480-460'a tarihlenen bronz dekoratif kadın figüründe olduğu gibi en az bir kol kaldırılmış ve dansçı krotala tutuyor olabilir veya dansçı, bir Caeretan'ın omzunda görüldüğü gibi elleri boş olarak tasvir edilebilir. MÖ 6. yüzyılın sonlarına ait hidria. Etrüsk dansını, bir aynada tanımlanabilecek koşma gibi benzer şekilde tasvir edilen diğer etkinliklerden ayıran şey, bu özelliklerin bazı bölümlerinin yanı sıra ikonografinin bağlamının birleşimidir. Etrüsk dansını, bir aynada tanımlanabilecek, yaklaşık olarak MÖ 525-500. Bir seyircinin ve etkileşim halindeki kadın ve erkek gruplarının varlığı, bir performansın gerçekleştiğini gösteren ipuçları sunar. Erkek veya kadın figürler tek başlarına, çiftler halinde veya üç veya daha fazla kişilik gruplar halinde dans edebilirler, ancak dansçılar nadiren fiziksel olarak birbirleriyle etkileşime girerler. Dans, cenaze törenlerinde, ziyafetlerde ve kentsel bağlamlarda ve belirli

olmayan eğlence sahneleriyle bağlantılı olarak yer alır; bir izleyici kitlesi ayrıca yukarıda belirtilen bağlamlardan herhangi birine dahil edilebilir. Etrüsk sanatında dansçılar kimlerdi? Dansçılar farklı sosyal sınıflara ait olarak tasvir edilir; seçkinler ve seçkin olmayanlar, kostümleriyle ayırt edilerek tasvir edilir; ikinci grup köleleri, ünlüleri ve hatta kiralık dansçıları içerebilir, ancak Etruria'da bu türden sanatçıların varlığını gösteren hiçbir kanıt yoktur. Örneğin, Tarquinia Dışı Aslan Mezarı'nda, arka duvarın sol tarafında, gösterişli ve modaaya uygun giysisine bakılarak merhumun karısı olduğu tespit edilen dans eden bir kadın vardır. Aynı mezar, sanatçılar ve seyirciler arasında açıkça tanımlanmış ilişkileri sunar. Arka duvarda, solda merhumun karısı ve sağda iki ek dans figürü, sağ duvarda yatan figürler için performans sergiliyor ve en soldaki erkek, ayrıcalıklı konumu nedeniyle merhum olarak tanımlanıyor. İzleyici ile izleyici arasındaki bu ilişki arka ve sağ duvar arasında devam etmektedir. Diğer Etrüsk mezarları, Yazıtlar Mezarı'nın arka ve sol duvarı ve ön odadaki Casuccini Tepesi Mezarı gibi köşelerde eylem ve kompozisyonun devam ettiğini göstermektedir. Uzanan figür ile oyuncu arasında karşılaştırılabilir bir yan yana gelme, Tarquinia'daki Ölü Adamın Mezarı'nda yaklaşık olarak MÖ 510. Sol duvarda ölünün bir kline üzerine yatırıldığı protez tasvir edilmiştir. Kline'in solunda, sol bacağı sağ bacağının önünde çaprazlanmış, sol kolu havada ve sağ kolu arkasında uzanmış olarak gösterilen bir dansçı var. Dışı Aslan Mezarı'ndaki uzanmış figürlerden ikisinin üç dansçıya bakması gibi, ceset doğrudan dansçıya bakar. Oyuncu-seyirci ilişkisinin benzer tasvirleri, Tomb of the Hoggles, Tarquinia, yaklaşık olarak MÖ 520-510 ve Maymun Mezarı, Chiusi, yaklaşık olarak MÖ 480. Her mezarın arka duvarlarında, başında hokkabazlık aparatı olan merkezi bir kadın ve sağda oturmuş performansını izleyen merhum vardır. Ölü Adamın Mezarı, mezar resminde protezin tasvir edildiği tek örnek olduğu için, ölünün seyirci işlevi gördüğüne dair kesin bir kanıt yoktur. Merhumun ahirette eğlence faaliyetlerine katılabilmesi ve mezar resimlerinde tasvir edilen mekânın ne ölümler ne de canlılar dünyasında tam olarak sabitlenmemiş olması, burada kasıtlı bir muğlaklık olabileceği anlamına gelmektedir. Dışı Aslan Mezarı, Maymun Mezarı ve Hokkabazların Mezarı'nda gösterilen diğer ilişkiler göz önüne alındığında, ölümlerin burada seyirci olarak işlev görmesi tutarlı olacaktır. Pek çok durumda ve sıklıkla ziyafet bağlamlarında, dans veya müzik performansı her zaman görüntünün görsel odak noktası değil, bunun yerine yardımcı bir odak noktasıdır; bunun yerine görsel odak izleyicidir. Tarquinia c'den arka duvardaki Bigas Mezarı'nda bir örnek bulunabilir. Aulos oyuncusunun en solda performans sergilediği ve uzanmış seyircilerin odak noktası olmadığı MÖ 490. Naerebout, dansa ilişkin kanıtları analiz ederken, katılımcıların sayısı ve düzeni, dansçıların kalıpları ve diğer genel özellikler gibi göz önünde bulundurulması gereken birkaç soru sunar.³⁸ Etrüsk ikonografisinde gerçekte yalnızca birkaç tür tanımlanabilir dans gözlemlenebilir. Örneğin, MÖ 7. yüzyılın başlarına tarihlenen Chiusi'den dairesel bir cippus ve Bisenzio'dan üzerindeki kabartma süsleme örneğinde olduğu gibi, sanatçıların el ele verdiği çizgi dansı nadiren tasdik edilmiştir ve muhtemelen önemsizdir. Etruria'da bir dans türü. Etrüsk dansının diğer biçimleri, Pyrrhic dansı gibi Yunan versiyonlarıyla karşılaştırılabilirken, çoğu dans ikonografisi kolayca ve özel olarak tanımlanamaz ve organize, yapılandırılmış dans etkinliğinin parçası olmayabilir. Etrüsk dansçıların en sık tasvir edilen türleri, ziyafetle ilişkili şenlik veya şenliklerin genel görüntüleri ve aşağıda daha derinlemesine tartışılmaktadır (Naerebout, 1996; Haynes,2000, Layton Marietta; 2013; Jannot,1993; Sannibale,2004; Shapiro,2000; Smith,2006).

Resim 1. Kadın köle ve masa oyunu ustası ile Etrüsk vazosu.

Resim 2. Dansçıları tasvir eden bir Etrüsk mezar anıtından kireçtaşı kabartması, MÖ 500-400. Muhtemelen kuzey İtalya'daki Chiusi'den. (Ashmolean Müzesi, Oxford)

Tekrar oynatma: Locus Ludi ekibi, antik Roma ve Yunan sanatındaki oyunların görüntülerindeki gizli mesajları incelemenin yanı sıra bazılarını yeniden. Köle ve sevgilisinin oynadığı "Küçük Askerler" oyunu, Roma edebiyatında ayrıntılı olarak anlatılan tek Roma stratejik tahta oyunudur. Araştırmacılar, bu açıklamaları ve arkeolojik buluntuları, oyunun kurallarını yeniden oluşturmak için kullandılar. Böylece oyun, günümüz oyuncularına erişilebilir hale getirilen diğer birkaç eski oyunla birlikte bugün tekrar oynanabilir. Dasen'e göre amaç, antik oyunların günümüzün okul ve üniversite programlarına kültürel materyal olarak entegre edilmesine yardımcı olmaktır. Geçmişte oyunun eğitsel ve toplumsal rolü hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak, günümüzü anlamak ve ileri teknoloji oyuncaklar ve yeni sosyalleşme biçimleri hakkındaki tartışmayı genişletmek için önemlidir. Finansmanı Avrupa Araştırma Konseyi aracılığıyla sağlanan Locus Ludi, 2017'de başladı ve bu yılın Eylül ayına kadar devam ediyor.

Kadınlar otoriteye sahip idi: Eski Romalılar ve Yunanlıların aksine, Etrüsk toplumunda kadınlar erkeklerle eşit statüye sahipti. Gouy'a göre bir cenazede dans etmek aynı zamanda insanların kederle başa çıkmasına da yardımcı oldu. "Dans, ölümden sonra iyileşmeye yardımcı olan vücut üzerinde psikolojik bir etkiye sahiptir" dedi.

Kostüm İşaretleri: Gouy, "Kıyafetler aracılığıyla dansın farklı aşamalarını görebiliriz," dedi. Mezarlardaki giysiler, dansçıların önce yavaş hareket ettiğini, sonra dönüp daha hızlı ve daha hızlı sıçradığını gösteriyor. Kendisi de bir dansçı olan Gouy, bu kıyafetleri yeniden yaratmayı ve ritüelin nasıl gerçekleştirilmiş olabileceğini göstermek için hareketlerinin bir videosunu çekmeyi planlar. Giysilere ek olarak, erkek ve kadın dansçılar, hareket ettikçe şingirdayan bilezikler ve kemerler takıyorlardı. Kadın aksesuarları hafif, tiz sesler vermiş olabilir. Erkek kemerlerinde, düşük perdeli bir çingirak gibi ses çıkarmış olabilecek daha büyük nesnelere sahipti. Dansta genç erkekler ve kadınlar arasındaki olası ses farklılıkları, Gouy'u Etrüsk dansında bir tür cinsiyet ses manzarası olabileceğini düşünmeye yöneltmiştir. Etrüskler, onları sonsuza kadar korumak için ölümlerinin etrafına resimlerden bir dans yapmış olabilirler. Dans faaliyetleri yaşamın ve neşenin temsilleriyle doludur.

Etrüsk Dansı ve Eğlencesi Üzerine Yaşam: Romalı tarihçi Livy, "History of Rome" (Milattan sonra 10) adlı eserinde şöyle yazmıştır: "Kitap 5.1: "Öte yandan, yıllık görev için yapılan araştırmalardan bıkan Venedikliler bir kral seçtiler. Bu, monarşiye duydukları nefret ve seçilen kişiye karşı kişisel nefretleri nedeniyle Etrüsk kantonlarını büyük bir gücendirdi. Zenginlik gururu ve zorba mizacıyla zaten millete karşı iğrençti, çünkü kesintiye uğraması bir dinsizlik eylemi olan Oyunlar festivalini şiddetle durdurmuştu. Bir ulus olarak Etrüskler, dinsel ayinlere olan bağlılıkları ile diğerlerinin üzerinde ayırt edildiler, çünkü onlar bu konudaki bilgi ve davranışlarında üstündüler. Kitap 7.2. Ancak salgının şiddeti, ne insanlardan ne de tanrılardan gelen herhangi bir yardımla hafifletilmedi ve insanların zihinleri, cennetin gazabını yatıştırmak için diğer girişimlerin yanı sıra, doğal temsiller, bir şimdiye kadar sadece Sirk oyunlarına sahip olan bir savaşçılar ulusuna. Bununla birlikte, hemen hemen her şeyin yaptığı gibi küçük bir şekilde başladılar ve küçük olmalarına rağmen, yurt dışından ödünç alındılar. Oyuncular Etruria'dan çağrıldı; kelimeler yoktu, mimetik hareket yoktu; flüt ölçülerine göre dans ettiler ve Etrüsk tarzında zarif hareketler yaptılar. Daha sonra genç adamlar onları taklit etmeye başladılar, alaycı mısralarda birbirlerine zekalarını kullandılar ve eylemlerini sözlerine uydurdular. Bu yerleşik bir saptırma haline geldi, ve sık uygulama ile devam ettirildi. Bir aktör için Etrüsk kelimesi *istrio*'dur ve bu nedenle yerli oyunculara *histrionlar* denirdi. Bunlar, eski zamanlarda olduğu gibi, *Fescennine mısrası* gibi kaba doğaçlama efüzyonlar atmıyorlardı, ancak oldukça ölçülü olarak düzenlenmiş ve flüt notalarına uyarlanmış hicivli mısralar söylüyorlardı ve bunlara uygun hareketlerle eşlik ediyorlardı. "Birkaç yıl sonra Livius ilk kez gevşek satirik dizeleri bıraktı ve tutarlı bir olay örgüsüne sahip bir oyun besteleme cesaretini gösterdi. Bütün çağdaşları gibi kendi oyunlarında da rol almış, tekrarlanan anılarla sesini yıpratınca, flütçünün önüne oyunculuğu yaparken monologu söylemesi için ikinci bir oyuncu yerleştirmek için izin istediği söylenmektedir. Daha sonra oyuncuların hareketlerini takip eden şarkıcı uygulamasına geçildi, diyalog sadece seslerine bırakıldı. Eserlerin sunumunda bu yöntemi benimseyerek eski maskaralık ve boş şakalardan vazgeçilip oyun bir sanat eseri haline gelince, gençler normal oyunculuğu profesyonel oyunculara bırakıp doğaçlama komik mısralar yapmaya başladılar. Bunlar daha sonra *exodia* [son parça] olarak biliniyordu ve çoğunlukla *Atellane Plays*'de işlendi. Bu saçmalıklar *Oscan* kökenliydi ve genç erkekler tarafından kendi ellerinde tutuldu; sıradan aktörler tarafından kirlenmelerine izin vermezlerdi."(<https://factsanddetails.com/>). Etrüsk uygarlığının yazılı kaynakları çoğu, Yunan ve Roma tarihçileri tarafından kaleme alınmıştır. Etrurya halkı kil ve metal heykeller yapmıştır. Etrüsk sanatı, daha çok din, cenaze töreni ve ritüellerle ilgiliydi. Birçok sanat eseri mezarlıklar, lahitler ve mezar süsleridir (Mark, 2017). Etrüsk mezar resimlerinin konuları avcılık, balıkçılık, spor yarışmaları, dans, ziyafet gibi gündelik hayattan alınma eğlenceli sahnelerdir. Etrüsklerde kadınlar atletizm yarışlarına katılmışlar ve dans figürleri ise çok fazladır. Hatta genç kızlar çıplak erkeklerin yarışmalarını izleyebiliyorlardı (Koç ve İmamoğlu, 2019).

Resim 3. Dans eden Çıplak Etrüsk kadını

Resim 4. Dans eden Etrüsk erkekleri

Dansçılar mezarı: Dansçıların Mezarı veya Dans Eden Kadınların Mezarı İtalya'nın Ruva di Puglia kentinde bulunan bir Peucatian mezarıdır. 1833'te Corso Cotugno nekropolünde keşfedilmiştir. Yapım tarihi belirsizdir, MÖ 5. yüzyılın sonundan MÖ 4. yüzyılın ortalarına kadar uzanan tarihler önerilmiştir. Her durumda, mezarın freskleri, Gravina di Puglia'daki başka bir mezarla birlikte Apulia'daki figüratif resmin en eski örneğidir. Peucetians, mezarları boyama uygulamasını, kültürleri üzerinde önemli bir etkisi olan Etrüsklerden ödünç almıştır. Mezar adını, mezardaki fresklerde görülen dans eden kadınlardan almıştır. Freskli panolar şu anda Napoli Ulusal Arkeoloji Müzesinde sergileniyor.

Resim 5. Dans eden Peucet kadınlarını tasvir eden mezardan fresk

Resim 6. Tarquinia Nekropolü, Hokkabazların Mezarı, sağ duvar detayı

Resim 7. İtalya, Tarquinia yakınlarındaki Triclinium Mezarındaki Etrüskdansçıları (MÖ 470)

Mezar yarım oda tasarımına sahiptir. Altı boyalı paneli, mezarın içinde bir daire çiziyormuş gibi kolları birbirine kenetlenmiş halde soldan sağa hareket eden otuz veya daha fazla dans eden kadını tasvir ediyor. Chitons ve pelerinler giymişler ve başlarında parlak renkli peçeler var. Grupta beyaz kıyafetleriyle ayırt edilen üç adam var. Birinin elinde çalgı var. Mezarda ölen kişinin iskelet kalıntılarının seçkin bir erkek savaşçıya ait olduğu açıktır. Bir miğfer, zırh ve kalkan giymiştir. Sağ kolunun yanında mızraklar ve hançerler vardı. Mezar eşyaları arasında farklı tipte seramik çanak çömlekler vardı. Bunlar kraterler, amforalar, kantharolar ve bazı kandillerden oluşuyordu. Yere dizildiler ve duvarların alt kısımlarından sarkıtıldılar. Çanak çömlek sembolik ve cenaze önemi vardı (Pascale,2009; De Juliis,2004). Etrüsk dans resimleri genellikle Milattan önce 6. Yüzyıla tarihlenirler. Dans

Etrüsklerin günlük yaşamında hep yer almıştır (İmamoğlu ve İmamoğlu,2018). Etrüskler rekreasyon amaçlı olarak da dans etmiş olabilirler (Kyle,2014).

Pyrrhic dansı: Etruria'daki şekli ve amacı Yunan muadillerinden farklı olmasına rağmen, Etrüsk sanatında mevcut olan tek organize, tanımlanabilir dans türüdür. Yunanistan'daki Pyrrhic dansı, Platon tarafından tanımlanmış ve Yunan ikonografisinde yer almıştır. Örnekler, Etrüsk duvar resminde, vazo resminde ve Chiusi'den mezar kabartma heykellerinde tespit edilmiştir. Hem dansa hem de dövüğe atıfta bulunan jestleri kullanan silahlı adamlar tarafından bir tür senkronize hareket olarak tanımlanabilir. Bununla birlikte, çoğunlukla cenaze bağlamlarıyla sınırlı olan Etrüsk versiyonları ve kültürel anlamı, sanatçıların festivallerde yarıştığı Attika versiyonlarıyla aynı değildir. Silahlı dans örnekleri, tümü MÖ 5. yüzyıla tarihlenen altı ayrı boyalı mezarda tespit edilmiştir; silahlı dansları ve performans olaylarına dahil olmaları nedeniyle bu şekilde tanımlandılar. Cenaze Yatağının Mezarı sol duvarda kırmızı bir cüppe ve miğfer giymiş, kalkan ve mızrak taşıyan silahlı bir dansçıyı tasvir etmektedir. Burada, arka duvardaki büyük, boş kline ile kanıtlandığı gibi, bir cenazede meydana gelen çeşitli olaylar bağlamında gösterilmiştir (Koca ve ark.,2018; Kyle,2014). Diğer etkinlikler arasında disk atma, ziyafet ve dans yer alır. Bigaların Mezarı, MÖ 490, silahlı dansı cenaze törenleriyle ilgili diğer olaylar bağlamına da yerleştirir. Sol duvarda, boyalı friz kursunun merkezine yakın bir yerde iki silahlı dansçı yer alıyor. Soldaki silahlı dansçı miğferi, kalkanı ve mızrağı dışında ufak tefek ve çıplak. Buradaki kapsamlı ikonografi, atletik etkinlikleri, müzisyenleri, dansçıları ve ziyafetleri içerir. Chiusi'den Maymun Mezarı yaklaşık olarak MÖ 480, sağ arka duvarın köşesine perizoma ve miğfer takmış, kalkan ve mızrak taşıyan tek başına silahlı dansçısını yerleştirir. Sağında iki aulos oyuncusu duruyor ve solunda iki boksör yarışıyor. Pyrrhic Dansçılarının Mezarı, yaklaşık olarak MÖ 500-490, çok kötü korunmuş, ancak arka duvarda en az altı silahlı dansçı tespit edilmiştir. Merkezi bir aulos oyuncunun her iki tarafında üç dansçı vardır. Pyrrhic dansının dahil edilme sıklığı, yukarıda belirtildiği gibi, bu zamanda bu dans biçiminin belki de cenaze törenlerinde ve oyunlarda ritüelleştirilmiş bir biçime dahil edildiğini düşündürür. Silahlı dansçılar ayrıca Etrüsk seramiklerinin ikonografik dekorasyonunda da karşımıza çıkıyor. Spivey, MÖ 520-470'e tarihlenen Pyrrhic ikonografisine sahip Etrüsk siyah figürlü kapları tanımlamıştır. Etrüsk vazo resmindeki kimlikleri, bir aulos sanatçısının sık sık varlığından, özellikle kaldırılmış bir ayak veya diz ile bir dans hareketinin kullanılmasından ve vücudun üst kısmında gerçek bir yerde olmayan perdelik kullanımından kaynaklanmaktadır (İmamoğlu ve İmamoğlu,2018; Layton Marietta; 2013;). Spivey, bazı örneklerde teatrallığın belirli göstergelerini tanımlar; Oyuncuların birçoğu sahte dövüğe katılan çocuklar olarak tasvir ediliyor. Tarquinia'daki Bigas Mezarı'nda küçük silahlı bir figür ve sağ ve arka duvarın köşesindeki Maymun Mezarı'nda küçük silahsız figürler de görülmektedir. Spivey, küçültülmüş figürlerin dahil edilmesini bir tür kabul töreninin kanıtı olarak yorumlar, ancak boyut farkı dışında, burada bir kabul töreninin yapılacağına dair başka bir kanıt yoktur. Aslında hiyeratik ölçeğin kullanımı, her ikisi de Tarquinia'dan Frontoncino Mezarı, MÖ 510-500 ve hokkabazların Mezarı, MÖ 520-510 gibi Etrüsk Mezarı resminin sayısız örneğinde belirgindir. Ergenliğe erişme ayinlerinin varlığına işaret etmek için Pyrrhic dansçılarıyla bağlantılı hiçbir kanıt yoktur. Kanıtlar daha zayıf olmasına rağmen, Pyrrhic dansının örnekleri Chiusine cenaze kabartmalarında da tespit edilmiştir. Jannot, silahlı dansın dört örneğini tanımlamış olsa da, dört örnekten üçü oldukça parça parçadır. Bir kabartma, Pyrrhic dansçılarıyla ilişkilendirilen baldır zırhı, miğfer, chitoniskos ve mızrak gibi teçhizatı giyen bir savaşçıyı tasvir etmektedir. Ortadaki figür, bir alay gibi görünen

şeyin bir parçası olarak ileri atlamaya hazırlanan, yatay olarak tutulan yuvarlak bir kalkan da dahil olmak üzere aynı nitelikleri sergiliyor. Üçüncü bir örnek, ortada oturan iki figür ile sol üstte ayakta duran silahlı bir dansçıyı ve bir aulos oyuncusunu içerir. Tasvir edilen görüntünün türüne ilişkin net bir tanımlama yoktur. Dördüncü örnek, silahlı dansçı için bir bağlamı en açık şekilde tasvir ediyor. O merkezde, platformun sağında, dansçıların, bir aulos sanatçısının ve oturan kişilerin de yer aldığı bir ödül töreni olarak tanımlanan bir bağlamda. Spivey'e göre, Etruria'daki Pyrrhic dansını betimleyen ikonografi, kendisini diğer dövüşen adam imgelerinden ve dansın Yunanca versiyonundan ayırır ve "ritüelin ve kutsallığın 'belirsiz sınır bölgesini' işgal eder. Etrüsk mezar resimleri ait olmalı." Diğer dans türleri, aşağıda ilgili bağlamlarında, ziyafette ve bakkal ve genel eğlence görüntüleri de dahil olmak üzere araştırılmaktadır (Naerebout,1996; Layton Marietta; 2013; Jannot,1993; Sannibale,2004; Smith,2006).

2. SONUÇ

Etrüsklerde dans sahneleri çokça mezar duvarlarına yansımıştır. Bunlardan en önemlisi Tarquinia kentindeki mezarların duvar resimlerinde müzikli olduğu düşünülen dans sahneleridir. Bu dans sahnelerinin amaçları arasında insanları tanrılara yaklaştırma ve eğlence amacı olduğu gibi cenazelerde üzüntüyü dağıtma olabilir. Etrüsklerin özellikle cenaze oyunlarında sadece ölüleri anma ve üzüntüyü dağıtma değil hayatta olanları da ilgilendiren bir geçiş ayini de yapılırdı. Yarışmalar içerisinde de danslar ve ziyafetler vardı. Danslar ile toplumda ölümün getirdiği psikolojik sıkıntılardan kurtulma ve geleceği garanti altına almak için güç toplamaya yardımcı olmak amaçlanmış olabilir.

3. ÇIKAR ÇATIŞMASI VE ETİK KURUL ONAY

Çıkar çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.

Finansal destek: Yazarlar tarafından finansal destek olmadığı bildirilmiştir.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışmada Etik kurulu raporuna gerek duyulmamıştır

4. KAYNAKÇA

- De Juliis, Ettore M. (2004).** "The Etruscans in Apulia". In Bernardini, Paolo; Camporeale, Giovannangelo (eds.). *The Etruscans Outside Etruria*. Los Angeles, California: Getty Publications. ISBN 978-0-89236-767-2.
- Dede T. (2017).** Etrüsk Yeraltı Mezarlarında Duvar Resimleri, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
- Gardiner, E. N. (1930).** *Athletics of the ancient world*. Britain: Oxford at the Clarendon Press. <https://factsanddetails.com/world/cat56/sub399/entry-6334.html>
- Haynes, S. (2000).** *Etruscan Civilization: A Cultural History*. London: British Museum.
- İmamoğlu M., İmamoğlu G. (2018).** Etrüsklerde Spor Aktiviteleri, *Turkish Studies Social Sciences Volume 13(26)*: 725-744
- Jannot, J. (1993).** "Phersu, Phersuna, Persona. À Propos du Masque Étrusque." in *Spectacles sportifs et scéniques dans le monde étrusco-italique*, 281-320. Rome: École Française de Rome.
- Koca F., İmamoğlu G., İmamoğlu O. (2018).** Hunting, Horse Riding and Archery Sports in Ancient Egypt and Interpretation of Their Depictions, *The Journal of International Social Research*, 11(59):1490-1497
- Koç S., İmamoğlu G. (2019).** Etrüsk, Mısır ve Eski Türklerdeki Kadın Sporcu Görselleri Benzerlikleri, 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, 947-952, www.sbk2019.org, ISBN numarası: '978-605-68414-3-9',
- Kyle, D.G. (2014).** *Sport and Spectacle in the Ancient World*, John Wiley & Sons, Ltd, The Atrium, Southern Gate, Chichester, West Sussex.
- Layton Marietta S.A. (2013).** *Performance and Visual Culture in Etruria: 7th - 2nd Century BC*, A Dissertation presented to the Graduate Faculty of the University of Virginia in Candidacy for the Degree of Doctor of Philosophy McIntire Department of Art.
- Mark C. (2017).** *The Horse: Beast of Burden or a Symbol of Status in Etruscan Society*, https://www.researchgate.net/profile/Mark_Crittenden?e
- Morgan A. (2017).** *Etruscan Dance Culture as Represented in Tomb Paintings from the UNESCO Heritage Site in Tarquinia (Italy)*, <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/inquiryatqueens/article/view/10440>
- Naerebout, F. (1996).** "Texts and Images as Sources for the study of Dance in Ancient Greece." *Pharos* 3:23-40.
- Olivova, V. (1985).** *Sport and games in the ancient world*. New York: St. Martin's Press.
- Pascale, Enrico (2009).** *Death and Resurrection in Art*. Los Angeles, California: Getty Publications. ISBN 978-0-89236-947-8.
- Sannibale, M. (2004).** "Sports in Etruria – the adoption of a Greek ideal between reality and symbolism." in *Magna Graecia: Athletics and the Olympic Spirit on the Periphery of the Hellenic World*, edited by N. Stampolidis and Y. Tassoulas, 81-101. Athens: Museum of Cycladic Art.
- Shapiro, A. (2000).** "Modest Athletes and Liberated Women: Etruscans on Attic Blackfigure Vases." in *Not the Classical Ideal*, edited by B. Cogen, 315-37. Leiden: Brill.
- Smith, A. (2006).** "Representational Aesthetics and Political Subjectivity: The Spectacular in Urartian Images of Performance." in *Archaeology of Performance. Theaters of Power, Community, and Politics*, edited by T. Inomata and L. Coben, 103-34. Lanham, MD: Altamira Press.
- Şinoforoğlu T., Akkurt M. (2021).** Krallık'tan Cumhuriyet'e Roma'da Spor, *Sporometre The Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 19(4); 1-19, <https://www.researchgate.net/publication>
- Thuillier, J. P. (2004).** *Le sport dans la civilisation Etrusque: Entre Grece et Rome. Etudes Balkaniques*, (11), 13-32.

- Whiting A. (2023).** Dance and games offer glimpses of life – and death – in ancient Italy, <https://eyaklaşık.olarakeuropa.eu/research-and-innovation/en/horizon-magazine/dance-and-games-offer-glimpses-life-and-death-ancient-italy>
- Yılmaz F. (2012).** Arkaik Dönem Etrüsk ve Anadolu Mezar Resimlerinin Karşılaştırılması, İsmail Fazlıoğlu Anı Kitabı, Trakya Üniversitesi Yayınları: (editör: Işık Şahin), Bizim Büro Basımevi, Ankara, sh.231-240

Extended Summary

Introduction

It is noteworthy that in contemporary culture, women and children (from eating disorders) crave to dance, while Etruscans dance to live or become ambassadors for the afterlife that Etruscan models indicate (Morgan, 2017). It is stated that the walls of a 2500-year-old Etruscan tomb in Tarquinia, Italy, are covered with brightly colored paintings of dancers and musicians. Tombs and pottery can convey important messages about interpersonal relationships and social life in classical antiquity, although it is not certain to find scenes of dancing figures or people playing board games.

Depictions in Etruscan tomb paintings can often be associated with funeral rites and giving messages to the other world in the tomb. For people, there are games (sports events) with scenes that show the beautiful sides of the life they live (Yılmaz, 2012). One of the people we can refer to about Etruscan history belongs to Livy. It is stated that the games are enriched with boxing games and horses, which are important for a large part of Etruria.

They were engaged in dance activities of Etruscan nobility (Gardiner, 1930). Etruscans also depicted sports games held at the tomb owner's funeral (Thuillier, 2004). Aristotle mentioned that the Etruscans accompanied the dances with music. The cult dances performed publicly by the Etruscans can reveal the characteristics of the Etruscan people (Olivova, 1985).

Iconography does not function as documentary reproductions, but "images are creative and contribute actively to the way people see and structure the world around them." Choices may be due to: cultural conventions, personal tastes or preferences of the client. Dance iconography in Etruscan art is defined through gesture and context. Admittedly, depicting a concept defined by motion in a static image is inherently difficult and requires the use of conventions and other elements that the viewer can easily identify with. The true extent of how two-dimensional art forms such as murals, carved decoration, and painted pottery represent real movement in a three-dimensional space cannot be determined. Additional information can be obtained from relief sculptures and figurines, but as Naerebout points out, even in three-dimensional art, the movements of the artists are unknown and cannot be recreated from static images. Various features that define dance iconography in Etruria. Dancers typically move forward as seen in the Vulci flirt ca. 470 BC or the Tomb of the Inscriptions, ca. 520 BC in Tarquinia. At least one arm may be raised and the dancer may be holding the crotala, as in the bronze decorative female figure from Spina dated 480-460 BC, or the dancer may be depicted with empty hands, as seen on the shoulder of a Caeretan.

Etruscan dance scenes were reflected on the tomb walls. The most important of these are the dance scenes that are thought to be musical in the wall paintings of the tombs in the city of Tarquinia. Among the purposes of these dance scenes may be to bring people closer to the gods and to disperse sadness at funerals, as well as for entertainment. Especially in the funeral games of the Etruscans, a rite of passage was performed not only to commemorate the dead and to disperse sorrow, but also to concern the living. There were dances and banquets in the competitions. With the dances, he may have aimed to get rid of the psychological distress caused by death in the society and to help gather strength in order to guarantee the future.

How to cite: Cetin, S., Acet, M. (2023). Reflections on Dance Activities and Purposes in Etruscans. *Journal of Sport and Recreation Researches*, 5(1), 13-25. Doi: 10.52272/srad.1288342

ÇOCUK VE ADÖLESAN KAYAK SPORCULARINDA AĞRI İLE İLİŞKİLİ AKTİVİTE PATERNLERİNE GÖRE STRES VE KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Deniz DEMİRCİ^{ID} 1*ADE, Berna KARAMANCIOĞLU^{ID} 1ADE,

Beyzanur DİKMEN HOŞBAŞ^{ID} 1ADE, Merve KIYICI^{ID} 1BCE, Turgay ALTUNALAN^{ID} 2ACE

¹ Üsküdar Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, İstanbul, TÜRKİYE

² Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Trabzon, TÜRKİYE

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Kronik ağrı, bireylerin genel aktivite ve fiziksel aktivite düzeylerini etkilemektedir. Kronik ağrısı olan bireyler arasında genelde üç aktivite modeli gözlenmektedir (kaçınma, aşırıya kaçma, düzene sokma). Bu araştırmanın amacı, ağrıya karşı geliştirilen üç aktivite modelini sergileyen çocuk ve adölesan kayak sporcularının stres ve kaygı düzeyleri karşılaştırmaktır.

Yöntem: Kesitsel türde yürütülen bu çalışma, Google Forms üzerinden çevrimiçi anket yöntemi ile gerçekleştirildi. Araştırma evrenini, Erzurum ilinde lisanslı olarak kayak sporu yapan 8-19 yaş aralığında, 3 aydan uzun süredir kas iskelet sistemi ağrısı yaşayan, 21 erkek ve 15 kadın toplam 36 kayak sporcusu oluşturdu. Son 6 ayda spor yapmasına engel olacak bir sakatlık geçiren ve farklı bir spor branşı ile de profesyonel olarak ilgilenenler çalışmadan dışlandı. Araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgileri kaydedildi. Araştırma verilerinin toplanmasında; Ağrı-Aktivite Paternleri Ölçeği (AAPÖ), Spor Kaygı Ölçeği-2 (SKÖ-2) ve Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ) kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan 36 katılımcının ortalama yaşı 14.91±3.09 yıl (kadın=14.26±3.10 yıl, erkek=15.38±2.97 yıl) olarak belirlendi. AAPÖ sonuçlarına göre 10 katılımcı "kaçınma" grubuna, 10 katılımcı "aşırıya kaçma" grubuna 16 katılımcı "düzene sokma" grubuna atandı. 3 gruptaki katılımcıların kaygı ve stres düzeyleri karşılaştırıldığında SKÖ-2'nin endişe alt boyutunda anlamlı fark tespit edilirken (p<0.05), somatik kaygı ve konsantrasyon alt başlıklarında anlamlı fark bulunamadı (p>0.05). 3 grup arasında stres düzeyleri karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı fark bulunamadı (p>0.05). SKÖ-2'nin endişe alt boyutu için ikili grup karşılaştırması yapıldığında "aşırıya kaçma" grubunun endişe düzeylerinin "düzene sokma" ve "kaçınma" grubundan anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu (p<0.05).

Sonuç: Çalışma sonucunda, endişe düzeyinin "aşırıya kaçma" olarak tanımlanan ağrı varlığında antrenmana devam etme davranışı gösteren sporcularda kaçınma ve düzene sokma davranışı gösteren sporculara göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu. Bu çalışmanın sonuçları, kronik ağrı yaşayan sporcularda fiziksel aktivite paternlerinin doğasının anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, kinezyofobi, kaygı, kayak sporu, stres

EXAMINATION OF STRESS AND ANXIETY LEVELS IN CHILD AND ADOLESCENT SKI ATHLETES ACCORDING TO PAIN RELATED PATTERNS OF ACTIVITY

ABSTRACT

Original Article

Aim: Chronic pain affects the general activity and physical activity levels of individuals. Three activity patterns are generally observed among individuals with chronic pain (avoidance, overdoing, pacing). The aim of this study was to compare the stress and anxiety levels of child and adolescent ski athletes who showed three activity patterns in response to pain

Method: This cross-sectional study was conducted with an online survey method via Google Forms. The study population consisted of 36 licensed ski athletes in Erzurum province, 21 males and 15 females, aged between 8-19 years, who had musculoskeletal pain for more than 3 months. Those who had an injury that would prevent them from doing sports in the last 6 months and those who were professionally involved in a different sports branch were excluded from the study. Demographic information of the individuals participating in the study was recorded. Patterns of Activity Measure-Pain (POAM-P), Sports Anxiety Scale-2 (SAS-2) and Perceived Stress Scale (PSS) were used to collect the data.

Findings: The mean age of the 36 participants was 14.91±3.09 years (female=14.26±3.10 years, male=15.38±2.97 years). According to the results of the POAM-P 0 participants were assigned to the "avoidance" group, 10 participants to the "overdoing" group and 16 participants to the "pacing" group. As a result of the comparison of the anxiety and stress levels of the participants in the 3 groups, a significant difference was found in the anxiety sub-dimension of SAS-2 ($p<0.05$), but no significant difference was found in the somatic anxiety and concentration sub-headings ($p>0.05$). When the stress levels of the 3 groups were compared, no significant difference was found between the groups ($p>0.05$). As a result of pairwise group comparison for the anxiety subdimension of SAS-2, it was found that the anxiety levels of the "overdoing" group were significantly higher than the "pacing" and "avoiding" groups ($p<0.05$).

Conclusion: As a result of the study, it was found that the level of anxiety was significantly higher in athletes who showed the behaviour of continuing training in the presence of pain, defined as "overdoing", than in athletes who showed the behaviour of avoiding and pacing. The results of this study may contribute to understanding the nature of physical activity patterns in athletes with chronic pain.

Keywords: Anxiety, kinesiophobia, pain, skiing, stress

*Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Deniz Demirci, deniz.demirci@uskudar.edu.tr,

Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Var/Yes

1. GİRİŞ

Kayak, tarihi eski zamanlara dayanan, ilk olarak İskandinavya'da ortaya çıkan bir kış sporudur(Hunter 1999). Kayak sporuna katılım son otuz yılda önemli ölçüde artmış olup dünya genelinde kayak sporcularının %13-27'sini çocuklar ve adölesanlar oluşturmaktadır(Provance, Daoud ve ark. 2018). Kayağın, içerdiği hız ve kuvvetler göz önüne alındığında çocuklar için çok zor bir spor olabileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte, yapılan çalışmalar kayak sporunu pediatrik spor yaralanmalarının önde gelen nedenlerinden biri olarak tanımlamıştır(Hagel 2005). Özellikle düşmeler en yaygın yaralanma mekanizmasıdır, ancak önemli veriler kafa yaralanmaları, künt karın travması ve omurga travmasının bu popülasyonda önde gelen morbidite ve mortalite nedenleri olduğunu göstermektedir(Provance, Daoud ve ark. 2018).

Spor veya fiziksel egzersiz sağlık ve refahı artırır. Bununla birlikte, çoğu sporcu zaman içinde belirli bir noktada sakatlanabilir. Sporda sakatlanmaların yaygınlığı yüksektir ve ağrı, sakatlanmaya bağlı en yaygın semptomdur. Bazı bireyler için ağrı akut olabilir ve sınırlı bir süre devam edebilir. Ancak diğerleri için ağrı, yaralanmadan sonra aylar hatta yıllar boyunca devam eden patolojik bir süreç haline gelebilir(Howe 2003). Literatür sıklıkla kronik ağrının duygusal etkilerine odaklanmıştır; araştırmacılar kronik ağrısı olanların duygusal sıkıntı, zihinsel tükenme, yorgunluk

ve anksiyete de yaşayabileceğini öne sürmüştür(Linton 2000). Ağrı ve psikososyal faktörler arasındaki ilişki modern ağrı nörobiliminin önemli bir odağı olmuştur. Çok sayıda çalışma atletik yaralanmalarda psikososyal faktörlerin önemini desteklemektedir(Junge 2000). Ağrıyı anlamada, psikososyal faktörlerin, bilişsel ve kişilik özelliklerinin, beyin bölgelerinin karmaşık bir iş birliği yoluyla belirli ağrı düzenleyici sistemleri etkilediği göz önünde bulundurulmalıdır. Spor bilimlerinde psikososyal faktörleri göz önünde bulundurmanın başarılı bir şekilde oyuna dönüş stratejilerinin optimize edilmesine de katkıda bulunabileceği belirtilmiştir(Creighton, Shrier ve ark. 2010, Shrier, Matheson ve ark. 2015)

Kronik ağrı, sıklıkla bireyin genel aktivite ve fiziksel aktivite düzeyini etkiler. Kronik ağrısı olan bireyler arasında üç aktivite modeli gözlenmektedir(Philips ve Rachman 1996) Kaçınma, ağrıyla ilişkili aktivitelerden kaçma veya kaçınma ile karakterize edilir ve daha düşük aktivite seviyeleri ile sonuçlanır. Aşırıya kaçma, artan ağrıya rağmen tamamlanmaya kadar aktivitelere devam etme ile karakterizedir. Düzene sokma, aktivite seviyesinin ölçülü olması ve ağrıya bağlı olmaktan ziyade zamana bağlı olarak değişen aktivite ve dinlenme dönemleri ile karakterize edilir. Kaçınma ve aşırıya kaçma aktiviteye yönelik işlevsiz yaklaşımlar olarak kabul edilse de düzene sokmanın kronik ağrının yönetimi için potansiyel olarak uyarlanabilir bir strateji olduğu varsayılmaktadır(Cane, Nielson ve ark. 2013).

Kronik ağrıyı inceleyen birçok çalışma yapılmış olup sporcularda kronik ağrı deneyiminin farklılık gösterebileceği düşünülmüştür. Sporcuların sportif başarı elde edebilmek amacıyla yaralanma ve ağrıyı rasyonelize edebilecekleri görüşünde olan Nixon tarafından tanımlanan bu "risk kültürü", ağrının her zaman var olduğunun kabul edilmesini teşvik eder ve sporcuların ağrı ile oynamanın gerekliliğini kabul ettikleri anlamına gelebilir(Nixon 1993). Literatür, bu görüşten yola çıkılarak sporcuların ağrıdan korkmak ya da kaçmak yerine ağrı ve sakatlığın birçok sporun bir gerekliliği olduğunu ve sporcuların bununla yaşamayı öğrenebileceklerini öne sürmektedir(Charlesworth, Young ve ark. 2004). Aşırı kullanım yaralanmaları olan jimnastikçilerle yapılan bir çalışmada bu düşünce doğrulanmıştır. Ağrının hem antrenörler hem jimnastikçiler tarafından zayıflık olarak görüldüğü, bunun da jimnastikçilerin ağrılarını gizlemelerine ve başarılı olmak için ağrı çekerek antrenman yapmaya devam etmelerine neden olduğu görülmüştür (Cavallerio, Wadey ve ark. 2016).

Aktiviteden kaçınma uzun zamandır kronik ağrıya katkıda bulunan bir unsur olarak kabul edilmektedir(Fordyce 1988). Kronik ağrıdan kaçınma kavramsallaştırılmış ve araştırılmış olsa da, aktiviteye devam etme (görev ısrarı) ve "aşırı kullanım" gibi diğer aktivite kalıpları ile ilgili az sayıda çalışılma yapılmıştır (Vlaeyen ve Morley 2004). Literatürde sporcularda kronik ağrılı bireylerde ağrı yönetimi psikososyal faktörlerin dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir(Malfliet, Leysen ve ark. 2017). Bu çalışma, kronik ağrılı sporcularda ağrıya karşı geliştirilen aktivite paternlerinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Ağrı ile ilişkili aktivite paternlerine göre stres ve anksiyete seviyelerinin incelenmesi kaçınma, aşırıya kaçma, düzene sokma paternlerinin doğasının anlaşılmasına katkıda bulunabilir. Araştırma, örneklemi yaralanmaların sık görüldüğü çocuk ve adölesan kayak sporcuları oluşturması sebebiyle de özgünlük göstermektedir. Bu araştırmanın amacı literatürde belirtilen ağrıya karşı geliştirilen üç aktivite modelini (kaçınma, aşırıya kaçma, düzene sokma) sergileyen çocuk ve adölesan kayak sporcularının stres ve kaygı düzeyleri karşılaştırmaktır.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Kesitsel türdeki bu araştırma, nedensel karşılaştırma çalışması olarak planlandı.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Eylül-Aralık 2021 tarihleri arasında, antrenörleri aracılığı ile çalışmaya katılım daveti gönderilen, Erzurum ilinde lisanslı olarak profesyonel kayak sporu yapan 8-19 yaş aralığında 21 erkek ve 15 kadın toplam 36 kayak sporcusu oluşturdu.

Araştırmadan elde edilen veriler ile G-Power (versiyon 3.1.9.4.) paket programı kullanılarak post-hoc güç analizi yapılmış, güç analizinde örneklem büyüklüğü 36 olarak alınmış ve Tip I hata(α)= 0,05, etki büyüklüğü (EB)=0,64 alınarak hesaplanmıştır. Araştırmanın gücü 0,91 olarak hesaplanmıştır.

8-19 yaşları arasındaki lisanslı kayak sporcuları, 3 aydan uzun süredir kas iskelet sistemi ağrısı yaşayanlar, bilinen sistemik bir hastalığı olmayanlar çalışmaya dahil edildi.

Son 6 ayda spor yapmasına engel olacak bir sakatlık geçirenler ve farklı bir spor branşı ile de profesyonel olarak ilgilenenler çalışmadan dışlandı

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma çevrimiçi anket yöntemi ile Google Forms üzerinden gerçekleştirildi. Tüm katılımcılara araştırma ile ilgili detaylı bilgilendirme yazılı olarak sunuldu ve katılımcıların onamı alındı. Araştırmaya katılan tüm bireylerin demografik ve tanımlayıcı verileri kaydedildi. Araştırma verilerinin toplanmasında; Ağrı-Aktivite Paternleri Ölçeği, Spor Kaygı Ölçeği-2 ve Algılanan Stres ölçekleri kullanıldı.

Ağrı-Aktivite Paternleri Ölçeği (AAPÖ)

Ağrı-Aktivite Paternleri Ölçeği (AAPÖ); kronik ağrısı olan bireylerde aktivite paternlerini değerlendirmek amacıyla Cane ve arkadaşları tarafından 2013 yılında geliştirilmiştir. Ölçek, “kaçınma”, “aşırıya kaçma” ve “düzene sokma” olmak üzere 3 alt gruptan; her bir alt grup 10’ar maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin cevaplanmasında 0 hiçbir zaman 4 her zaman olacak şekilde 5’li likert puanlama sistemi kullanılmaktadır. Katılımcıların her alt gruba verdiği cevaplar ayrı ayrı toplanarak her alt grup için 0-40 arasında bir puan aralığı oluşturulur. Katılımcının, en yüksek puanı aldığı alt grup belirlenerek hangi alt gruba dahil olduğu bulunmaktadır. (Cane, Nielson ve ark. 2013) Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.(Suygun ve Celenay 2022).

Bu araştırmada sporcuların hangi aktivite paternini gösterdiği AAPÖ ile belirlendi. Sporcular en yüksek puanı aldıkları alt gruba göre 3 gruba ayrıldı.

Spor Kaygı Ölçeği-2 (SKÖ-2)

Smith ve arkadaşları tarafından Spor Kaygı Ölçeği’nin adölesanlara da uygun olacak şekilde revize edilmesi sonucunda 2006 yılında geliştirilmiştir. Ölçek 4’lü likert tip puanlamaya sahip olup, “endişe”, “somatik kaygı” ve “konsantrasyon” olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir alt boyut 5 madde içeren ölçek, toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puanın artması kaygının arttığını

gösterir.(Smith, Smoll ve ark. 2006). Ölçeğin çocuk ve adölesanlar üzerinde Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışması yapılmıştır(Karadağ ve Aşçı 2015).

Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ)

Öznel olarak stres algısını ölçmek amacıyla Cohen ve arkadaşları tarafından 1983 yılında geliştirilmiştir. 0 (Hiçbir zaman) ile 4 (çok sık) arasında 5'li likert tipte puanlanan 14 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte olumlu ifade içeren 7 madde tersten puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan kişinin stres algısının fazla olduğuna işaret etmektedir(Cohen, Kamarck ve ark. 1983). Ölçeğin Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışması yapılmıştır(Eskin, Harlak ve ark. 2013).

Etik Onay

Araştırma, Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığının 28/06/2021 tarih ve 61351342 sayılı kararı ile onaylandı. Araştırma Helsinki Deklarasyonuna uygun olarak gerçekleştirildi.

Verilerin Analizi

İstatistiksel değerlendirmeler Windows için IBM SPSS 22 programında gerçekleştirildi. Verilerin normal dağılıma uygunluğunda Skewness ve Kurtosis değerleri baz alındı. Veriler normal dağılım gösterdi. Demografik değişkenler ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde üzerinden verildi. Çalışma verileri normal dağılıma uyduğu için Ağrı Aktivite Paternleri Ölçeğine göre 3 grubun stres ve kaygı özellikleri "Tek Yönlü Varyans Analizi" ile karşılaştırıldı. Post Hoc analizde Tukey testi kullanıldı. Etki büyüklüğü Cohen-d skoru üzerinden verildi. İstatistiksel olarak anlamlılık sınırı $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

3. BULGULAR

Araştırmaya dahil etme kriterlerine uygunluk gösteren 15 kadın 21 erkek toplam 36 kişi davet edildi, davet edilen katılımcılardan çalışma dışı bırakılan olmadı. Araştırmaya katılan 36 katılımcının ortalama yaşı $14,91 \pm 3,09$ yıl (kadın= $14,26 \pm 3,10$ yıl, erkek= $15,38 \pm 2,97$ yıl), vücut kütle indeksi $19,98 \pm 2,73$ kg/m² (kadın= $20,13 \pm 2,61$ kg/m², erkek= $19,87 \pm 2,88$ kg/m²) olarak belirlendi.

Katılımcıların gruplara göre demografik özellikleri Tablo 1'de gösterildi (Tablo 1).

Tablo 1. Demografik Özelliklerin Ağrı Aktivite Paternlerine Göre İncelenmesi

AAPÖ	Kaçınma %(n=10)	Aşırıya Kaçma %(n=10)	Düzene Sokma %(n=16)	Toplam %(n=36)
Cinsiyet				
Kadın	20(n=2)	40(n=4)	56,25(n=9)	41,66(n=15)
Erkek	80(n=8)	60(n=6)	43,75(n=7)	58,34(n=21)
Eğitim Durumu				
İlkokul	10(n=1)	0(n=0)	6,25(n=1)	5,56(n=2)
Ortaokul	40(n=4)	10(n=1)	18,75(n=3)	22,22(n=8)
Lise	40(n=4)	90(n=9)	50(n=8)	58,33(n=21)
Lisans	10(n=1)	0(n=0)	25(n=4)	13,89(n=5)

Tablo 2. Ağrı Aktivite Paternlerine Göre Stres ve Kaygı Düzeyleri

	Kaçınma Ort±Std	Aşırıya Kaçma Ort±Std	Düzene Sokma Ort±Std	p
Algılanan Stres Ölçeği	21,1±3,45	26,91±0,3	24,1±7,26	0,239
SKÖ-2 Somatik Kaygı	8.30±3.16	8.60±3.47	7.69±2.73	0,743
SKÖ-2 Endişe	8.90±3.07	12.9±5.00	8.44±2.71	0,010*
SKÖ-2 Konsantrasyon	8.10±2.96	8.30±3.13	8.00±2.42	0,965
SKÖ-2 Toplam	25.3±7.92	29.8±10.2	24.2±7.11	0,245

AAPÖ: Ağrı Aktivite Paternleri Ölçeği, **SKÖ-2:** Spor Kaygı Ölçeği 2 *p<0.05

Tablo 2’de görüldüğü üzere, AAPÖ’nin sonuçlarına göre belirlenen kaçınma, aşırıya kaçma, düzene sokma alt gruplarına dahil olan katılımcıların Spor Kaygı Ölçeği-2 (SKÖ-2)’nin somatik, endişe, konsantrasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar karşılaştırıldığında aktivite paternleri arasında SKÖ-2’nin endişe alt boyutundan alınan puanlarda anlamlı fark bulundu. (p=0,010) Aktivite paternleri arasında Algılanan Stres Ölçeği’nden alınan puanlarda ise anlamlı fark bulunamadı (p=0,239).

Tablo 3. SKÖ-2'nin Endişe Alt Boyutu için AAPÖ Alt Gruplarının İkili Karşılaştırılması

AAPÖ: Ağrı Aktivite Paternleri Ölçeği *p<0.05

AAPÖ Tipi		AAPÖ Tipi	p
Kaçınma	-	Aşırıya Kaçma	0.044*
Kaçınma	-	Düzene Sokma	0.945
Aşırıya Kaçma	-	Düzene Sokma	0.011*

Tablo 3’de görüldüğü üzere, SKÖ-2 ‘nin “endişe” alt boyutunda; AAPÖ alt grupları arasında ikili grup karşılaştırması yapıldığında, aşırıya kaçma-kaçınma ve aşırıya kaçma-düzene sokma arasında anlamlı fark bulundu (p=0,044, p=0,011). Kaçınma-düzene sokma arasında anlamlı fark bulunamadı (p=0,945) (Tablo 3).

4. TARTIŞMA

Kayak gibi düşme ve çarpmanın sık gerçekleştiği spor dallarında antrenmanda yaralanma veya ağrı oluşturan mikrotravmalar görülebilmektedir. Sporcuların bu olumsuz ağırlı durumlar karşısındaki fiziksel aktivite paternleri, spor kaygısını ve streslerini etkileyebilir. Mevcut çalışmada kronik ağrısı olan kayak sporcularının fiziksel aktivite paternlerinin stres ve kaygı düzeylerine etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda, SKÖ-2'nin alt boyutu olan “endişe düzeyi”; “aşırıya kaçma” olarak tanımlanan ağrı varlığında antrenmana devam etme davranışı gösteren sporcular ile ağrı sırasında kaçınma ve düzene sokma davranışı gösteren sporcular arasında yüksek etki düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. 3 aktivite paterni arasında algılanan stres, konsantrasyon ve somatik kaygı düzeyi açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Kaçınma ve aşırı aktivite, aktiviteye karşı zıt yaklaşımları temsil eder; kaçınma, ağrıyı sınırlamak için aktiviteyi azaltma ve aşırı aktivite, artan ağrıya rağmen aktiviteye devam etme ile karakterize edilir (Phillips ve Rachman 1996). Bir ağrı yönetimi stratejisi olarak aktivite düzene sokma, ağrıyı şiddetlendirmeden aktivitenin sürdürülmesine izin veren aktiviteye daha düzenli bir yaklaşım içerir. Literatürdeki çalışmalarda kaçınma ile aşırıya kaçma arasında ve aşırıya kaçma ile düzene sokma arasında anlamlı, negatif korelasyonlar gözlenmiştir (Kindermans, Roelofs ve ark. 2011); (Cane, Nielson ve ark. 2013); (Luthi, Vuistiner ve ark. 2018).

Yapılan bir çalışmada aktiviteden kaçınma, daha yüksek ağrı düzeylerinin yanı sıra daha zayıf fiziksel ve psikolojik işlevsellik ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bir çalışmada daha yüksek kaçınma davranışı seviyeleri fonksiyonel düşüşe yol açmış olabileceği; daha yüksek düzeyde ağrı, fiziksel bozukluk veya daha zayıf psikolojik durumda olan yaşayan bireylerin aktiviteden kaçınmaya daha meyilli olabileceği sonucuna varılmıştır. Ağrıya rağmen aktivitelere devam etmenin ise ağrı ile ilişkili olmadığı ve fiziksel ve psikolojik işlevsellik ile zayıf bir şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur (Andrews, Strong ve ark. 2012).

Ağrı Aktivite Paternleri Ölçeği'nin "aşırıya kaçma" alt ölçeğini kullanan 2 çalışmada, dayanıklılık ile daha kötü fiziksel ve psikolojik işlevsellik arasında bağlantılar olduğu bildirilmiştir (Cane, Nielson ve ark. 2007); (Kindermans, Huijnen ve ark. 2011).

Kronik bel ve boyun ağrılı hastalarda yapılan bir çalışmada aşırıya kaçma ile depresyon ve anksiyete arasında pozitif bir ilişki; kaçınma ile depresyon ve kaygı arasında negatif bir ilişki bulunmuştur (Suygun ve Celenay 2022). Kronik bel ve boyun ağrısı olan bireylerle yapılan bir başka çalışmada kaçınma ile fiziksel aktivite düzeyi arasında negatif bir ilişki, aşırıya kaçma ile fiziksel aktivite düzeyi arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bunun nedeni, kaçınma grubundaki hastaların ağrıya neden olacağını düşündükleri için aktivitelerden kaçınmaları ve bu nedenle günlük fiziksel aktivite düzeyini azaltmaları, aşırıya kaçma grubundaki hastaların ise ağrıyı görmezden gelerek günlük aktivitelerini tamamlamaya devam etmeleri olabilir. Huijnen ve arkadaşları kronik bel ağrısı olan bireylerin fiziksel aktivite özelliklerini incelemiş ve kaçınan grubun fiziksel aktivite seviyesinin aşırıya kaçan gruba göre daha düşük olduğunu bulmuştur (Kindermans, Huijnen ve ark. 2011). Derek ve arkadaşları kronik bel ağrısı olan hastalarda fiziksel aktivite ve psikolojik faktörler arasındaki ilişkiyi ayrıntılı olarak incelemiş; kaçınma ve hızlanma ile fiziksel aktivite arasında negatif bir ilişki bulunmuştur (Griffin 2013).

Fibromiyalji tanısı konmuş bireylerle yapılan 2 çalışmada, ağrıya rağmen aktivitelere devam etmenin daha kötü fiziksel ve psikolojik işlevsellik ile ilişkili olduğunu bildirilmiştir (Nielson, Jensen ve ark. 2001); (Garcia-Campayo, Pascual ve ark. 2007). Bu sonuçların nedeni belirsizdir. Fibromiyalji yaygın ağrı ve kronik yorgunlukla karakterize kronik bir kas-iskelet sistemi ağrı bozukluğudur. Fibromiyaljili hastaların duyuşal testlerde daha kapsamlı hiperaljeziye sahip oldukları ve diğer kronik ağrı rahatsızlıkları olan hastalara kıyasla daha yüksek genel günlük yorgunluk seviyeleri bildirdikleri gösterilmiştir. Bu özellikler nedeniyle, fibromiyaljili hastalar diğer ağrı bozuklukları olan hastalara kıyasla daha düşük bir aktivite toleransına sahip olabilir; dolayısıyla, aktiviteye devam etmenin bir sonucu olarak daha olumsuz psikolojik sonuçlar bildirebilirler.

Çalışmamızın aşırıya kaçma grubunda diğer gruplara göre anlamlı olarak daha yüksek düzeyde endişe görülmesi ile literatürdeki çalışmalarda aşırıya kaçma davranışı gösteren bireylerde görülen psikolojik işlevsellikte düşüş paralellik göstermektedir. Çalışmamızda somatik kaygı, konsantrasyon ve stres seviyelerinde gruplar arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Literatürde bu bulguları kıyaslayabileceğimiz benzeri bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışmalar, kaçınmanın daha az ağrı ile bağlantılı olduğu, kaçınma ve ağrı arasında negatif bir ilişki olduğunu bildirmiştir (Philips 1987); (Philips ve Jahanshahi 1986). Yapılan bir çalışmanın sonuçları kronik ağrılı bireylerde aktiviteden kaçınmanın daha kötü fiziksel ve psikolojik işlevsellikle ilişkili olduğunu göstermiştir. Ağrıdan kaçınma ile aktivite bozukluğu ile küçük bir pozitif korelasyona sahip olduğu gösterilmiştir (Esteve, Ramirez-Maestre ve ark. 2016). Bizim çalışmamızda kaçınma paternine sahip olan grubun kaygı ve stres düzeyleri düzene sokma grubundan anlamlı bir farklılık göstermemiş, aşırıya kaçma paternine göre daha düşük kaygı ve stres düzeyleri görülmüştür.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızın sonucunda kronik ağrısı olan çocuk ve adölesan kayak sporcularında ağrıya karşı aşırıya kaçma davranışı gösterenlerde endişe düzeyinin diğer davranış biçimlerine göre anlamlı olarak daha fazla olduğu; somatik kaygı, konsantrasyon ve stres düzeyleri arasında gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bu sonuç, literatürdeki aşırıya kaçma ile daha kötü fiziksel ve psikolojik işlevsellik arasındaki ilişki ile paralellik göstermektedir.

Bu çalışmanın bazı kısıtlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan ilki çalışmanın verilerinin online anket yöntemi kullanılarak elde edilmesidir. Buna rağmen uygulanan formun ilk sayfasında katılımcılar detaylı bir şekilde bilgilendirilmiş ve veriler eksiksiz olarak toplanmıştır. Bir diğeri çalışmada sporcuların ağrı şiddeti ve lokasyonunun sorgulanmamış olmasıdır. Çalışmaya 3 aydan uzun süredir kas iskelet sistemi ağrısı yaşadığını beyan eden sporcular dahil edilmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda ağrıya karşı geliştirilen aktivite paternlerinin ağrının lokasyonu, şiddeti ve psikososyal etkilenimler ile ilişkisi incelenebilir. Sporcularda ağrıya karşı geliştirilen fiziksel aktivite modellerinin anlaşılmasında daha genellenebilir sonuçlar için farklı spor branşlarının dahil olduğu çalışmaların yapılması gerektiğini düşünmekteyiz.

Bu çalışma, bilindiği kadarıyla çocuk ve adölesan kronik ağrısı olan kayak sporcularında bu konu ile ilgili yapılmış ilk çalışmadır. Kronik ağrı durumunda sergilenen fiziksel aktivite modellerinin olası etkenlerin belirlenmesi için faydalı olabilir. Bu çalışmanın sonuçları, ileride yapılacak çalışmalarda kronik ağrılı sporcuların fiziksel aktivitelerinin düzenlenmesinde kaçınma ve aşırıya kaçma örüntülerine göre uygun fiziksel aktivite programlarının planlanmasına ve bu örüntülerin doğasının anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

6. ÇIKAR ÇATIŞMASI VE ETİK KURUL ONAY

Çıkar çatışması: *Yazarlar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.*

Finansal destek: *Yazarlar tarafından finansal destek olmadığı bildirilmiştir.*

Etik Kurul Onayı: *Araştırma, Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığının 28/06/2021 tarih ve 61351342 sayılı kararı ile onaylandı. Araştırma Helsinki Deklarasyonuna uygun olarak gerçekleştirildi.*

Bilgilendirilmiş Onam: *Katılımcılar çalışmanın başında detaylı bir şekilde bilgilendirilmiş, bilgilendirilmiş yazılı onam alınmıştır.*

7. KAYNAKÇA

Andrews, N. E., ve ark. (2012). "Activity pacing, avoidance, endurance, and associations with patient functioning in chronic pain: a systematic review and meta-analysis." *Archives of physical medicine and rehabilitation* 93(11): 2109-2121. e2107.

Cane, D., ve ark. (2007). "Development and preliminary evaluation of a measure of three pain-related patterns of activity." *Pain Res Manag* 12: 124.

Cane, D., ve ark. (2013). "Pain-related activity patterns: measurement, interrelationships, and associations with psychosocial functioning." *The Clinical journal of pain* 29(5): 435-442.

Cavallerio, F., ve ark. (2016). "Understanding overuse injuries in rhythmic gymnastics: A 12-month ethnographic study." *Psychology of sport and exercise* 25: 100-109.

Charlesworth, H., ve ark. (2004). "Sporting bodies, damaged selves: Sociological studies of sports-related injuries."

Cohen, S., ve ark. (1983). "A global measure of perceived stress." *Journal of health and social behavior*: 385-396.

Creighton, D. W., ve ark. (2010). "Return-to-play in sport: a decision-based model." *Clinical Journal of Sport Medicine* 20(5): 379-385.

Eskin, M., ve ark. (2013). Algılanan stres ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: güvenilirlik ve geçerlik analizi. *New/Yeni Symposium Journal*.

Esteve, R., ve ark. (2016). "Development and initial validation of the activity patterns scale in patients with chronic pain." *The Journal of Pain* 17(4): 451-461.

Fordyce, W. E. (1988). "Pain and suffering: A reappraisal." *American Psychologist* 43(4): 276.

Garcia-Campayo, J., ve ark. (2007). "Coping with fibromialgia: usefulness of the Chronic Pain Coping Inventory-42." *Pain* 132: S68-S76.

Griffin, D. W. (2013). Towards an understanding of physical activity in people with chronic low back pain, Limerick, Ireland: University of Limerick Institutional Repository (Doctoral

Hagel, B. (2005). "Skiing and snowboarding injuries." *Epidemiology of Pediatric Sports Injuries* 48: 74-119.

Howe, D. (2003). Sport, professionalism and pain: Ethnographies of injury and risk, Routledge.

Hunter, R. E. (1999). "Skiing Injuries." *The American Journal of Sports Medicine* 27(3): 381-389.

Junge, A. (2000). "The influence of psychological factors on sports injuries." *The American Journal of Sports Medicine* 28(5_suppl): 10-15.

Karadağ, D. ve F. Aşçı (2015). The reliability and validity of the Sport Anxiety Scale-2 for adolescent athletes. 3rd International Exercise and Sport Psychology Congress, Istanbul, Turkey.

Kindermans, H. P., ve ark. (2011). "Being" in pain: the role of self-discrepancies in the emotional experience and activity patterns of patients with chronic low back pain." *PAIN®* 152(2): 403-409.

Kindermans, H. P., ve ark. (2011). "Activity patterns in chronic pain: underlying dimensions and associations with disability and depressed mood." *The Journal of Pain* 12(10): 1049-1058.

Linton, S. J. (2000). "A review of psychological risk factors in back and neck pain." *Spine* 25(9): 1148-1156.

Luthi, F., ve ark. (2018). "Avoidance, pacing, or persistence in multidisciplinary functional rehabilitation for chronic musculoskeletal pain: An observational study with cross-sectional and longitudinal analyses." *PLoS One* 13(9): e0203329.

Malfliet, A., ve ark. (2017). "Modern pain neuroscience in clinical practice: applied to post-cancer, paediatric and sports-related pain." *Brazilian Journal of Physical Therapy* 21(4): 225-232.

Nielson, W. R., ve ark. (2001). "An activity pacing scale for the chronic pain coping inventory: development in a sample of patients with fibromyalgia syndrome." *Pain* 89(2-3): 111-115.

Nixon, H. L. (1993). "Accepting the risks of pain and injury in sport: Mediated cultural influences on playing hurt." *Sociology of sport journal* 10(2): 183-196.

Philips, H. (1987). "The effects of behavioural treatment on chronic pain." *Behaviour research and therapy* 25(5): 365-377.

Philips, H. ve M. Jahanshahi (1986). "The components of pain behaviour report." *Behaviour research and therapy* 24(2): 117-125.

Philips, H. ve S. Rachman (1996). "The role of activity pacing." *The Psychological Management of Chronic Pain: A Treatment Manual*. New York, NY: Springer: 174-184.

Phillips, H. ve S. Rachman (1996). "The Psychological Management of Chronic Pain, Patients Manual." England.

Provance, A. J., ve ark. (2018). "Pediatric and adolescent injury in skiing." *Research in sports medicine* 26(sup1): 150-165.

Shrier, I., ve ark. (2015). "Validating the three-step return-to-play decision model." *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports* 25(2): e231-e239.

Smith, R. E., ve ark. (2006). "Measurement of multidimensional sport performance anxiety in children and adults: The Sport Anxiety Scale-2." *Journal of Sport and Exercise Psychology* 28(4): 479-501.

Suygun, E. T. ve S. T. Celenay (2022). "Turkish translation of the patterns of activity measure-pain in patients with chronic low back and neck pain: Validity and reliability." *Pain Management Nursing* 23(2): 231-236.

Vlaeyen, J. W. ve S. Morley (2004). "Active despite pain: the putative role of stop-rules and current mood." *Pain* 110(3): 512-516.

Extended Summary

Introduction

Injuries are common in sports and pain is often observed as a result of these injuries. Pain can be acute and last for a limited period of time after injury, or it can become chronic and persist for long periods of time. Chronic pain affects people's general activity and physical activity levels. Three different activity patterns can be observed in individuals, categorised as avoidance, pacing and overdoing. In addition, the relationship between chronic pain and psychological factors has been investigated for a long time. The aim of this study was to compare the stress and anxiety levels of child and adolescent ski athletes who exhibited three activity patterns (avoidance, overdoing, pacing) in case of pain as described in the literature.

Method

The population of the study consisted of a total of 36 ski athletes, 21 male and 15 female, aged 8-19 years, who were licensed professional ski athletes in Erzurum province. Participants were sent an invitation to participate in the study through their coaches and the data were obtained by online survey method via Google Forms. Licensed ski athletes aged 8-19 years, those who had musculoskeletal pain for more than 3 months, and those who did not have a known systemic disease were included in the study. Those who had an injury that would affect their ability to do sports in the last 6 months and those who were professionally interested in a different sports discipline were excluded from the study. Firstly, demographic and descriptive data of all individuals participating in the study were recorded. In the next stage, the activity pattern type of the athletes was determined using the Patterns of Activity Measure-Pain (POAM-P). Anxiety and stress levels were determined using the Sports Anxiety Scale-2 and Perceived Stress Scale.

Findings, Discussion and Results

When the stress and anxiety levels of athletes with three different activity patterns were compared statistically (IBM SPSS 22.0 for Windows) with One-Way ANOVA test, a significant difference was found in the anxiety sub-dimension of the Sports Anxiety Scale-2 ($p < 0.05$). Pairwise group comparison for the anxiety sub-dimension was performed using the post hoc Tukey test and as a result, a significant difference was found between the overdoing pattern and the pacing pattern ($p < 0.05$).

In our study, it was determined that the level of anxiety in children and adolescent ski athletes with chronic pain was significantly higher in those who showed an overdoing pattern in case of pain compared to other patterns and this finding was consistent with the literature. There was no significant difference between the groups in somatic anxiety, concentration and stress levels. To the best of our knowledge, this is the first study on this subject in ski athletes with chronic pain in children and adolescents. It may be beneficial for determining the possible factors of physical activity patterns exhibited in chronic pain.

How to cite: Demirci, D., Karamancıoğlu, B., Dikmen Hosbas, B., Kiyici, M., Altunalan, T. (2023). Examination of Stress and Anxiety Levels in Child and Adolescent Ski Athletes According to Pain Related Patterns of Activity. *Journal of Sport and Recreation Researches*, 5(1), 26-37. Doi: 10.52272/srad.1266455

SAHİPLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN FİTNESS MERKEZLERİNİN YÖNETİM STRATEJİLERİ*

Hüseyin SARIÇAM ^{1**}ABCD, Kubilay ÖCAL ¹ABCD,

¹Haliç Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İstanbul, TÜRKİYE

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Muğla, TÜRKİYE

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Bu çalışmanın amacı bir spor ve rekreasyon girişimi olan fitness merkezlerinin sahiplerinin yönetim becerileri ve stratejilerini ortaya çıkarmak, bu alandaki ihtiyaçlarını belirlemek ve öneriler geliştirmektir.

Yöntem: Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler birebir görüşme metoduyla toplanmıştır. Verilerin toplanması için hazırlanan görüşme formu planlama, örgütlenme, yöneltme, koordinasyon ve kontrol ana temaları temel alınarak hazırlanan 40 maddelik açık uçlu sorulardan oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini fitness merkezleri oluşturmakta olup örneklemini ise Muğla Menteşe ilçesinde yer alan 12 fitness merkezi içerisinde çalışmaya katılmak isteyen 9 girişimci oluşturmaktadır. Veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan girişimcilerin yaş ortalaması 30.33±6,06 tür. Sektördeki deneyim yılı ortalamaları 7.94±6,47 olarak tespit edilmiştir. Katılımcılar işletme kurarken sıklıkla banka kredisi kullanmayı tercih etmektedirler. Bununla birlikte katılımcılar devlet desteği alabilmenin zorluklarını sıklıkla vurgulamaktadırlar. Katılımcıların en sık kullandığı yönetsel stratejiler örgütlenme ve yöneltme kavramları üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Sonuç: İşletme sahibi girişimciler yönetim fonksiyonları olan planlama, örgütlenme, yöneltme, koordinasyon ve kontrol ile ilgili kavramları belli oranlarda kullanmakta ve buna uygun stratejiler geliştirmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Fitness Merkezleri, Yönetim Stratejileri, Yönetim Fonksiyonları, Nitel Araştırma, İşletme, KOBİ.

MANAGEMENT STRATEGIES OF FITNESS CENTERS FROM THE PERSPECTIVE OF THEIR OWNERS

ABSTRACT

Original Article

Aim: The aim of this study is to reveal the management skills and strategies of the owners of fitness centers, which is a sports and recreation initiative, to determine their needs in this area and to develop suggestions.

Method: Qualitative research method was used in the study. The data were collected by one-on-one interview method. The interview form prepared for data collection consists of 40-item open-ended questions based on the main themes of planning, organizing, directing, coordination and control. Nine entrepreneurs who wanted to participate in the study from 12 fitness centers in Muğla Menteşe district were selected as a sample. The data were analyzed by content analysis method.

Findings: The average age of the entrepreneurs participating in the study is 30.33±6,06 Average years of experience in the sector were determined as 7.94±6,47 Participants often prefer to use bank loans when establishing a business. However, participants often emphasize the difficulties of obtaining government support. The most frequently used managerial strategies by the participants focus on the concepts of organization and direction.

Conclusion: Business owner entrepreneurs use the concepts related to planning, organization, direction, coordination and control, which are management functions, to a certain extent and develop strategies accordingly.

Keywords: Entrepreneurship, Fitness Centers, Management Strategies, Management functions, Qualitative study, Business, SME

* Bu çalışma 2. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur. Ayrıca, Sahiplerinin Perspektifinden Fitness Merkezlerinin Yönetim Stratejileri isimli tezden üretilmiştir.

**Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Hüseyin Sarıçam, huseyinsaricam@halic.edu.tr,

Çıkar Çatışması, Yok - Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No

1. GİRİŞ

Girişimcilik, yaratıcı bir güdülenmeyle yeni hizmetlerin, ürünlerin ve fikirlerin (Damanpour, Schneider, 2006) geliştirilmesini be bu sayede ekonomik büyümeyi (Fellhofer, Kraus, 2015) ve sosyal dönüşümü (Gries, Naude, 2010, Kefela, 2021) amaçlayan devrimci bir süreçtir. Bu süreç insan hayatın daha nitelikli bir hale getirilmesi ve toplumların refahı için önemli bir rol oynar (Aksoy, Konakçı, Namal, 2019). Girişimcilik, girişimcinin en önemli rolüdür. Yeni bir buluşun değerinin tanımlanmasın ardından bu değer pazarlanmasına uzanan riskli ve meşakkatli bir yolu ifade eder (Schumpeter, 1934). Pazar girişimcinin oyun alanıdır. Çünkü ona sınırsız fırsatlar sunar. Fakat bir o kadar da belirsizdir. Bu belirsizlik risk yaratır. Girişimci bu belirsizlikleri göze alır ve göze aldığı risklerin karşısında belli bir kazanç sağlamayı hedefler.

Son yıllarda spor sektörü girişimcilik ile ilgili kavramların araştırılmasında verimli bir alan olarak araştırmacıların dikkatini çekmektedir (Ratten ve Ferreira 2016, Es camilla-Fajardo ve ark., 2020; Huertas González-Serrano ve ark., 2020; Pellegrini ark., 2020). Çünkü spor ve sporla ilgili ürünlere yapılan küresel harcamanın bahis sektöründen bağımsız olarak 600 milyar ABD Doları ile 1,3 trilyon ABD Doları arasında olduğu tahmin edilmektedir (Pedersen ve Thibault 2018). Bu boyuttaki bir ekonomik değeri barındıran küresel spor endüstrisi, bölgelerin ve ulusların ekonomik büyümesine ve üretkenliğine önemli katkıda bulunmaktadır (Pedersen ve Thibault 2018; Ratten 2011). Ekonomik değerinin ve küresel katkısının yansın spor endüstrisi araştırmacılar için çok çeşitli ve sıra dışı özellikler taşımaktadır.

Sporun ana ürünü olan “müsabaka” benzersizdir, asla tekrarlanamaz. Sunulacak hizmetin kalitesi asla garanti edilemez çünkü homojen değildir ve görecelidir. Sporda üretim, dağıtım ve tüketim eşzamanlıdır. Ürünler depolanamaz ve sonuçları asla tahmin edilemez. Bu şahsına münhasır özellikler sporu girişimcilik fenomeni hakkında araştırma yapmak için ideal bir alan olarak düşündürmektedir. Özellikle bu alanın daha evrensel, daha hızlı tempolu, daha kısa ömürlü ve daha az öngörülebilir olması bu kanyı kuvvetlendirmektedir (Jones, Ratten, Hayduk, 2020)

2020 yılının haziran ayı Uluslararası Sağlık, Raket ve Spor Kulübü Derneği'nin (International Health, Racquet and Sportsclub Association, IHRSA) raporuna göre 96,7 milyara dolara ulaşan spor sektörü rekor bir gelir elde etmiş ve 210.000 spor merkezinde 184 milyondan fazla kişi üyelik yapmıştır(IHRSA, 2020). Avrupa Sağlık ve Fitness Pazar Raporu (2022) verilerine göre Avrupa'da 63.173 fitness merkezi vardır. Bununla birlikte 56,3 milyon müşterisi bulunmaktadır. Bu merkezlerin gelirleri 17,1 milyar dolar olarak belirlenmiştir. Avrupa Sağlık ve Fitness Pazar Raporuna göre Türkiye'de 2 bine ulaşan fitness merkezlerinde 2 milyon 100 bin kayıtlı üye olduğunu rapor etmektedir (Sevilmiş ve Şirin, 2019). Türkiye Fitness ve Bilek Güreşi Federasyonu'nun resmi rakamlarına göre sertifikalandırılmış 2555 özel spor ve fitness merkezi bulunmaktadır. (Yıldız, Polat ve Yıldız, 2021)

Yapılandırılmış egzersiz programlarının en eski kayıtları günümüzden 4000 yıl öncesine Mısırlıların akrobasi ve fitness eğitimlerine dayanmaktadır. Fakat modern fitness kavramının temelleri MS 1800 yıllarında fiziksel kültürün oluşması ve yaygınlaşmasıyla başlamıştır. 1962'de ilk zincir spor kulübü açılmış ve ekonomik bir değer olarak Amerika'da hikâyesine başlamıştır (Tharrett ve Peterson, 2006). Spor salonu kültürünün tarihi, kapsamlı, uluslararası ve ticari bir iş sektörünün gelişiminin küresel bir hikâyesidir. Daha önce de belirttiğimiz gibi, 1970'lerden günümüze kadar geçen oldukça kısa bir tarihsel dönemde, ticari fitness salonlarının,

özel fitness kulüplerinin, fitness zincirlerinin, uluslararası fitness dergilerinin, profesyonel eğitmenlerin vb. sayılarında oldukça ciddi bir artışa tanık oluyoruz. (Stern, 2011).

Fitness merkezleri Türkiye’de 1980’lerde ortaya çıkmış ve çok sayıda fitness merkezinin kurulmasıyla 1990’lar boyunca popülerliğini arttırmıştır (Sekendiz, 2005). Mumcu, Karakullukçu, Karakuş (2019) çalışmalarında EHFMR, 2015 raporlarına atıf yaparak Türkiye’nin 48 ülke arasından en hızlı büyüyen sektör olduğunu ve %2.3 üyelik oranına sahip olduğunu belirtmiştir. Fitness merkezleri Türk spor sisteminde önemli bir açığı kapatmaktadırlar. Bu merkezler öncelikle sorumlu oldukları topluma, konforlu bir spor ve rekreasyon ortamı sunmakta diğer yandan spor ve rekreasyon alanında eğitim alan bireylere istihdam alanları yaratmaktadır. Özellikle beden eğitimi ve spor alanında yaşanan istihdam problemleri kronik bir hale gelmişken (Ziyagil, 2014, Öcal ve Bayansalduz, 2020) bu merkezlerin önemi giderek artacaktır.

Ülkemizde Fitness merkezleri KOBİ (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler) statüsündedir. KOBİ, bir yıl içinde 250 kişiden daha az çalışan istihdam eden, yıllık net satış hasılatı veya yıllık mali bilançosu 125 milyon TL’yi geçmeyen ve resmîyette mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükte işletme olarak sınıflandırılan işletmeler olarak tanımlanır (KOSGEB, 2005; Resmi Gazete, 2018). KOBİ’ler faaliyet gösterdikleri bölge ve ülke ekonomisi için kritik derecede öneme sahip olan ekonomik birimlerdir. Bu önem; yaratmış oldukları istihdam olanakları, esnek ve uyumlu özellikleri, zamanında karşılanan müşteri talepleri, gelir dağılımına yaptığı katkılar, toplumsal rolleri, krizlere karşı dayanıklılığı ve pozitif yerel özelliklerinden dolayıdır (Gül ve ark., 2010, Akdede ve Turan, 2008). Ekonomilerin temel dinamiği dünya çapında KOBİ faaliyetleri üzerinde kurgulanmıştır. Dahil oldukları ekonomi sistemi içerisinde KOBİ’ler kaldıraç görevini üstlenmektedir. KOBİ’ler, tüm bu özelliklerin getirdiği avantajlar neticesinde Avrupa ve Dünyada işletmelerin çoğunluğunu oluşturmaktadır (Demiral, 2016).

Temel yönetim fonksiyonlarını doğru ve etkin şekilde yerine getiren örgütler varlıklarını sürdürerek rekabet yeteneklerini geliştirebilirler (Tuan ve Memiş, 2007). Planlama, örgütlenme, yöneltme, koordine etme ve denetleme yönetim sürecini oluşturan fonksiyonlar olup, örgütün tüm basamaklardaki yönetim faaliyetlerinin özünü oluşturur ve işletmenin bütün faaliyetlerinde yerine getirilmektedir (Efil, 1999: 74). Örgütsel faaliyetlerin başarısının yolu yönetim fonksiyonlarının tam anlamıyla ve eksiksiz bir şekilde uygulanmasından geçmektedir.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’ e (2011) göre durum çalışması: temelinde nasıl ve niçin sorularını barındıran araştırmacının kontrolünde olmayan bir vaka ya da olguyu detaylı bir şekilde inceleyen araştırma yöntemidir. Durum çalışması güncel olan bir olguyu sistemli ve derinlemesine kendi yaşam alanında inceleyen gözlemsel bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Durum çalışmasının aşamaları durumun sınırlanması, araştırma olgusunun belirlenmesi, veri setinin araştırılması, bulguların oluşturulması, yorumların yapılması ve sonuçların yazılmasından oluşmaktadır (Denzin ve Lincoln, 2008; Bassey, 1999).

2.2. Araştırma Grubu

Çalışmanın evrenini Muğla ili Menteşe ilçesi fitness merkezleri oluşturmaktadır. Muğla'daki fitness merkezlerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından Muğla Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne gidilip resmi olarak kayıtlı olan, faal ve faal olmayan fitness merkezlerinin bir listesi alınmıştır. Listenin alınmasının ardından Muğla merkezinde 12 adet fitness merkezinin olduğu belirlenmiştir. Örneklem olarak amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt olarak ise katılımcıların Muğla ilinde fitness merkezi işletmecisi olması gerekmektedir. Nitel çalışmalarda örneklem belirlenirken örneklemin zengin bilgi temin edilebilecek kişilerden olması, örneklemin büyüklük veya küçüklüğüne bakılmaksızın örneklemin araştırmanın içeriği açısından gerekli bilgileri sağlayıp sağlamaması önemli olmaktadır (Yılmaz, 2016). Çalışmaya gönüllü olan 10 fitness yöneticisi katılmıştır. Birinci katılımcıyla pilot görüşmeler yapılmış görüşme soruları üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Katılımcılara ait demografik veriler tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara ait tanımlayıcı istatistikler.

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Geçmişi	Mesleki Tecrübe
K1	26	Erkek	BESYO	7 Yıl
K2	28	Erkek	BESYO	2 Yıl
K3	29	Erkek	BESYO	4 Yıl
K4	24	Erkek	BESYO	0.5 Yıl
K5	25	Kadın	BESYO	3 Yıl
K6	42	Erkek	Turizm Otelcilik	20 Yıl
K7	32	Erkek	BESYO	10 Yıl
K8	29	Erkek	Turizm Otelcilik	10 Yıl
K9	38	Erkek	BESYO	15 Yıl

İlk katılımcımız beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu olup uzun yıllardır spor ile uğraştığını belirtmiştir. Savunma sporları ile uğraşan katılımcımız Türkiye'de derece elde etmiş bir sporcudur. Belli bir süredir de fitness ile uğraşmaktadır. Yine genç bir girişimci olan ikinci katılımcımız BESYO öğrencisi olup sektörde yeni sayılabilecek bir işletmecidir. Görüşmeye katılan üçüncü işletmecimiz genç yetişkin sayılabilecek yaşlarda olup BESYO mezunudur. İlk işletmesini 2014 yılında kuran katılımcımız kurmuş olduğu işletmenin yerini 3 kez değiştirmiş ve bugünkü yerinde hala devam etmektedir. Daha sonraki katılımcımız sektörde yeni sayılabilecek bir girişimci olup oldukça genç yaşa sahiptir. Yüzme sporuyla da ilgili olan katılımcımız Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu mezunudur. Beşinci katılımcımız beden eğitimi öğretmenliği mezunu olup genç yaşlarda spor salonu işletmeye başlamıştır. Yüksek lisans eğitimine devam eden katılımcımızın ortağı da beden eğitimidir. Katılımcı 6 turizm mezunu olup, orta yaşlarda ve uzun yıllardır bu sektörde çalışmaktadır. Katılımcılardan bir sonraki milli vücut geliştirme sporcusu ve uzun yıllardır bu sektörde yer almaktadır. 3 tane fitness merkezi bulunan katılımcı doğru spor yapmayı ve sporu sevdirmeyi kendine amaç olarak benimsemiştir.

Katılımcı 8 hakkında bilgi vermek gerekirse; genç bir girişimci olan işletme sahibi fitness sektöründen ziyade hamam, SPA gibi sektörlerde hizmet vermiş ve otelcilikle ilgili mesleklerde bulunmuştur. Lisans eğitimini de turizm otelcilik üzerine tamamlamıştır. Katılımcı 9 Muğla'da 15 yıl kadar fitness işletmeciliği geçmişi olan ve şuan 2 adet fitness merkezine sahip bir işletmecidir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veriler birebir görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Nitel veri toplama yöntemlerinden birisi olarak derinlemesine görüşme, açık uçlu soruların sorulup, dinlendikten sonra yanıtların kayıt altına alınmasını ve konuyla alakalı ek sorular ile araştırmanın detaylı bir şekilde incelenmesine sebep olur (Kümbetoğlu, 2012). Nitel araştırmalarda en çok kullanılan yöntemlerden olan görüşme tekniği, "ne düşündüğünü bilmek istiyorsan, kendisine sor" ögesidir (Akpınar ve Akgündüz, 2017). Eraslan ve ark. 'larına (2008) göre, nitel araştırma yöntemlerinde en çok kullanılan veri toplama tekniklerinden birisi olan görüşme; katılımcının bireysel algılarını, fikirlerini, tahminlerini ve araştırılan konu hakkında problemleri ve çözüm önerilerinin gün ışığına çıkmasına neden olmaktadır.

Görüşme Formunun Oluşturulması

Çalışmanın hedeflediği sonuçlara uygun olabilmesi açısından araştırmacılar tarafından 40 adet yarı yapılandırılmış soru hazırlanmıştır. Bu sorular işletme biliminde yer alan işletmenin temel fonksiyonlarının 5 temel alt boyu olan planlama, örgütlenme, yönlendirme, koordinasyon ve kontrol fonksiyonlarına göre hazırlanmış olup ilk aşamada planlanan soruları oluşturmuştur. Öncelikle uzman görüşleri alınarak soruların kapsam geçerlilikleri sağlanmıştır. Daha sonra uzmanların önerileri doğrultusunda görüşme soruları düzenlenmiş ve kullanıma uygun hale getirilmiştir. Yapılan pilot çalışmayla birlikte görüşme soruları çalışmada kullanılabilirlik ölçütlerini tamamlamıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

2.4.1. Görüşme Süreci

Muğla ilinde bulunan 12 fitness merkezi yöneticilerinin tamamıyla görüşme yapılması planlanmıştır. Fakat 1 yöneticinin görüşmeyi reddetmesi, 1 yöneticinin yarışma nedeniyle şehir dışında olması ve diğer bir yöneticinin de zaman problemi nedeniyle çalışma 9 yönetici ile yapılmıştır. Görüşme esnasında katılımcılara önceden hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular yöneltilmiştir. Sorular önceden belirlenmiş olmasına rağmen görüşme esnasında katılımcının verdiği cevaplara göre ek sorular da yönlendirilmiştir. Bazı katılımcıların da konuşmaları esnasında daha sonraki sorulara da cevap olabilecek yanıtları vermeleri neticesiyle bazı sorular yönlendirilmemiştir. Görüşmelerde veri kaybını ortadan kaldırmak adına görüşmeler katılımcıların da önceden izinlerinin alınmasıyla birlikte elektronik ortamda ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşmelerden en kısası 17 dakika ve en uzununu ise 55 dakika sürmüştür. Süreler arasındaki bu farkın işletmecinin sektördeki tecrübesinden olduğu düşünülmektedir. Görüşmelerin 7 tanesi öğlen saatlerinde olup, 2 tanesi ise akşam saatlerinde gerçekleşmiştir. Dijital ortamda kaydedilen bu görüşmeler araştırmacı tarafından tekrar tekrar dikkatle dinlenerek yazıya aktarılmıştır. Toplamda 90 sayfa doküman elde edilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmacılar tarafından elektronik ortama aktarılan veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Elde edilen kodlar kategorileri, kategoriler ise temaları oluşturmuştur. İçerik analizi aşamasında ise toplanan verileri en iyi şekilde açıklayabilecek olgulara odaklanılmıştır. İçerik analizi tekniğinin amacı, elde edilen veriler arasından birbiriyle benzerlik taşıyan verileri belirlemek, belirli kavramlar ve mantıklı temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve okuyucuların anlayacağı biçimde düzenlemektir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırma sonuçlarının inandırıcı olmasının yanı sıra güvenilirliğin nitel araştırma açısından farklı anlamı vardır. Nicel araştırma için gerekli olan güvenilirlikle alakalı unsurların bazıları nitel araştırmalar için söz konusu değildir. Örnek olarak nitel araştırma için önemli olan temel özelliklerden birisi algıların önemi, doğallık ve doğal ortama duyarlık, güvenilirlik açısından bazı sorunlara teşkil etmektedir.

Çalışmanın güvenilirliğini arttırmak adına çeşitli unsurlar denenmiştir. Bunlardan ilkinde katılımcılardan bazılarıyla dokümanların analizi kısmında yanlış anlamaya sebebiyet verebilecek kısımlar hakkında “Burada bunu mu demek istediniz?” şeklinde soru yöneltilip hem fikir olunması sağlatılmıştır. Nitel araştırmacı araştırma sonunda elde ettiği yorumları araştırmasına katılan bireyler ile sorgulayabilir. Bu şekilde yapılan bir çalışma elde edilen yorumlar için geri dönütler sağlar. Araştırmaya dâhil olan kişilerin görüşünü almak, araştırmacının kendi yorumları üzerinde tekrar tekrar düşünmesini sağlayarak elde ettiği yorumların tutarlılığını arttırılması sağlanmıştır (Yıldırım, 2010).

Geçerlik

Araştırma sonuçlarının doğruluğu nitel araştırmalarda geçerlik olarak ifade edilmektedir. Araştırmacı tarafından araştırma sürecinin her aşamasının birer birer açıklanması, elde edilen verilerin raporlaştırılmasında ayrıntılara yer verilmesi, nitel aşamalarda geçerlik kavramının olmazsa olmazlarından (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu amaçla yapılan çalışmanın tüm aşamaları detaylı bir şekilde çalışmada açıklanmaktadır.

İç Geçerlik

Araştırmanın inandırıcılığının güçlendirilmesi için yapılan araştırma hakkında detaylı bilgiye ve nitel araştırmaya hakim uzmanlar tarafından çalışmanın detaylı şekilde incelenmesi yapılan stratejiler içerisindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2015). Çalışmada bu stratejiler kullanılarak; araştırma sürecinin tüm aşamalarında çalışma hakkında detaylı bilgisi olan, nitel araştırma konusunda derin bilgi birikimine sahip spor bilimi uzmanlarından araştırma konusunun belirlenmesi, araştırmanın nasıl sürdürüleceği; yarı yapılandırılmış görüşme sorularının belirlenmesi, katılımcıların belirlenmesi ve seçimi, verilerin yorumlanması çalışmalarına yönelik geri bildirim ve düzeltme alınarak çalışma sürecinin teyit edilmesi sağlanmıştır.

Dış Geçerlik

Elde edilen verilerin detaylı şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara ulaşma yolunu açıklaması nitel bir araştırmada geçerlik için önemli bir değere sahiptir. Bu çalışmada, bulgular bölümünde katılımcıların kendi görüş ve düşüncelerini de yansıtacak şekilde birebir alıntı yapılarak doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu alıntılar, araştırmada elde edilen verilerinin geçerlik ve güvenilirliğini artıracak aşamalar olarak kabul edilebilir (Saban, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2013; Neuman, 2013). Çalışmanın dış geçerliğini sağlamak adına, Araştırma sonucunda

elde edilen bulguların araştırma problemiyle tutarlı olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacı, araştırma grubuyla yapmış olduğu görüşmelerin tüm detaylarını ayrıntılı olarak sunmuştur. Araştırma sürecinin her aşamasında spor yönetimi ve nitel araştırma alanında uzman 2 akademisyenden uzman görüşü alınmıştır.

Güvenilirlik

Nitel araştırmalarda güvenilirlik, araştırma sonuçlarının tekrarlanabilir olmasıyla ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada güvenilirliğin sağlanması aşamasında, Araştırma soruları açıkça belirtilmiştir. Araştırmanın katılımcıları açık bir biçimde tanımlanmışlardır. Araştırmacı, araştırma sürecindeki konumunu açıklamıştır. Veri toplama ve analizine yönelik detaylı açıklamalar yapılmıştır. Araştırma sürecindeki yöntem ve aşamalar açık ve ayrıntılı bir şekilde tanımlanmıştır. Veriler doğrudan, yorum katmadan da sunulmuştur. Veriler ayrıntılı ve çalışmanın amacına uygun olacak bir şekilde toplanmıştır. Veri toplama yöntemi, elektronik ortamda transkripti, kodlama, kategoriler ve temaların oluşturulması, yorumlama ve sonuçlandırılma aşaması açıkça ifade edilmiştir. Araştırma sırasında izlenen yöntemler ve süreçler konusunda, kayıtların detayları açık ve ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır. Araştırmanın ham verileri başkaları tarafından istenildiği takdirde incelenebilecek şekilde saklanmıştır. Görüşme soruları ve elde edilen temalar uzman görüşlerine sunulmuştur.

Araştırmacıların Rolü

Nitel araştırmalarda araştırmacı, araştırma alanına yönelik zaman harcayan, alana yönelik deneyim sahibi olan, elde edilen veriler üzerinde düşüncelerini kullanabilen araştırma sürecinin doğal bir parçası olan kişidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmacılar spor bilimleri ve spor yönetimi alanında deneyimlidir. Bununla birlikte bir araştırmacı 9 yıldır fitness sektörü ile ilgilenmektedir. Diğer araştırmacı ise rekreasyon ve spor işletmeciliği alanında uzmandır. Bunlar araştırmanın planlanması, araştırma sorularının belirlenmesi, verilerin toplanması aşamalarında çalışmaya önemli katkılar sağlamaktadır.

3. BULGULAR

Tablo 2. Girişimcilerin neden fitness merkezi açmak istediklerine yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Meslek aşkı yüzünden	S2, S5, S7, S8, S9
Arkadaş tavsiyesi üzerine	S3, S4, S5, S9
Sporcu geçmişim nedeniyle	S2, S4, S6, S7
Atanamadığım için	S1, S2, S9
Salon devrediliyordu	S2, S3, S4
Karlı yatırım olduğu için	S2, S3, S9

Tablo 2’de görüldüğü üzere girişimcileri fitness merkezi açmaya iten nedenlerin başında “meslek aşkı” geldiği görülmektedir. Öte yandan “arkadaş tavsiyesinin” başka bir deyişle sosyal çevrenin fitness merkezi açmaya karar vermede girişimciler için oldukça etkili bir güdüleme olduğu anlaşılmaktadır. İşletmecilerin “sporcu geçmişlerinin” girişimci olmalarına neden olan önemli bir unsur olduğunu da çalışmanın önemli bir sonucu olarak karşımıza çıkmıştır. Daha sonra ise

katılımcıların devlet kurumlarına “atanamadıkları” ve dolayısıyla fitness işletmecisi olmaya karar verdikleri anlaşılmaktadır. Ortaya çıkan diğer bir sonuç bir fitness merkezinin “devredilmesinin” girişimciler tarafından bir fırsat olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Fitness işletmelerini “karlı bir yatırım olduğu için” açan giriş sayısı üç olarak gözlemlenmektedir. Bunlara ek olarak Rastgele bir seçimdi (S2, S9), Hayallerim yüzünden (S4, S5), İşsizlik nedeniyle (S4, S7), Rakiplerim bu alanda yetersiz olduğu için (S6, S7), Sektörün önü açık (S6, S8), İyi konumda bir yer buldum (S2), Ortaklık nedeniyle (S6), Eski iş tecrübelerim nedeniyle (S8), Ucuz kredi buldum (S9) yer almaktadır.

Tablo 3. Girişimcilerin fitness merkezi açmadan önce yaptıkları araştırmalara yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Potansiyel müşterileri hakkında	S2, S3, S4, S5, S7, S9
İşletmenin konumu hakkında	S1, S2, S3, S5, S6
İşletmenin konsepti	S4, S5, S9
Kira giderleri hakkında	S2, S3
İşletme büyüklüğü hakkında	S3, S7
Rakip işletmeler hakkında	S5, S9

Tablo 3’ de görüldüğü gibi girişimcilerin fitness merkezi açmadan önce tahmini kazançlarını hesaplayabilmek adına en sık potansiyel müşterileri hakkında bilgi topladıkları görülmüştür. Daha sonra işletmenin konumu için en uygun yeri belirlemek için araştırma yaptıkları, ayrıca işletmenin konsepti, kira giderler, işletme büyüklüğü ve son olarak da rakip işletmeler hakkında araştırmalar yaptıkları görülmektedir. Bununla birlikte; devren alınacak işletmeler hakkında ise; işletme geçmişi (S1), otopark olanakları (S2), işyerinin maddi değeri (S4), getiri potansiyeli (S4), eğitim kadrosu (S7) araştırılan konular arasında yer almaktadır.

Tablo 4. Girişimcilerin fitness merkezi açmadan önce nasıl ve kimden fikir aldıklarına yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Fikir almadım	S2, S1, S3, S4, S9
Alandaki uzmanlara danıştım	S2,S4, S7, S8
Negatif yorumlar aldım	S2,S5,S3
İşletme tasarımı hakkında	S3,S7, S8
Fikir alacak kişi yoktu	S6,S9
Sosyal çevremden fikir aldım	S4, S7

Girişimcilerin sahiplilerinin beş tanesi kendi bilgi ve tecrübelerinin yeterli olduğunu ifade edip işletmeyi devralırken veya kurarken başkalarından fikir almadıklarını belirtmişlerdir. Öte yandan dört girişimci işletme açmadan önce farklı

konularda fikir aldıklarını ifade etmektedirler. Bununla birlikte üç girişimcinin negatif yorum aldığı, üç girişimcinin işletme tasarımı hakkında fikir aldığı görülmektedir. Katılımcıların iki tanesinin sosyal çevresinden fikir aldığı ve yine iki katılımcının fikir alacak kişi bulamadığı anlaşılmaktadır. Tabloda yer almayan diğer kodlar ise; rakip olmayacak kişilerden fikir aldım (S2), İşletme fiyatları hakkında fikir aldım (S3), uygun büyüklükte işletme yerleri için fikir aldım (S3), müşteri potansiyeli hakkında fikir aldım (S3), kişisel deneyimlerimden faydalandım (S4), mesleğin durumu hakkında fikir aldım (S6) şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 5. Girişimcilerin fitness merkezi açmak için gerekli finansal kaynaklarını nasıl sağladıklarına yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Banka kredisi	S2, S3, S4, S5, S7, S9
Önceki birikimler	S2, S4, S6, S8
Aile desteği	S4, S6, S8
Yakın çevreden alınan borç	S2, S3
Sponsorluk destekleri	S7

Girişimcilerin en çok kullandıkları finans yöntemi banka kredisi olarak görülmektedir. Daha sonra gelen finansman kaynakları önceki birikimler, aile desteği, yakın çevreden alınan borç ve son olarak da sponsorluk destekleri olarak belirtilmiştir.

Tablo 6. Girişimcilerin finansal destek bulma aşamasında yaşadığı sorunlara yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
KOSGEB'in destek vermemesi	S1,S2,S3,S4,S5,S7,S9
Devlet desteği olmaması	S2,S7
Banka desteği sorunu	S1,S7

Girişimcilerin önemli bir kısmı işletme kurarken yaşadıkları finansal sorunların en önemlisinin Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'nın (KOSGEB) destek vermemesini belirtmişlerdir. Diğer katılımcılar devlet desteğinin olmadığını (S2, S7) ve bankalardan finansal destek alırken sorunlar yaşandığını(S1, S7) belirtmişlerdir.

Tablo 7. Girişimcilerin fitness merkezleri arasındaki rekabet unsurlarına yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Üyelik ücretleri	S2, S3, S5, S7, S9
Salonu sayısının artması	S1, S4, S6
Kalite standartları	S2, S9
Hizmetlerin taklidi	S3
Rakiplerin kötü reklamları	S7

Tablo 7’de görüldüğü gibi üyelik ücretleri en belirgin rekabet unsuru olarak görülmektedir. Bunu salon sayılarının artışı takip etmektedir. Kalite standartları konusundaki rekabet üçüncü sırada yer almaktadır. Hizmetlerin taklit edilmesi ve rakiplerin birbirleri hakkında yaptıkları kötü reklam en düşük rekabet unsuru olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 8. Girişimcilerin uyguladıkları rekabet stratejilerine yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Eğitmen kalitesi	S2, S4,S7
Kendine güven, iyi teçhizat, doğru konum	S2
İyi reklam, hizmet kalitesi	S4
Müşteri memnuniyeti	S5
Kişiyeye özel programlar, düşük ticari kaygı	S6

Girişimciler fitness merkezinde çalışan eğitmen kalitesinin en önemli rekabet stratejisi olduğunu düşünmektedir. Bunu; işletmecinin kendine güveni, işletmedeki teçhizatların ve malzemelerin kalitesi, işletmenin konumu, işletmeyle ilgili reklamların iyi yapılması, işletmenin hizmet kalitesinin yüksek olması, müşteri memnuniyetinin artırılması, kişiyeye özel programların planlanması ve son olarak da işletmecinin aşırı ticari kaygı gütmemesi takip etmektedir.

Tablo 9. Girişimcilerin gelecek hedeflerine yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Şubeleşmek	S2, S3, S5, S7
Ekipmanı yenilemek	S1, S2, S3, S7
Yeni branşlar eklemek	S2, S4, S8
Borçları bitirmek	S3, S4
Salonun hacmini büyütmek	S3, S4
Bilinçli spor kitlesi sağlamak	S2, S7

Girişimcilerin hedefleri sıralamasında ilk üç sırayı, yeni şubeler açma, ekipmanların yenilenmesi ve salon programlarına yeni branşların eklenmesi yer almaktadır. Bunları borçların bitirilmesi, salon hacminin büyütülmesi ve bilinçli sporcu kitlesinin sağlanması takip etmektedir. Tabloda yer almayan fakat katılımcıların belirttiği diğer hedefler; üye sayısını arttırmak (S1), Avrupa & dünya dereceli sporcu yetiştirmek (S6), üyelere fitness ile ilgili anlamlı gelişmeler sağlamak (S7), daha rahat spor ortamı tasarlamak (S8), yüksek gelirli üye potansiyeli elde etmek (S8) olarak ifade edilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların personel seçiminde dikkat ettikleri unsurlara yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Fiziki görünüm	S2, S3, S4, S5, S7, S8, S9
Bilgi birikimi	S2, S3, S4, S6, S7
Mesleki yeterlilik	S1, S2, S5, S8, S9
İş tecrübesi	S3, S5, S7, S8
Öğrenmeye açıklık	S5, S7, S9
İletişim becerisi	S1, S5, S9
Güler yüzlülük	S1, S5
Bilgiyi aktarabilme becerisi	S4, S7
Müşteri ile ilişkileri	S3, S4

Girişimcilerin personel seçerken dikkat ettikleri en önemli özellikler adayın fiziksel görünümü, bilgi birikimi, mesleki yeterliliği, iş tecrübesi, öğrenmeye açıklık, iletişim, bildiklerini aktarabilme becerisi ve müşteri ilişkilerindeki yeteneği olarak sıralanmaktadır. Bunlara ek olarak; sertifikaları (S2), sporculuk geçmişi (S2), referansları (S8) ve meslek tutkusu (S9) belirtilmiştir.

Tablo 11. Girişimcilerin personeli nasıl motive ettiğine yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Parasal motivasyon	S1, S3
Bireysel yakınlık kurma	S2, S4
Aile imajı verme	S3, S4

Girişimcilerin çalışanlarını motive etme stratejileri incelendiğinde parasal motivasyon, bireysel yakınlık kurma, ve personele işletmenin bir aile olduğu imajını verme şeklinde olduğu belirlenmiştir. Bunlara ek olarak tabloda yer almayan; iyi iletişim kurma (S2), sosyal ortam oluşturmak (S2), yardımlaşma (S4) müşteri geri bildirimleri (S5) egzersiz yapmalarına olanak tanıma (S7), sadece çalışan olarak görmemek (S9), hizmet içi eğitimlerle tabi tutmak (S9) gibi stratejilerinde uygulandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 12. Girişimcilerin personelle yaşadıkları sorunlara yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Verilen görevi tam yapmama	S2, S5, S8, S9
Çalışma saatlerine uymama	S3, S5, S9
Düşük Performans	S2, S7
Üyelere karşı olumsuz tutum	S1, S7

Girişimcilerin çalışanlarla yaşadıkları problemlere konu olan durumlar sırasıyla verilen görevlerin tam olarak yapılmaması, çalışma saatlerine uymama, düşük performans, ve üyelere karşı olumsuz tutumlar olarak belirtilmiştir. Bunlara ek olarak; işletmenin temizliği (S1), bilgi eksikliği (S3), yalan söylemek (S5), izin problemleri (S5), telefonla oynamak (S7), özensiz giyim (S7) girişimcilerle personel arasında yaşanan problemlerin diğer konularıdır.

Tablo 13. Girişimcilerin çalışanlarla kurdukları iletişim stratejilerine yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Aile ortamı gibi	S1, S3, S9
Ayarlanmış samimiyet	S2, S5
Arkadaş ortamı gibi	S4, S8

Girişimciler işletmedeki iletişim stratejilerini aile ortamı, ayarlanmış samimiyet, arkadaş ortamı şeklinde tanımlamaktadırlar. Bunlara ek olarak karşılıklı saygı üzerine odaklı (S1), hiyerarşik (S2), müşteri odaklı (S5), öğretmen- öğrenci ilişkisi(S7), patron-çalışan ilişkisi (S9) şeklinde tanımlamalar da yapılmıştır.

Tablo 14. Katılımcıların personel eğitimini nasıl sağladığına yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Gelişim kurslarına	S2, S4, S5, S6, S8, S9
Hizmet içi eğitim	S1, S2, S7
Eğitimli personel seçimi	S3, S8

Girişimciler çalışanlarının eğitim süreçlerini araştıran sorulara gelişim kurslarına göndermek, hizmet içi eğitim düzenlemek ve işe alırken eğitimli personel seçmek şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 15. Girişimcilerin fitness merkezinde karşılaştıkları temel problemlere yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Ekipman yetersizliği ve arızalar	S2, S3, S4, S7
Sezonluk üye kayıpları	S2, S3, S5
Personel kaybı	S2, S5
Temizlik problemi	S4, S7
Düşük gelir	S7, S9

Girişimcilerin fitness merkezinde karşılaştıkları en önemli problemler; ekipman yetersizlikleri ve arızaları, sezonluk üye kaybı, personel kaybı, ve temizlik problemleri olarak ifade edilmektedir. Bunlara ek olarak ve tabloda yer almayan sorunlar; üyelerin sakatlanması (S1), tek tip müşteri profili (S4), taciz (S5), doğal afetler (S7), zor şartlarda çalışmak (S7), resmi sorunlar (S7), salon kurallarının ihlali (S9), yüksek kira bedelleri (S9) gibidir.

Tablo 16. Girişimcilerin müşteri memnuniyetini nasıl sağladıklarına yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Üye gelişim takibi	S3, S6, S7
Hizmet kalitesi artırarak	S3, S5, S8
Yeterince ilgilenerek	S1, S4, S7
Doğru bilgilendirerek	S3, S4, S9
İyi ilişkiler kurarak	S2, S3, S7

Girişimcilerin müşteri memnuniyetinin arttırmak için uyguladıkları en sık yöntemler üye takibi yapmak, hizmet kalitesini arttırmak, yeterince ilgilenmek, doğru bilgilendirmek ve müşteriyle iyi ilişkiler kurmak olarak sıralanmıştır. Tabloda yer almayan fakat girişimciler tarafından ifade edilen diğer yöntemler; kişiye uygun antrenman planlamak (S1), kampanyalar düzenlemek (s3), mutlu çalışma ortamı sağlamak (S4), işini iyi yapmak (S5), ticari kaygıdan uzak durmak (S5), her ay program yenilemek (S6), güler yüzlü davranmak (S7), farklı hizmetler sunmak (S8), yağ ölçüm cihazıyla vücut analizi yapmak (S9) olarak görülmektedir.

Tablo 17. Girişimcilerin uyguladığı reklamlara yönelik görüşleri

Kodlar	Katılımcılar
Sosyal medya reklamları	S1, S2, S3, S7, S8, S9
Billboard İlanları	S7, S8, S9
El ilanları	S7, S8

Girişimcilerin kullandığı en yaygın reklam türleri sosyal medya reklamı olarak belirlenmiştir. Bunun ardından billboard ilanları ve el ilanları gelmektedir. Bununla birlikte SMS (S9) ile yapılan reklamlar ve müşteriler aracılığıyla (S9) yapılan reklamlar da girişimciler tarafından ifade edilmektedir.

Tablo 18. Girişimcilerin müşterilerin memnuniyetini nasıl ölçtüğüne yönelik görüşler

Kodlar	Katılımcılar
İstek Kutusu	S1, S2, S3, S4
Yüz yüze görüşme	S2, S3, S4, S9
Müşteri geribildirimleri	S1, S5, S9
Üyeliğin Devamı	S2, S7

Girişimcilerin müşteri memnuniyetlerini istek kutusu, yüz yüze görüşmeler, müşteri geribildirimleri ve üyelik yenileme ile ölçtükleri ifade edilmektedir. Bunlara ek olarak kişisel tecrübeler (S3) ve üye takip sistemi (S9) kullanılmaktadır.

4. TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı spor girişimcilerinin yönetsel becerilerini değerlendirmek ve uyguladıkları yönetim stratejilerini ortaya çıkartmaktır. Bu amaçla Muğla ili Menteşe ilçesinden bir spor ve rekreasyon işletmesi (SRİ) olarak değerlendirilen 9 fitness merkezi (FM) seçilmiş ve girişimci-yöneticileriyle (GY) ile birebir görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde pilot çalışma ile geliştirilen 40 maddeli yarı yapılandırılmış sorulardan 17 tanesine cevap alınmıştır. Sonuçlar nitel araştırma yöntemlerinde sıklıkla kullanılan içerik analiziyle çözümlenmiş ve raporlanmıştır.

Dünyadaki benzerleri gibi (Peters ve ark., 2009) Türkiye'deki fitness merkezlerinin tamamı KOBİ niteliğindedir. Zincir fitness merkezleri hariç birçoğu 10 çalışanın altında istihdam potansiyeli olan mikro ölçekli işletmeler olarak tanımlanmaktadır. Bu merkezlerin tamamına yakını sahip-yöneticiler tarafından yönetilmekte ve aile şirketi gibi çalışmaktadır. Bu işletmeler tüm diğer KOBİ'ler gibi ekonomin hücrelerini oluşturmakta mal ve hizmet üretmektedirler. Fakat bu işletmelerin ekonomik katkılarının dışında önemli sosyal sorumlulukları vardır. Bu işletmeler toplumun sağlık ve zindelik ile ilgili yaşam tarzlarının geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır (Hayduk ve Walker, 2018). Fitness işletmelerin ürün ve hizmet kalitelerindeki sürdürülebilirlik toplumu fiziksel aktivite ve rekreasyon ile ilgili alışkanlıklarını da şekillendirecektir. Bu işletmelerin sistem içerisinde var olabilmeleri, ekonomik ve sosyal değerlerini geliştirebilmeleri nasıl yönetildikleri ile

doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle çalışmamız fitness merkezlerinin GY'lerinin yönetsel becerilerini ve stratejilerini ortaya çıkartmak için yönetimin temel fonksiyonları olan planlama, örgütleme, yöneltme, koordinasyon ve kontrol kavramlarını ana temalar olarak kabul etmektedir.

Girişimcilik gelişmekte olan ülkeler ve gelişmiş ülkeler arasında önemli farklılıklar göstermektedir. Girişimcilik gelişmiş ülkelerde bir fırsat, gelişmekte olan ülkelerde ise bir zorunluk olarak görülmektedir. Fırsat girişimcileri, bir fırsatı algıladıkları ve kişisel ağıları, sermayeleri, teknolojik bilgi ve erişim gibi kaynaklara sahip oldukları için bir iş kuran bireylerdir. Fırsat girişimcileri, bu önemli kaynaklara daha fazla sahip olan gelişmiş ekonomilerde yaygındır. Buna ek olarak, gelişmiş ülkeler tipik olarak, işletmeleri başarısız olan girişimciler için sosyal güvenlik ağıları sağlayan güçlü kurumsal devlet kaynaklarına sahiptir. Öte yandan, gelişmekte olan ülkeler başka seçenekleri olmadığı için kendilerine iş kuran ihtiyaç girişimcileriyle ilişkilendirilir. Gelişmekte olan ülkeler, finansal sermayeye, mülkiyet haklarına, iş özgürlüklerine, işçi haklarına ve eğitim kaynaklarına eşit erişimin olmaması ile karakterize edilir. Bu nedenle bireylerin istihdam için daha az seçeneği vardır (Jones, Ratten, ve Hayduk, 2020). Çalışmamızın sonuçları bu çıkarımla paralel sonuçlar ortaya koymaktadır. Meslek aşkı, sporcu geçmişi, sosyal çevre ve atanamamak gibi nedenler girişimcileri işletme açmaya güdüleyen nedenler olarak ortaya çıkmıştır. Öte yandan fırsat girişim olarak SRİ açılması sıralamanın daha alt basamaklarında yer almaktadır.

Ülkemizde her alanda mezun sayısı artmakta, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilebilirlik giderek zorlaşmaktadır. Türkiye'de öğretmen yetiştirme programları her istihdam olanaklarından daha çok sayıda mezun vermektedir. Bu mezunların çok az bir kısmı kamu sektöründe veya daha düşük ücretle özel sektörde iş bulabilmektedir (Akpınar ve Erdamar, 2020). Öğretmen yetiştirme programına ek olarak son yıllarda yaygın olarak verilen pedagojik eğitim programı sertifikası öğretmenliğin her alanında mezun sayısının daha da artmasına neden olmaktadır. İhtiyacından daha fazla mezun yetiştirilmesi öğretmen adaylarının istihdamı konusunda ciddi problemlere yol açmaktadır. Çinkır ve Kurum (2017) yapmış oldukları çalışmada; atanamayan öğretmenlerin yaşadığı sıkıntıları, işsizlik, alan dışı işlerde çalışma, geleceğini planlayamama, intihar olarak sınıflandırmış ve bu sorunların altında yatan problemleri bireyden veya hükümet politikalarından kaynaklı sebepler olarak açıklamıştır. Çalışmamızda girişimcilere yönelttiğimiz "neden SRİ kurdunuz" sorusuna üç işletmeciden aldığımız "atanamama" yanıtı alan dışı işlerde çalışma başlığıyla örtüşmektedir. Öte yandan bu şartlarda en çok sorun yaşayan fakültelerden bir tanesi spor bilimleridir (Öcal ve Bayansaldüz, 2020). Öğretmenlik bölümü mezunları dahil, rekreasyon, spor yöneticiliği ve antrenörlük bölümü mezunlarının istihdam olanakları görüldüğünden daha kısıtlıdır.

Girişimcilik konusunda kişisel yetisi ve hazır sermayesi olan mezunlar diğerlerinden daha şanslı olabilmektedir. Bu tarz mezunlar fırsat girişimleri daha iyi görebilirken atanama ile ilgili problemleri daha az sorunsallaştırmakta hatta şans olarak görmektedirler. Fırsat girişimciler bazen de işletmeyi baştan kurmak yerine mevcut bir işletmeyi devralmayı tercih etmektedirler. Bunun en temel avantajları işletmeci yeni bir yer arayışına girmez, işletmede kullanılacak aletleri temin etmekle uğraşmaz ve önceden işletmenin sahip olduğu tüm müşterileri ve çevresini ek bir çaba harcamadan elde eder (Aydın ve Ark., 2013).

"Baştan açarsan bu zamana kadar yapılmış ismi ve öğrenci potansiyelini yakalamak zor olurdu zaten. 7 yıldır açık yer olarak bu

büyükte başka bir yer olmadığı için zaten açma şansımız yok. Bu kapsamda başka bir yer yok. Zaten kiralarda yüksek. Başka bir yere geçsek sadece kira olarak bile aylık 10 binden aşağı düzgün bir yer bulamazsın. Bilsen bile senede 120 bin kiraya vermek zorundasın. Biz yaklaşık o rakama burayı devralmış olduk. Yani bir senede başka yere ödeyeceğimiz parayla burayı devralmış olduk. Devir aldığımız yerinde önceden gelen ortalama bir geliri var. Daha mantıklı geldiği için bize burayı devraldık. Merkezi bir yerde olduğu içinde bizim için iyiydi.” (S3)

Bir işletme kurulmadan önce işletmenin nerede ve hangi boyutlarda kurulması gerektiği, müşteri potansiyeli ve karakteri, rakiplerin ve piyasanın durumu gibi unsurların belirlenebilmesi adına bir pazar araştırması yapılması gerekmektedir (Koç, 2014). Pazar araştırması kaynak ve zaman israfını önlemek ve riskleri azaltmak açısından bir işletmenin kuruluş aşamasından yapılması gereken çok önemli bir istihbarat sürecidir (Aktepe, 2019). İşletme sahiplerine yönelttiğimiz fitness salonunuzu açmadan önce ne tür ön araştırmalar yaptınız sorusuna aldığımız yanıtlar; potansiyel müşteriler, işletmenin konumu, işletmenin konsepti, kira giderler, işletme büyüklüğü, rakip işletmeler şeklinde olmuştur. Bu araştırmalar genellikle işletmelerin kendi çabalarıyla elde ettiği (birincil) veya hali hazırda erişime açık (ikincil) kaynaklardan yapılmaktadır (Çakıcı ve Yılmaz, 2021). Bununla birlikte fikir alışverişi ve uzman görüşleri işletmelerin kuruluş aşamalarında önemli katkılar sağlayabilme potansiyeline sahiptir. Fakat fikir alış verişi özellikle işletme kurulum aşamasında farklı sebeplerden dolayı tercih edilip edilmemek konusunda değişkenlik göstermektedir.

“Ya tabi o işi yapan salon sahipleri eşleri dostları varsa alabilir ama kendi kararlarını kendileri vermek zorunda ama ben kimseden fikir almaya gerek duymadım. Ticaret geçmişim vardı spor geçmişimde vardı belgelerimde mevcuttu o yüzden kendim yapabileceğimiz düşündüm. Birilerinin bana olumsuz yanıt vermesine hani fikir verdiğinde beni olumsuz etkilemeleri beni ilk etapta kötü etkileyecekti belki fikrimden cayacaktım. O yüzden kimseye bir şey sormadım.” (S2)

Fikir alışverişinin tercih edilmemesinin en önemli nedenlerinden bir tanesi girişimcilerin olumsuz geri dönüşler almak istememesinde kaynaklanmaktadır. Yanlış yönlendirmelere maruz kalınabilme korkusu da fikir alışverişlerini önemli ölçüde engelleyen unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Yani benim babam 25 senelik devlet memuru. Ona ben şimdi ticaretle ilgili bir şey sorsam doğru yönlendireceğine inanmıyorum. Hocalarda nitekim öyle geliyor bana çünkü herkesin kendine göre bir işi var. Yani şuan birini en bilgili birini bile götürüp okulda ders anlattırmaya kalksanız onu yapabileceğini düşünmüyorum. Herkesin kendine göre bir sektörü var, işi var” (S2)

İşletmelerin kurulum kararlarının ardından en önemli sorunlardan bir tanesi de finansal kaynaklara ulaşabilmektir. İşletme kurmak yüksek maliyetli bir girişimdir ve işletme sahibi olmak isteyenler gerekli finansmanı çeşitli yollarla sağlamak zorundalardır. Çalışmamızda GY'ler tarafından en sık kullanılan finans kaynağı banka kredisi olarak ifade edilmektedir. Banka kredisi kullanamayan girişimciler öncelikle geçmişteki birikimlerini ve bunun alternatifi olarak da aile desteğini kullandıkları görülmektedir. Ülkemizde girişimcileri desteklemek için Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

(KOSGEP) adı altında bir kurum bulunmaktadır. Adından da anlaşılacağı üzere bu kurum girişimcilere maddi destek sağlamaktadır. Katılımcılarımızın büyük bölümü KOSGEB'e başvuru yaptıkları zaman olumsuz cevaplar aldıklarını bildirmektedirler. Bunun spora ve spor girişimlerine olumsuz bakış açısının da bir göstergesi olduğu ifade etmektedirler.

“Kesinlikle devlet ve esnaf odaları spor sektörü işletmecilerine yatırım destek ya da kredi imkânı sağlamıyor. Bunu öncelikle belirteyim. Şöyle özetleyim mesela buna mutlaka değinelim. Esnaf odasının verdiği KOSGEB kredileri var bu kredilerden eğlence merkezleri alkollü mekânlar yararlanıyor ancak bizim amacımız halka sporu sevdirmek olan bizim sektördeki spor işletmecileri yararlanamıyor. Acayip bir çelişki içerisinde bu Türkiye'mizin şartları, maalesef bizler kolay kredi çekemiyoruz” (S7)

Finans, SRİ'lerin kurulması için hayati bir unsurdur. Bununla birlikte bu işletmelerin büyümeleri ve sektörde rekabet edebilmeleri için de ayrıca gereklidir. Fitness merkezlerinin kuruluşları sadece bir başlangıçtır. SRİ'ler bu aşamadan sonra sektör içerisinde daha sert bir rekabet ile karşılaşır. Hem sürekli değişen ülke ekonomisine karşı hem de sektör içerisindeki beklenmeyen sorunlara karşı esnek, hazırlıklı ve öngörülü olmak zorundadırlar. Çalışmamızda girişimcilerin rekabet için ve rekabete karşı geliştirdikleri stratejileri araştırılmış ve ortaya ilginç sonuçlar çıkmıştır.

“Sektör şuanda bence daha emekliyor, gelişmeye devam ediyor. Daha çok gelişecek. Çünkü bu neyle ilgili insanların bilinciyle ilgili. Ya şu anda bence bilinç düzeyi sporla ilgili özellikle çok düşük. Türkiye genelinde. Muğla'da da aynı. Şimdi Kötekli 'den yola çıkarsak yaklaşık tahminim burada 25000 öğrenci var bunun bence 10 da 1 i bile spor yapmıyor yani salonlara bugün 5 tane salon var Kötekli 'de hepsini toplasan 2500 kişi spora gelmiyordur”(S9)

Girişimcilerin birçoğunun sıklıkla vurguladıkları zincir spor salonlarının Muğla'ya daha girmemiş olmalarından kaynaklanan düşük rekabet seviyesini bir şans olarak kabul etmektedirler. Muğla'daki işyerlerinin küçük olması yüksek üye sayısı hedefleyen zincir SRİ işletmeleri için uygun değildir. Girişimciler daha çok kendi kendileriyle rekabet ettiklerini ve hizmet kalitelerini arttırmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Öte yandan rakiplerin birbirlerini yakından tanımları ve sektörün gelişmesi için birbirlerine ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır. Fakat birçok GY sistemin bu şekilde kalmayacağını öngörmektedir. Özellikle pazar araştırması ve müşteri potansiyeli yeterince araştırılmadan açılan salonların gelecekte önemli bir rekabet ortamı yaratabileceği ve ciddi sorunlara neden olabileceği vurgulanmaktadır.

“Yani şöyle gün geçtikçe rekabet artıyor çünkü spor salonları sayısı da artıyor. İnsanlar deha da bilinçleniyor aslında spor konusunda o yüzden herkes spor sektörüne yönelmeye çalışıyor. Şuan zaten bu cadde üzerinde 4 tane spor salonu var. Merkezde de 4 tane spor salonu falan var ama buranın avantajı biraz öğrenci fazla. Rekabet konusunda diğer sahiplerle birbirimizi tanıyoruz hani öyle şey konusunda rekabet yokta herkes şey kendi işini yapıyor hani şuana kadar öyle bir şey görmedik”(S4)

Hizmet sektöründe nitelikli insan kaynakları rekabet açısından önemli bir avantaj sağlayabilir. Bu nedenle günümüzde işletmelerin nitelikli eleman seçmeleri

önemli bir beceridir. Mikro işletmelerdeki GY'ler diğer yönetim fonksiyonlarının yanından, insan kaynakları yönetimini de kendileri yürütmekte personel seçimini kendileri yapmaktadır. Doğan (2017) tarafından yapılan çalışmada işletmelerin personel seçerken aradıkları nitelikler; mesleki yeterlilik, eğitim durumu, kendini ifade edebilme yeteneği, dürüst ve güvenilirlik, referanslar, dış görünüş yer almaktadır. Çalışmamızın sonuçları bu özellikleri destekler niteliktedir. Girişimcilerin personel seçerken dikkat ettikleri en önemli özellikler adayın fiziksel görünümünü, bilgi birikimi, mesleki yeterliliği, iş tecrübesi, öğrenmeye açıklık, iletişim, bildiklerini aktarabilme becerisi ve müşteri ilişkilerindeki yeteneği olarak sıralanmaktadır.

“Üye geldiği zaman kendini emanet edeceği insanın fiziğine bakar. Fiziği uygun olmayan bir hocanın müşteriye katacağı bir şey yoktur. Motivasyon olarak müşteri zaten motive olamaz ve spor yaşamı spor hayatı uzun sürmez. Yani 1 ay gelir öteki ay bırakır eğer hocası örnek değilse” (S7)

Personelin işte kalabilmesi ve devamlılığı da en az seçimi kadar önemlidir. Çalışmamızda personelin motivasyonu için en sık kullanılan yöntem ekonomik motivasyon, bireysel yakınlık kurma ve çalışanlara aile ortamı gibi huzurlu bir çalışma alanı sağlamak olduğu belirlenmiştir. Bu çalışan sayısının az ve ortamın kontrol edilebilirliği yüksek olan mikro işletmeler için geçerli bir yöntem olabilir. Fakat bu durumun geçerliliği orta ölçekli işletmelerde farklılıklar gösterebilir.

“Eleman olarak görmediğimiz için zaten biz onu kardeşimiz gibi görüyoruz, her şeyi paylaşıyoruz. Onun da bizimle paylaşmasını istiyoruz. Bir sıkıntısı falan olduğunda, zaten ondan önce yardımcı olmaya çalışıyoruz. Maddi manevi her konuda yardımcı oluyoruz yani” (S3)

İşletmeler her ne kadar istedikleri kıstaslara uygun iş göreni seçmek için uğraşsalar da bazı durumlarda çeşitli problemlerle karşılaşmaları kaçınılmaz olacaktır. Karşılaşılan temel problemler; verilen görevlerin tam olarak yapılmaması, çalışma saatlerine uymamak, düşük performans göstergeleri ve üyelere karşı tutum bozuklukları olarak belirtilmiştir. Bunlara ek olarak; işletmenin temizliği (S1), bilgi eksikliği (S3), yalan söylemek (S5), izin problemleri (S5), telefonla oynamak (S7), özensiz giyim (S7) girişimcilerle personel arasında yaşanan problemlerin diğer konularındır.

“Fitness hocası olarak aldık. Bilgisi yoktu o zaman çok araştırmadan aldık biraz aceleye getirdik yoğun bir dönemdi yetişemediğimizden zaten o dönemde başka hoca bulmakta zordu rastgele denk geldi aldık ama program yazmayı bilmiyor ölçüm almayı bilmiyor. Zaten 5 saatlik aldık günde yoğun saatlerde dursun diye o 5 saatin zaten yarım saati geç geliyor yarım saati erken gidiyordu. 5 saat içinde 2 ya da 3 tane paket söylüyordu 1 saati de öyle gidiyordu zaten geri kalıyor 2 saat mi ne onu da sigarayla geçiriyordu zaten. Bize de çok yaramadı daha da engelledi yani.” (S3)

GY'ler personel ile ilgili sorunları olabildiğince engellemek ve personellerini işletmenin beklentilerine uygun hale getirmek amacıyla belli metotlar kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu metotlar çalışanları gelişim kurslarına göndermek, hizmet içi eğitim düzenlemek ve işe alırken tam eğitilmiş personel seçmek şeklinde ifade etmişlerdir.

“Hepsi gelişmeye aç çalışanlar sürekli bir şeyler görüyorlar mesela şu seminere gideyim mi şu kursa gideyim mi sence gibisinden hep zaten ben bir şey demeden onlar gelişim yapmak isteginde. Bizde elimizden geldiğince evet bunu yapsan iyi olur vs. bazen hatta o kadar aceleci oluyorlar ki açılan kurslar Ankara’da falan kurs açılıyor gidiyim mi? diyorum ki o çok sık açılan bir şey en kötü İzmir’de açılır oraya git. Bu şekilde paslaşmalar oluyor. Herkes gelişmeye aç burada ben de dâhil.”(S5)

Doğru personel seçimi fitness merkezlerinin birçok temel problemini kolayca çözebilmelerini sağlamaktadır. Çünkü çalışanlar birçok alanda girişimcilere destek olabilmektedir. Girişimcilerin fitness merkezlerinde karşılaştıkları en önemli problemler; ekipman yetersizlikleri ve arızaları, sezonluk üye kaybı, personel kaybı, ve temizlik problemleri olarak ifade edilmektedir.

“Aletlerle ilgili sıkıntı bazen oluyor yetersiz buluyorlar bazen bize göre yeterli fazla alet koyup ta alanı daraltmak istemiyoruz açıkçası. Aletlerin bozulması durumunda 3-4 yıldır bu işin içinde olduğumuzdan kendimiz bir şekilde onarımını yapabiliyoruz. Yazın üye sayısı düşüyor. Yaz okulu kurarak o açığı kapatmaya çalışıyoruz. Ramazanda düşüyor yazın girişinde düşüyor. Hem ramazan hem yaz hepsi üst üste geldi iş doğal olarak düştü.” (S3)

Bozulan ekipmanlar, temizlik problemleri, üyelerin sakatlanması vb. sorunlar zamanla işletmelerde müşteri memnuniyetinin azalmasına ve doğal olarak müşteri kaybına yol açabilmektedir. Girişimciler bu sorunları çözerken en sık kullandıkları yöntemler müşteri takibi, hizmet kalitesinin artırılması ve üyelerle daha yoğun ilgilenilmesi olarak ifade edilmektedir.

“Güler yüzle iyi hizmet dediğim gibi değişik kampanyalarla biraz daha cazip hale getiriyoruz Gelişimlerini sürekli takip ediyoruz ölçümlerini alıyoruz programlarını ayarlıyoruz. Bilmediği hareket varsa gösteriyoruz. Aydan aya ölçüm alıp programı değişmesi gerekiyorsa değiştiriyoruz. O şekilde memnun etmeye çalışıyoruz.” (S3)

Diğer yandan girişimcilerin müşteri memnuniyetinin doğru bir şekilde ölçmeleri müşteri memnuniyetinin sağlamaları için önemli bir unsur olacaktır. Araştırmada dilek şikâyet ve istek kutularını bu amaçla sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte diğer bir yöntem de müşteriyle yüz yüze görüşme ve doğrudan memnuniyet ile ilgili sorular sorma olarak belirtilmektedir. Burucuoğlu’nun (2011), yapmış olduğu çalışmada müşteri memnuniyeti ve müşteri sadakatini ölçmek için tespit ettiği “en iyi uygulama takip formu”, “anketler”, “birebir yapılan görüşmeler” çalışmamamızın sonuçlarıyla uyum göstermektedir. Ayrıca girişimcilerden bazılarına göre müşteri memnuniyetin en büyük göstergesi; üyenin salona devam etmesi ile açıklanmaktadır.

Kurumsal imaj müşteri memnuniyetinin arttıran önemli unsurlardan bir tanesidir. Kurumsal imaj pazarlama stratejileri içinde önemli bir kaynaktır. İmaj oluşturmada reklamların önemli büyüktür. GY’lerin SRİ için yaptığı kurumsal reklamlar düşük bütçelidir ve daha çok kurumsal çabalarla gerçekleştirilmektedir.

“Tabi el ilanlarımız oluyor billboard ilanlarımız oluyor. Bunun gibi şeyler yani el ilanı, billboard, dergilere reklam verilebilir. Bunlar

salonculuk için önemli. İnternet üzerinden tabi instagram sponsorlu paylaşımlar. Sosyal paylaşım sitelerindeki paylaşımlar çok önemli şuan. Hatta en büyük talep en büyük reklam aracı onlar şuan, instagram ve sosyal paylaşım gibi siteler.” (S7)

Sosyal medyanın kurumsal pazarlama ve tanıtım konusunda giderek popüler bir hale geldiği bilinen bir gerçektir. Hatta günümüzde küçük büyük firmaların çoğu bu mecralarda markalarının reklamlarını yapmaktadır imaj geliştirme çalışmaları yürütmektedir. Kaya ve Ayverdi'nin (2018), rekreasyonel spor tesislerinde marka kimliğinin ve imajının belirlenmesi konulu çalışmasında işletmelerin marka bilinirliğinin sağlanması hususunda yöneltmiş olduğu sorulara aldığı cevaplar; üye referansları, şube sayısının artırımı, üniversite etkinliklerinde tanıtım yapma, sosyal medya, kitle iletişim araçları, sosyal sorumluluk projeleri, sponsorluklar (bilinen/ünlü kişilerin bu reklamlara dâhil edilmesi) gibi temalar altında toplanmıştır. Bu sonuçlar çalışmamızın bulgularıyla örtüşmektedir. Sosyal medya kanallarının SRİ işletmeleri için elverişli bir pazarlama aracı olduğu, tutundurma ve imaj geliştirme çalışmaları için aktif olarak kullanılabilirdiği anlaşılmaktadır (Tsitskari ve Batrakoulis, 2022).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ortaya çıkan sonuçlara göre Muğla'daki SRİ sahibi GY'ler yönetim fonksiyonları olan planlama, örgütlenme, yöneltme, koordinasyon ve kontrol ile ilgili kavramları belli oranlarda kullanmakta buna uygun stratejiler geliştirmektedirler. Bu stratejilerin başarısı işletmelerin hâlihazırda hayatlarını devam ediyor olmaları ile ölçülebilir. Fakat Muğla'daki fitness sektörünün gelişimine devam ediyor olması, butik şeklinde kurulan mikro işletmelerin şimdilik üye sorunu yaşamamaları ve GY'lerin çok fazla ekonomik beklenti içerisine girmemiş olmaları sistemin şimdilik işlemesine olanak tanımaktadır. Daha rekabetçi ortamların ortaya çıkmasıyla GY'lerin yönetim becerilerini geliştirmeye ve daha yenilikçi stratejiler geliştirmeye mutlaka ihtiyaçları olacağı düşünülmektedir.

Öneriler;

- Farklı illerdeki SRİ GY'leri ile görüşme yapılmalı
- Zincir SRİ ile karşılaştırmalı çalışmalar yapılmalı.
- GY'lerin uzun dönem performanslarını gözlemleyen çalışmalar yapılmalı.

6. ÇIKAR ÇATIŞMASI VE ETİK KURUL ONAY

Çıkar çatışması: *Yazarlar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.*

Finansal destek: *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir.*

Etik Kurul Onayı: *Bu çalışma için etik kurul onayı alınmamıştır.*

Bilgilendirilmiş Onam: *Katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu doldurtulmuştur.*

7. KAYNAKÇA

- Akdede, S. H., & Turan, A. H. (2008).** Bilişim sistemlerinin KOBİ'lerin performansına etkileri: Kaynak temelli yaklaşım ile Denizli ilinde ampirik bir uygulama. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(4), 1-28.
- Akpınar, B. C., & Akgündüz, D. (2017).** Bir vakıf üniversitesinde çalışan akademisyenlerin okul, eğitim ve toplum hakkındaki görüşleri. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2). 235-246
- Akpınar, B., & Erdamar, F. S. (2020).** Öğretmen istihdamı ve atanamayan öğretmenler bağlamında aşırı eğitimlilik sorunu. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(74), 838-852.
- Aktan, C. (2009).** Sağlıklı yaşam merkezi müşterilerinin hizmet kalitesi algılarını etkileyen etmenler. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 1(2). 65-94
- Aktepe, C. (2019).** Yabancı Pazarlarda Sürdürülebilir Başarı İçin Rekabet İstihbaratının Önemi ve Kritik İstihbarat Alanları. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(2), 156-165.
- Arıkan, A. N., Göktaş, Z., & Yıldırım, İ. (2004).** Farklı branşlardaki spor seyircilerinin spor ortamına ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 551-560.
- Aydın, S., Kaplan, H. A., & Kalyon, (2013).** A. Ş. Ticari işletme devri ve devrin hukuki sonuçları. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, Y.2013, Sayı. (1-2)* 229-260
- Barutçu, E., & İrmiş, A. (2012).** Öğrencilerin kendilerini girişimci bir kişiliğe sahip görmelerini ve iş kurma niyetlerini etkileyen faktörler: bir alan araştırması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(2). 1-25
- Basım, H. N., ve Argan, M. (2009).** Spor Yönetimi - Detay Yayıncılık, Ankara
- Bassey, M. (1999).** Case study research in educational settings. USA: Open University.
- Batrakoulis, A. (2019).** European Survey of Fitness Trends for 2020. *ACSMs Health Fit. J.*, 23, 28-35.
- Bayrakçı, E. (2010).** Lider davranışlarının çalışan motivasyonu üzerine etkisi: ipliksan aş bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 2(2), 15-32.
- Bozkurt, Ö. Ç., Kalkan, A., Koyuncu, O., & Alparslan, A. M. (2012).** Türkiye'de girişimciliğin gelişimi: Girişimciler üzerinde nitel bir araştırma. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences*Year, 1(15), 230-247.
- Burucuoğlu, M. (2011).** Müşteri memnuniyeti ve sadakatini arttırmada müşteri şikayetleri yönetiminin etkinliği: Bir örnek olay incelemesi (Master's thesis, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008).** Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory (3rd ed.). Sage Publications, Inc.
- Çakıcı, E. D., & Yılmaz, K. G. (2021).** Uluslararası Pazarlarda Hedef Pazar Seçimi Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(9), 833-849.
- Çinkır, Ş. ve Kurum, G. (2017).** To be appointed or not to be appointed: The problems of paidteachers. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 5(3), 9-35.
- Çiftçi, S., ve Çakmak, G. (2018).** Fitness merkezleri müşterilerinin hizmet kalitesi ile ilgili beklenti ve algı düzeylerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 23-31.
- Damanpour, F., Schneider, M. (2006).** Phases of the adoption of innovation in organizations: Effects of environment, organization, and top managers. *Br. J. Manag.*, 17, 215-236.

Deloitte. (2020). European health & fitness market report. Retrieved January 26, 2021, from: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/de/Documents/consumer-business/European-Health-and-Fitness-Market-2020-Reportauszug.Pdf>

Deloitte. European Health & Fitness Market Report 2020. EuropeActive, Brussels, Belgium, 2020.

Demiral, U. (2016). KOBİ'lerin dış ticarete yaşadıkları finansman sorunları ve çözüm önerileri. *SOBİDER Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 517-523.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2008). *Strategies of qualitative inquiry* (Vol. 2). Sage.

Doğan, T. (2017). İnsan kaynakları departmanı bulunmayan işletmelerin personel seçim kriterleri üzerine yapılan nitel araştırma: islahiye örneği Yüksek lisans tezi

Doğru, E., Kızılcı, M. H., Balcı, N. Ç., Korkmaz, N. Ç., & Tekindal, M. A. (2015). Açık alan spor aletlerini kullanan bireylerin egzersiz bilinç ve alışkanlıklarının incelenmesi. *Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation*, 2(3), 102-109.

Efil, İ. (1999). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*, İstanbul: Alfa Basım Yayım.

Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara. Anı Yayıncılık.

Eraslan, H., İpçioğlu, İ., Haşit, G., & Erşahan, B. (2008). An analysis of the international competitiveness of the marble industry in bilecik region: problems and recommendations. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10). 193-217

Fellnhöfer, K., Kraus, S. (2015) Examining attitudes towards entrepreneurship education: A comparative analysis among experts. *Int. J. Entrep. Ventur.* 2015, 7, 396-411.

García-Fernández, J., Gálvez-Ruiz, P., Fernández-Gavira, J., Vélez-Colón, L., Pitts, B., & Bernal-García, A. (2018). The effects of service convenience and perceived quality on perceived value, satisfaction and loyalty in low-cost fitness centers. *Sport Management Review*, 21(3), 250-262.

Gökçelik, E., & Uğur, O. A. (2015). Türkiye ve Avustralya'da uygulanan spor yönetim modellerinin karşılaştırılması. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 1(1), 32-40.

Gries, T., Naude, W.A. (2010) Entrepreneurship and Structural Economic Transformation. *Small Bus. Econ.*, 34, 13-29.

Guthold R, Stevens GA, Riley LM, Bull FC. (2018). Worldwide trends in insufficient physical activity from 2001 to 2016: a pooled analysis of 358 population-based surveys with 1.9 million participants. *Lancet Glob Health* 6(10): e1077- e1086, 2018.

Gül H., Kandemir, T. & Çakır E. (2010). KOBİ'lerde risk ve belirsizlik beklentileri: Karaman örneği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 119-144.

Gürüz, D., ve Gürel, E. (2006). *Yönetim ve Organizasyon - Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar*, Beta Yayıncılık, İstanbul

Hayduk, T., & Walker, M. (2018). Mapping the strategic factor market for sport entrepreneurship. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 14(3), 705-724

International Health, Racquet and SportsClub Association. The 2019 IHRSA Global Report. IHRSA Publications, Boston, MA, USA, 2019.

Jones, P., Ratten, V., & Hayduk, T. (2020). Sport, fitness, and lifestyle entrepreneurship. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16(3), 783-793.

Kadeer, D. (2017). Hizmet pazarlaması: konaklama işletmeciliği pazarlamasında bir nitel araştırma (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 469561)

Kara, F. M., & Ayverdi, B. (2018). Rekreasyonel Spor Tesislerinde Marka Kimliğinin ve İmajının Belirlenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 75-84.

Karaçam, M. Ş. (2015). Vücut geliştirme alanında erkeklik kimliğinin inşasında besin desteği kullanımının yeri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 383190)

Katırcı, H., & Oyman, M. (2011). Spor merkezlerinde tüketici tatmini ve sadakat. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2). 90-100.

Kefela, G.T. (2021). Entrepreneurship has emerged as the economics engine and social development throughout the world. *Glob. J. Manag. Bus. Res.* 2012, 12, 98-107. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 18, 4720 17 of 20

Koç, Y. (2014). “Dış Ticarete rekabet İstihbaratı” Bölümü (Dış Ticaret İşlemler ve Uygulamalar Kitabı 13. Bölümü). Gazi Kitabevi, 9. Baskı. Ankara.

Kümbetoğlu, B. (2012). “Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma, Bağlam yayınları

Lapa, T. Y., & Baştaç, E. (2012). Evaluating the service quality assessment of individuals attending fitness centers in Antalya. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 3(1), 42-52.

Masteralexis, L. P., Barr, C., A., ve Hums, M. A. (2005). Principles and practice of sport management. Jones and Barlett Publishers, Boston.

Middelkamp J, Rutgers H. (2016). Growing the Fitness Sector Through Innovation. EuropeActive, Brussels, Belgium & BlackBoxPublishers, Den Bosch, the Netherlands.

Neuman, L. V. (2013). Toplumsal Araştırma Yöntemleri. Nitel ve Nicel Yaklaşımlar (2 Cilt). (S. Özge, Çev.). İstanbul: Yayınodası Yayıncılık.

Öcal, K. & Bayansalduz, M. (2020). Rekreasyon Bölümü Öğrencilerinin Kariyer Planlama Stratejileri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(22), 76-97.

Öcal, K. (2015). Rekreasyonda kariyer planlama, insan kaynakları yönetimi ve öz liderlik stratejileri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 412214)

Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1). 323-343.

Özkan, S. E. (2013). Türkiye’deki fitness merkezlerinde hizmet kalitesi beklentilerinin incelenmesi (Doctoral dissertation).

Peters, M., Frehse, J., & Buhalis, D. (2009). The importance of lifestyle entrepreneurship: A conceptual study of the tourism industry. *Pasos*, 7(2), 393-405.

Resmi Gazete 2018/11828 erişim
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/06/20180624-7.pdf>

Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 55, 459-496.

Sekendiz, B. (2005). A pilot study in determining the status of the health and fitness, industry in turkey (Doctoral dissertation, middle east technical university).

Sevilmiş, A., & Şirin, E. F. (2019). Fitness merkezleri standart ve kalite belgelendirme sürecinde Almanya modeli ve Türkiye’de uyarlanabilirlik çalışması. Ankara: Akademisyen Yayınevi.

Smith, B., & Caddick, N. (2012). Qualitative methods in sport: a concise overview for guiding social scientific sport research. *Asia Pacific journal of sport and social science*, 1(1), 60-73.

Şeker, G., & Kaya, A. (2018). Lise öğrencilerinin meslek seçiminde aile desteği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49). 157-171

Stephen J. Tharrett; James A. Peterson (2006). Fitness Management, A Comprehensive Resource for Developing, Leading, Managing, and Operating a Successful Health Club. Health Learning

Thompson, W.R. (2019). Worldwide Survey of Fitness Trends for 2020. *ACSMs Health Fit. J.*, 23, 10-18.

Topuz, M. (2012). Ticari işletmenin devrinde tasarruf işlemlerine ilişkin şekil sorunu.

Tsitskari, E., & Batrakoulis, A. (2022). Investigating the marketing strategies of the health and fitness sector in Greece; the managers' perspective. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (43), 264-273.

Tuan, K. ve Memiş, M. Ü. (2007). İç denetimin Yönetim Fonksiyonlarının Yerine Getirilmesindeki Rolü. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (35), 1-14.

Üstün, F., Ballı, A. İ. K., & Ballı, E. (2020). Küçük ve orta büyüklükteki otel işletmelerinde yönetim fonksiyonlarının uygulanması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(1), 150-170.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara. Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online*, 9 (1), 79-92.

Yıldız, K., Polat, E. & Yıldız, S. M. (2021) The Fitness Industry in Turkey (Ed) The Global Private Health & Fitness Business: A Marketing Perspective (s.51-57). Emerald Publishing.

Yıldız, K., Polat, E., Sönmezoğlu, U., & Çokpartal, C. (2016). Fitness merkezi üyelerinin algıladıkları hizmet kalitesinin belirleyicileri üzerine bir analiz. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(3). 453-464.

Yıldız, S. M., & Tüfekçi, Ö. Ö. (2010). Fitness merkezi müşterilerinin hizmet kalitesine yönelik beklenti ve algılarının değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(24), 1-11.

Yıldız, S. M., Duyan, M., ve Günel, İ. (2018). Hizmet kalitesinin müşteri memnuniyeti üzerine etkisi: Fitness merkezlerinde ampirik bir uygulama. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1),1-8.

Yılmaz, B. (2016). Marka yerleştirme uygulamalarının tüketicilerin tepki süreci üzerine etkisi: örnek bir nitel çalışma. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 434326)

Yıldız, K., Polat, E., & Güzel, P. (2018). A Study Investigating the Perceived Service Quality Levels of Sport Center Members: A Kano Model Perspective. *Journal of Education and Training Studies*, 6(4), 177-188.

Zelyurt, M. K., & Ataçocuğu, M. Ş. (2016). İstanbul'da spor merkezlerindeki antrenörlerin çalışma koşulları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 58-74.

Ziyagil, M. A. (2014). Spor Bilimlerinde Türkiye'deki Rekreasyon Bölümlerinin Avrupa Yükseköğretim Yapısı ile Uyumlaştırılması. Erişim 10 Kasım 2020. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/370592>

Extended Summary

Introduction

The management strategies of fitness centers, which play an important role in the development of the society's health and wellness lifestyles, attract the attention of sports, recreation and management scientists. The increasing social interest in the services provided by these enterprises, most of which are in the status of micro and small enterprises, reveals the necessity of increasing both the number and quality of studies in this field. The aim of this study is to reveal the management skills and strategies of the owners of fitness centers, which is a sports and recreation initiative, to determine their needs in this area and to develop suggestions.

Method

Qualitative research method was used in the study. The data were collected by one-on-one interview method. The interview form prepared for data collection consists of 40-item open-ended questions based on the main themes of planning, organizing, directing, coordination and control. Nine entrepreneurs who wanted to participate in the study from 12 fitness centers in Muğla Menteşe district were selected as a sample. The data were analyzed by content analysis method.

Findings

The average age of the entrepreneurs participating in the study is 34.13. The average of years of experience in the sector was 8.94. Seven of the participants are graduates of the School of Physical Education and Sports, and two of them are graduates of the School of Tourism and Hotel Management. One of the participants is female and eight of them are male. Employment problems have an important place among the reasons that lead the participants to become entrepreneurs. Participants often prefer to use bank loans when establishing a business. However, participants often emphasize the difficulties of obtaining government support. The most frequently used managerial strategies by the participants focus on the concepts of organization and direction.

Discussion and Results

Business owner entrepreneurs use the concepts related to planning, organization, direction, coordination and control, which are management functions, to a certain extent and develop strategies accordingly. The success of these strategies can be partially measured by the fact that businesses are already living. However, it is understood that the fitness sector in Muğla still continues to develop, that the micro enterprises established in the form of boutiques do not have membership problems for now and their expenses are low, that the entrepreneurs have too much economic expectation and that the chain fitness enterprises do not dominate the market for now. With the emergence of more competitive environments, it is predicted that entrepreneurs will definitely need to increase their management skills and develop more innovative strategies.

How to cite: Sarıçam, H., Ocal, K. (2023). Management Strategies Of Fitness Centers From The Perspective Of Their Owners. *Journal of Sport and Recreation Researches*, 5(1), 38-62. Doi: 10.52272/srad.1211602

BİREYLERİN REKREATİF AMAÇLI E-SPORA KATILIM MOTİVASYONLARININ İNCELENMESİ

Muhammet Eyüp UZUNER ¹ABCDE, Müge SARPHER KAHVECİ ¹ABCDE

¹Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Bu çalışmanın amacı rekreatif amaçlı e-spor yapan bireylerin, e-spora katılım motivasyonlarının incelenmesidir.

Yöntem: Çalışmaya 34 (13,6%) kadın, 216 (86,4%) erkek olmak üzere toplam 250 birey gönüllü olarak katılmıştır. Verilerin toplanmasında Öz ve Üstün (2019) tarafından geliştirilen E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği (EKMÖ) ve 7 sorudan oluşan sosyo-demografik bilgi formu kullanılmıştır. Model olarak ise ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Veriler SPSS 25.0 paket programlarında analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistiksel hesaplamalar (frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma), bağımsız değişkenlerde 2 tane değişken olanlar için Mann-Whitney U testi, 3 ve daha fazla olan değişkenler için Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

Bulgular: Cinsiyet değişkenine göre yalnızca yetkinlik alt boyutunda kadın katılımcılar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Sonuç: Cinsiyet (yetkinlik alt boyutu hariç), eğitim durumu, yaşanan bölge, aylık gelir düzeyi, kişisel ağıta sahip olma durumu, tercih edilen dijital ağıt ve tercih edilen oyun türü e-spor katılım motivasyonunda etkili olmadığı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: e-spor, rekreasyon, katılım, motivasyon.

INVESTIGATION OF PARTICIPATION MOTIVATION FOR E-SPORTS OF INDIVIDUALS DOING E-SPORTS FOR RECREATIONAL PURPOSES

ABSTRACT

Original Article

Aim: The aim of this study is to be investigated of participation motivation for E-sports of individuals doing E-sports for recreational purposes.

Method: A total of 250 individuals, 34 (13.6%) women and 216 (86.4%) men, participated in the study voluntarily. The E-Sports Participation Motivation Scale (ECMS) developed by Öz and Üstün (2019) and a socio-demographic information form consisting of 7 questions were used to collect the data. As a model, the relational screening model was used. The data were analyzed in SPSS 25.0 package programs. Descriptive statistical calculations (frequency, percentage, mean and standard deviation), Mann-Whitney U test for independent variables with 2 variables, Kruskal-Wallis H test for variables with 3 or more were used. The significance level was taken as $p < 0.05$.

Findings: According to gender variable, a significant difference has been found in favor of female participants only in competence sub-dimension.

Conclusion: Gender (except for the competence sub-dimension), educational status, region of residence, monthly income level, personal device ownership status, preferred digital device and preferred game type have not been considered to be effective in participation motivation for e-sports.

Key Words: e-sports, recreation, participation, motivation

*Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Muhammet Eyüp UZUNER, eyup.uzuner@kocaeli.edu.tr

Çıkar Çatışması, Yok - Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No

1. GİRİŞ

Değişen dünyada genç nesil ev ortamında daha fazla vakit geçirir ve kendilerine sosyalleşme alanı olarak dijital ortamları seçer olmuştur (Akgöl, 2019). Bu sebeple son yıllarda yaşanan teknolojik gelişmelerden de dolayı, video oyunu oynamak dünya çapında gittikçe popüler hale gelen bir boş zaman etkinliği haline gelmiştir (Bányai ve diğ., 2019). Özellikle dünya çapında gerçekleşen Covid-19 salgını sebebiyle de dijital oyunlara olan rağbet ciddi bir artış göstermiştir (Kriz, 2020).

Kısaca "sporun birincil yönlerinin elektronik sistemler tarafından kolaylaştırıldığı bir spor türü" olarak tanımlanan e-sporun, halihazırda modern dijital alanın en önemli unsurlarından birisi olduğu ifade edilmektedir (Hamari ve Sjöblom, 2017). Çeşitli türlerdeki farklı oyunlar etrafında liglerde ve basamaklarda düzenlenen e-sporun, çok başarılı bir iş girişimi olduğu ve her geçen yıl büyümeye devam ettiği vurgulanmaktadır (Newman, 2022). Tüm bunlara ek olarak e-sporun ciddi bir potansiyele sahip popüler bir rekreatif faaliyet türü olduğu da belirtilmektedir (Çolak ve diğ., 2018). Ayrıca "e-spor" günümüzde oldukça kabul gören bir kariyer haline gelmiştir. E-spora olan talep gün geçtikçe artarken Çin ve Malezya'daki eğitim sistemi içerisinde de kendisine yer bulmaya başlamıştır. Hatta bazı üniversitelerin profesyonel e-sporculara okullarında burs verdiği de bilinmektedir (Nazlı ve Yağmur, 2021).

Bireylerin birçok farklı sebepten dolayı rekreatif faaliyetlere yönlendiği ve bu yönelimin en temelinde de bireysel ihtiyaçların yer aldığı belirtilmektedir. Bu ihtiyaçların da fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal olmak üzere dört farklı nedenden ortaya çıktığının altı çizilmektedir (Gulam, 2016). Elektronik ortamda oynanan oyunlarda bireyler farklı motivasyonel sebeplerden dolayı oyunlara yönelmektedir. Özellikle profesyonel amaçlı ve rekreatif amaçlı olarak yapılan e-spor faaliyetlerine katılan bireylerde motivasyonel sebepler, geleneksel spor branşlarında da olduğu gibi, birçok yönden farklılık gösterebilmektedir (Bányai ve diğ., 2019). Kilci (2020), bireylerin ayrıca takıma bağlılık, eğlence, sosyalleşme, fantezi ve rekabet olmak üzere beş farklı motivasyonel nedenden dolayı da elektronik spor oyunlarına yönelmek için motive olduklarını belirtmektedir.

Son olarak e-spor çoğunlukla genç nüfus tarafından sıklıkla oynanmaktadır. (Akgöl, 2019). Ülkemiz de genç nüfus bakımından son derece potansiyeli olan bir ülkedir (Sazak, 2004). Tüm bu bilgiler ve ülkemizde bulunan genç nüfus potansiyelinden dolayı, rekreatif amaçlı e-spor yapan genç bireylerin e-spora katılım motivasyonlarının bazı değişkenlere göre farklılık gösterebileceği düşünüldüğünden bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırma; temel felsefesi bakımından uygulamalı, amacı bakımından açıklayıcı, yöntemi bakımından nicel ve tarama, süresi bakımından kesitsel ve analiz birimi bakımından birey biçiminde yazılmıştır (Gürbüz ve Şahin, 2018).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini rekreatif amaçlı e-spor yapan bireyler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme tekniği kullanılmış olup, ön koşul olarak ise

e-spor yapma kıstası aranmıştır. Literatür madde sayısının en az 5 katı sayıda örnekleme ulaşılması gerektiği belirtilmektedir (Büyüköztürk ve diğ., 2017; Tavşancıl, 2002). Bu bilgiye dayanarak, 47 sorudan oluşan bir ölçek için 34 (13,6%) kadın, 216 (86,4%) erkek olmak üzere toplam 250 kişilik örneklem grubuna uygulanmış olması, istatistiki bakımdan yeterlidir. Çevrim içi oyunlarda kadın katılımcıların erkeklere oranla daha fazla olumsuz yoruma maruz kaldığı, yine cinsiyet temelli önyargı, taciz gibi durumlarla da karşı karşıya kaldıkları bilinmektedir (Alp ve diğ., 2020). Bu nedenle ülkemizde kadın oyuncuların sayısının e-spor branşında bulunan erkek oyunculara oranla daha az olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında Öz ve Üstün (2019) tarafından geliştirilen E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği (EKMÖ) kullanılmıştır. Elektronik spor olarak ifade edilen etkinliklere, katılımcıların bireysel kazanımlar elde etmek veya sosyal amaçlar ile katıldıkları varsayılırken, katılıma motive eden unsurların belirlenmesi için geliştirilen “E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği”, aktif veya pasif, amatörlük veya profesyonellik fark etmeksizin tüm elektronik spor ile ilgilenen bireylere uygulanabilmektedir.

EKMÖ, 47 maddeden oluşan, sırasıyla taksonomik alan (15 madde), yetkinlik (11 madde), ilişkisel benlik (7 madde), rekabet ve başarı (8 madde) ve boş zaman değerlendirme (6 madde) olarak adlandırılan 5 alt boyut içermektedir. Katılımcılar, ilgili maddeleri 5’li likert tipi derecelendirme üzerinden yanıtlamakta olup ölçekten alınabilecek en düşük puan 47 ve en yüksek puan ise 235’tir. Ölçekten alınan puanların yüksek olması ilgili alt boyutun ve unsurların bireyin motive olmasında daha etkili olduğunu ifade eder.

Ölçeğin Cronbach’s Alpha değeri 0,98 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması

Ülkemizin 7 farklı bölgesinde bulunan özel e-spor merkezi yetkilileri ile araştırma hakkında görüşülmüş ve gerekli izinler alınmıştır. İlgili e-spor merkezi yetkilileri tesislerini kullanan bireylere araştırma ile ilgili yüzeysel bilgilendirme yapmış, araştırmaya katılmayı düşünen kişiler araştırmacı ile elektronik ortam vasıtası ile iletişime geçerek detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Bu bilgilendirme sürecinden sonra araştırmaya 34 (13,6%) kadın, 216 (86,4%) erkek olmak üzere toplam 250 birey gönüllü olarak katılmıştır. Google Forms üzerinden oluşturulan ölçeğin linki gönüllüler ile paylaşılmış ve yeterli veri toplandığında veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Veriler SPSS 25 paket programlarında analiz edilmiştir. SPSS 25 paket programında verilerin normal dağılıma uygun olup olmadıkları Kolmogorov-Smirnov Testi aracılığı ile analiz edilmiştir. Veriler normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan testlerle analizler gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı istatistiksel hesaplamalar (frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma), bağımsız değişkenlerde 2 tane değişken olanlar için Mann-Whitney U testi, 3 ve daha fazla olan değişkenler için Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Tanımlayıcı İstatistikleri

	min	max	\bar{x}	± S. S.
Yaş	19	32	25,52	3,99
E-spor için ayrılan haftalık saat	2	70	39,01	18,104

Katılımcıların yaşları; minimum 19, maksimum 32, ortalaması 25,52±3,99 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların e-spor için ayırdıkları haftalık saat; minimum 2, maksimum 70, ortalaması 39,01±18,104 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Bireylerin Dağılımları

Değişken	Parametre	N	%
Cinsiyet	Kadın	34	13,6
	Erkek	216	86,4
Eğitim durumu	Lise	30	12
	Ön lisans	107	42,8
	Lisans	102	40,8
	Lisansüstü	11	4,4
Yaşanılan bölge	Doğu Anadolu Bölgesi	34	13,6
	İç Anadolu Bölgesi	38	15,2
	Karadeniz Bölgesi	42	16,8
	Akdeniz Bölgesi	27	10,8
	Ege Bölgesi	35	14
	Marmara Bölgesi	56	22,4
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	18	7,2
Aylık gelir düzeyi	0 ₺ - 2500 ₺	86	34,4
	2501 ₺ - 5000 ₺	80	32
	5001 ₺ - 7500 ₺	56	22,4
	7501 ₺ - 10000 ₺	19	7,6
	10001 ₺ ve üzeri	9	3,6
Kişisel aygıtı sahip olma durumu	Evet	219	87,6
	Hayır	31	12,4
Tercih edilen dijital aygıt	Bilgisayar	127	50,8
	Konsol	39	15,6
	Cep telefonu	84	33,6
Tercih edilen oyun türü	FPS	126	50,4
	RPG	72	28,8
	Spor	52	20,8

Araştırmaya toplam 300 kişi gönüllü olarak katılmıştır.

Tablo 3. Katılımcıların E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

Boyutlar	N	min	max	\bar{x}	S.D.
1. Taksonomik Alan	250	27	61	44,72	5,639
2. Yetkinlik	250	19	45	32,78	4,764
3. İlişkisel Benlik	250	11	29	20,75	3,653
4. Rekabet ve Başarı	250	14	35	23,78	4,031
5. Boş Zaman Değerlendirme	250	10	28	18,19	3,559
Toplam	250	113	170	140,22	10,222

Tablo 4. Katılımcıların E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	N	min	max	\bar{x}	S.D.	Mean Rank	Sum of Ranks	z	p
1. Taksonomik Alan	Kadın	34	27	54	43,26	6,326	112,12	3812,00	-1,163	0,245
	Erkek	216	33	61	44,95	5,505	127,61	27563,00		
2. Yetkinlik	Kadın	34	22	43	34,24	4,780	148,74	5057,00	-2,020	0,043*
	Erkek	216	19	45	32,55	4,732	121,84	26318,00		
3. İlişkisel Benlik	Kadın	34	14	28	21,21	3,699	133,76	4548,00	-,720	0,472
	Erkek	216	11	29	20,68	3,649	124,20	26827,00		
4. Rekabet ve Başarı	Kadın	34	17	35	24,35	4,022	135,96	4622,50	-,910	0,363
	Erkek	216	14	34	23,69	4,035	123,85	26752,50		
5. Boş Zaman Değerlendirme	Kadın	34	11	28	18,12	3,991	119,31	4056,50	-,539	0,590
	Erkek	216	10	28	18,20	3,496	126,47	27318,50		
TOPLAM	Kadın	34	113	167	141,18	10,758	137,97	4691,00	-1,082	0,279
	Erkek	216	119	170	140,06	10,153	123,54	26684,00		

* p<0,05.

Araştırmaya katılan bireylerin E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçlarında; yetkinlik alt boyutu puanında (p<0,043) istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,05).

Tablo 5. Katılımcıların E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği Puanlarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	N	min	max	\bar{x}	S.D.	Mean Rank	df	p
1. Taksonomik alan	Lise	30	38	61	45,60	5,709	131,30	3	0,508
	Ön lisans	107	27	61	43,97	6,066	118,21		
	Lisans	102	35	61	45,32	5,138	132,30		
	Lisansüstü	11	36	54	44,00	5,292	117,55		
2. Yetkinlik	Lise	30	24	42	32,83	4,324	125,85	3	0,784
	Ön lisans	107	22	43	32,76	4,635	124,90		
	Lisans	102	19	45	32,93	5,138	128,27		
	Lisansüstü	11	24	35	31,36	3,749	104,73		
3. İlişkisel benlik	Lise	30	16	29	21,73	3,619	142,08	3	0,129
	Ön lisans	107	12	28	20,34	3,618	116,65		
	Lisans	102	11	28	20,71	3,703	126,24		
	Lisansüstü	11	18	27	22,55	2,945	159,50		
4. Rekabet ve başarı	Lise	30	15	32	24,43	3,720	140,15	3	0,389
	Ön lisans	107	15	35	23,42	4,227	117,16		
	Lisans	102	14	32	23,96	4,112	129,47		
	Lisansüstü	11	22	26	23,82	1,168	129,82		
5. Boş zaman değerlendirme	Lise	30	10	24	17,83	3,343	123,08	3	0,190
	Ön lisans	107	10	26	17,93	3,343	120,26		
	Lisans	102	10	28	18,35	3,886	126,95		
	Lisansüstü	11	16	26	20,09	2,587	169,59		
TOPLAM	Lise	30	119	164	142,43	10,187	139,58	3	0,225
	Ön lisans	107	113	163	138,42	10,185	115,13		
	Lisans	102	123	170	141,27	10,410	130,53		
	Lisansüstü	11	131	153	141,82	6,585	141,32		

Araştırmaya katılan bireylerin E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği puanlarının eğitim değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği Puanlarının Yaşanılan Bölge Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	N	min	max	\bar{x}	S.D.	Mean Rank	df	p
1. Taksonomik alan	Doğu Anadolu Bölgesi	34	27	59	43,09	6,278	106,38	6	0,290
	İç Anadolu Bölgesi	38	28	58	44,68	5,662	128,75		
	Karadeniz Bölgesi	42	35	54	44,21	4,615	120,17		
	Akdeniz Bölgesi	27	37	54	44,41	4,758	121,63		
	Ege Bölgesi	35	33	56	45,91	4,990	143,94		
	Marmara Bölgesi	56	35	61	44,93	6,536	121,30		
2. Yetkinlik	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	18	36	61	46,56	5,721	150,19	6	0,133
	Doğu Anadolu Bölgesi	34	24	41	32,68	4,517	123,66		
	İç Anadolu Bölgesi	38	24	42	32,66	5,190	122,39		
	Karadeniz Bölgesi	42	19	43	31,57	5,352	108,38		
	Akdeniz Bölgesi	27	25	40	33,59	4,079	139,54		
	Ege Bölgesi	35	24	43	34,00	4,366	144,53		
3. İlişkisel benlik	Marmara Bölgesi	56	23	42	32,04	4,616	114,21	6	0,942
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	18	28	45	34,72	4,363	152,56		
	Doğu Anadolu Bölgesi	34	13	27	20,74	3,117	123,96		
	İç Anadolu Bölgesi	38	12	27	20,58	3,867	125,14		
	Karadeniz Bölgesi	42	16	28	20,79	3,418	124,98		
	Akdeniz Bölgesi	27	13	27	20,07	3,245	111,78		
4. Rekabet ve başarı	Ege Bölgesi	35	12	29	20,83	4,225	125,97	6	0,397
	Marmara Bölgesi	56	11	28	21,14	3,675	133,78		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	18	13	27	20,72	4,363	124,31		
	Doğu Anadolu Bölgesi	34	15	34	23,91	4,654	126,60		
	İç Anadolu Bölgesi	38	16	31	22,63	3,701	103,97		
	Karadeniz Bölgesi	42	15	35	23,38	3,844	118,74		
5. Boş zaman değerlendirme	Akdeniz Bölgesi	27	15	31	24,26	4,320	134,89	6	0,673
	Ege Bölgesi	35	16	32	23,94	3,963	129,21		
	Marmara Bölgesi	56	14	34	24,05	4,038	130,68		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	18	19	32	25,00	3,498	147,22		
	Doğu Anadolu Bölgesi	34	11	27	18,56	3,948	129,13		
	İç Anadolu Bölgesi	38	12	28	17,97	3,499	117,53		
TOPLAM	Karadeniz Bölgesi	42	10	28	18,69	3,346	138,14	6	0,217
	Akdeniz Bölgesi	27	10	26	18,15	4,204	127,70		
	Ege Bölgesi	35	13	25	18,57	3,542	133,17		
	Marmara Bölgesi	56	10	28	17,89	3,415	119,86		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	18	10	21	17,00	2,951	105,31		
	Doğu Anadolu Bölgesi	34	113	166	138,97	11,477	115,79		
TOPLAM	İç Anadolu Bölgesi	38	119	170	138,53	11,470	111,14	6	0,217
	Karadeniz Bölgesi	42	119	157	138,64	8,090	115,99		
	Akdeniz Bölgesi	27	119	152	140,48	9,553	136,31		
	Ege Bölgesi	35	127	163	143,26	10,030	144,67		
	Marmara Bölgesi	56	122	167	140,05	10,266	122,74		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	18	129	164	144,00	9,941	151,42		

Araştırmaya katılan bireylerin E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği puanlarının yaşanılan bölge değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği Puanlarının Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	min	max	\bar{x}	S.D.	N	Mean Rank	df	p
1. Taksonomik alan	0 ₺ - 2500 ₺	28	61	45,45	6,427	86	134,07	5	0,631
	2501 ₺ - 5000 ₺	27	61	44,15	5,354	80	118,88		
	5001 ₺ - 7500 ₺	33	59	44,34	5,357	56	120,13		
	7501 ₺ - 10000 ₺	38	54	44,58	4,857	19	123,47		
	10001 ₺ ve üzeri	42	50	45,44	2,603	9	140,11		
2. Yetkinlik	0 ₺ - 2500 ₺	19	45	33,02	4,745	86	128,98	5	0,960
	2501 ₺ - 5000 ₺	23	43	32,60	5,038	80	122,58		
	5001 ₺ - 7500 ₺	24	42	32,48	4,706	56	121,78		
	7501 ₺ - 10000 ₺	24	42	33,11	4,593	19	129,89		
	10001 ₺ ve üzeri	29	38	33,11	3,855	9	132,11		
3. İlişkisel benlik	0 ₺ - 2500 ₺	11	28	20,50	3,626	86	122,59	5	0,066
	2501 ₺ - 5000 ₺	12	28	21,04	3,892	80	129,97		
	5001 ₺ - 7500 ₺	14	28	20,88	3,352	56	126,46		
	7501 ₺ - 10000 ₺	17	29	21,84	3,167	19	146,50		
	10001 ₺ ve üzeri	12	23	17,56	3,206	9	63,22		
4. Rekabet ve başarı	0 ₺ - 2500 ₺	14	35	23,88	3,960	86	127,83	5	0,349
	2501 ₺ - 5000 ₺	17	34	24,04	3,827	80	128,48		
	5001 ₺ - 7500 ₺	15	32	23,11	4,097	56	114,38		
	7501 ₺ - 10000 ₺	16	32	23,26	4,771	19	116,76		
	10001 ₺ ve üzeri	17	32	25,78	4,353	9	164,33		
5. Boş zaman değerlendirme	0 ₺ - 2500 ₺	10	26	18,37	3,409	86	130,51	5	0,631
	2501 ₺ - 5000 ₺	10	28	17,96	3,373	80	121,00		
	5001 ₺ - 7500 ₺	10	28	18,29	3,789	56	127,02		
	7501 ₺ - 10000 ₺	10	28	18,68	4,750	19	132,00		
	10001 ₺ ve üzeri	13	20	16,78	2,279	9	94,50		
TOPLAM	0 ₺ - 2500 ₺	121	164	141,23	9,700	86	132,77	5	0,710
	2501 ₺ - 5000 ₺	113	167	139,79	10,082	80	122,86		
	5001 ₺ - 7500 ₺	120	170	139,09	10,568	56	116,69		
	7501 ₺ - 10000 ₺	119	161	141,47	13,607	19	133,37		
	10001 ₺ ve üzeri	126	148	138,67	6,021	9	117,67		

Araştırmaya katılan bireylerin E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği puanlarının eğitim değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği Puanlarının Kişisel Aygıt Sahip Olma Durumu Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	N	min	max	\bar{x}	S.D.	Mean Rank	Sum of Ranks	z	p
1. Taksonomik alan	Evet	219	27	61	44,67	5,662	124,79	27329,50	-,412	0,680
	Hayır	31	33	58	45,06	5,555	130,50	4045,50		
2. Yetkinlik	Evet	219	19	45	32,80	4,874	125,72	27532,00	-,126	0,899
	Hayır	31	24	39	32,61	3,964	123,97	3843,00		
3. İlişkisel benlik	Evet	219	12	29	20,75	3,637	125,41	27464,50	-,053	0,958
	Hayır	31	11	28	20,77	3,827	126,15	3910,50		
4. Rekabet ve başarı	Evet	219	14	35	23,88	3,973	127,59	27941,50	-1,216	0,224
	Hayır	31	15	34	23,06	4,427	110,76	3433,50		
5. Boş zaman değerlendirme	Evet	219	10	28	18,04	3,610	122,59	26847,50	-1,698	0,090
	Hayır	31	13	28	19,26	3,011	146,05	4527,50		
TOPLAM	Evet	219	113	170	140,14	10,407	125,12	27401,00	-,222	0,825
	Hayır	31	127	167	140,77	8,936	128,19	3974,00		

Araştırmaya katılan bireylerin E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği puanlarının kişisel aygıt sahibi olma durumu değişkenine göre Mann-Whitney U testi sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 9. Katılımcıların E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği Puanlarının Tercih Edilen Dijital Aygıt Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	N	min	max	\bar{x}	S.D.	Mean Rank	df	p
1. Taksonomik alan	Bilgisayar	127	27	61	44,42	5,784	121,34	2	0,464
	Konsol	39	36	56	45,54	5,004	137,67		
	Cep telefonu	84	28	61	44,80	5,718	126,14		
2. Yetkinlik	Bilgisayar	127	22	43	32,88	4,681	128,07	2	0,825
	Konsol	39	23	43	32,74	4,541	125,15		
	Cep telefonu	84	19	45	32,63	5,034	121,78		
3. İlişkisel benlik	Bilgisayar	127	11	28	21,02	3,834	130,82	2	0,400
	Konsol	39	12	29	20,33	3,564	113,78		
	Cep telefonu	84	12	28	20,55	3,416	122,89		
4. Rekabet ve başarı	Bilgisayar	127	14	35	23,92	4,134	127,27	2	0,750
	Konsol	39	16	32	24,08	4,457	129,86		
	Cep telefonu	84	15	31	23,43	3,678	120,80		
5. Boş zaman değerlendirme	Bilgisayar	127	10	28	18,17	3,495	125,57	2	0,864
	Konsol	39	13	28	18,41	3,118	130,56		
	Cep telefonu	84	10	28	18,12	3,870	123,04		
TOPLAM	Bilgisayar	127	113	167	140,40	10,042	128,66	2	0,573
	Konsol	39	126	161	141,10	9,862	129,78		
	Cep telefonu	84	119	170	139,52	10,722	118,74		

Araştırmaya dahil olan bireylerin E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği puanlarının tercih edilen dijital aygıt değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği Puanlarının Tercih Edilen Oyun Türü Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	N	min	max	\bar{x}	S.D.	Mean Rank	df	p
1. Taksonomik alan	FPS	126	28	61	44,78	5,643	126,09	2	0,487
	RPG	72	35	61	44,46	5,472	118,33		
	Spor	52	27	56	44,94	5,949	134,00		
2. Yetkinlik	FPS	126	19	45	32,54	4,844	121,83	2	0,687
	RPG	72	23	43	33,14	4,567	130,91		
	Spor	52	24	42	32,85	4,893	126,91		
3. İlişkisel benlik	FPS	126	12	28	20,56	3,667	121,70	2	0,669
	RPG	72	11	29	21,04	4,078	131,08		
	Spor	52	12	28	20,83	2,969	126,97		
4. Rekabet ve başarı	FPS	126	15	35	23,73	4,234	124,35	2	0,730
	RPG	72	14	32	23,99	3,633	130,81		
	Spor	52	16	34	23,62	4,117	120,93		
5. Boş zaman değerlendirme	FPS	126	10	26	17,98	3,522	122,52	2	0,446
	RPG	72	10	28	18,18	3,758	122,56		
	Spor	52	13	28	18,71	3,374	136,80		
TOPLAM	FPS	126	119	170	139,58	10,443	121,89	2	0,728
	RPG	72	123	166	140,81	9,397	128,96		
	Spor	52	113	167	140,94	10,858	129,45		

Araştırmaya katılan bireylerin E-Spor Katılım Motivasyonu Ölçeği puanlarının tercih edilen oyun türü değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

4. TARTIŞMA

E-spor katılım motivasyonunda yalnızca cinsiyet değişkenine göre yetkinlik alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Eğitim durumu, yaşanılan bölge, aylık gelir düzeyi, kişisel aygıtta sahip olma durumu, tercih edilen dijital aygıt ve tercih edilen oyun türünün e-spor katılım motivasyonu üzerinde etkisi olmadığı bulunmuştur.

Jang ve Byon (2021) ve Luo ve diğ. (2023), cinsiyet değişkenine göre e-spor katılım motivasyonunun farklılık gösterdiği, Üstün ve diğ. (2022) cinsiyet değişkeni verilerinin yetkinlik alt boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği belirtirken, Yıldız ve diğ. (2020) aynı alt boyutta cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılığa rastlanmamışlardır. Ancak belirtilen çalışmada da cinsiyet değişkeninin e-spor katılım motivasyonunda kritik öneme sahip olduğu özellikle vurgulanmaktadır. Bu bağlamda çalışmamız bir literatür kaynağıyla örtüşürken diğeriyle örtüşmemiştir. Ancak cinsiyet değişkeninin yalnızca yetkinlik alt boyutunda anlamlı farka sebep olduğu bulunurken, diğeri alt boyutların hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamasının sebebinin hem kadınların hem de erkeklerin e-spora yönelmesindeki motivasyonel faktörlerin benzerlik göstermesinden kaynaklanarak farklılaşmamasından olduğu düşünülebilir.

Buonamano ve diğ. (1995), cinsiyet ve yaşanılan bölge değişkenlerinin spora katılım motivasyonu üzerinde etkili olduğunu düşünmektedirler. Kaman ve diğ. (2017) ve İlhan ve Gencer (2013) ise göre cinsiyet spora katılım motivasyonu üzerinde etkili olmadığını, Witkowski ve diğ. (2013) ise yaşanılan bölge değişkeninin spora katılımında etkili olmadığı görüşünü savunmaktadır. İnsan ve mekân ilişkilerini çeşitli boyutlarıyla ele alarak ilişkiler kuran coğrafya kavramı, doğal çevrenin farklılık göstermesi sonucunda kültürün de farklılık gösterebileceği açıklanmıştır (Emekli, 2006). Araştırmanın sonucunda yaşanılan bölge değişkenine göre e-spor katılım motivasyonunda istatistiksel olarak anlamlı farklılığın çıkmamasının sebebinin de e-sporun kültürel bariyerleri gerek ulusal gerekse uluslararası bir biçimde kaldırarak her kültürden ve coğrafyadan katılımcıyı bütünleştirici bir etkiye sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yıldız ve diğ. (2020), tercih edilen aygıt türünün e-spor katılım motivasyonunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa sebep olmadığını da belirtmektedirler. Literatürde ise teknolojinin gelişimine bağlı olarak günümüzde, evlere artık bilgisayarlar, akıllı telefonlar ve tabletlerin rahatça girebildiği bilinmektedir (Ayar, 2018). Bu sebeple de boş zamanı değerlendirme noktasında tercih edilme sıklığı yıllar geçtikçe artmıştır (Yayla ve Güven, 2020). Fakat literatürde tercih edilen aygıt türüne göre bir değişkene rastlanılamamış olup karşılaştırma yapılamamıştır. Kendi çalışmamızda ise istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Anlamlı fark bulunmamasının sebebinin ise tercih edilen aygıt türünün e-spor katılım motivasyonu hususunda farklılığa yol açabilecek derecede etkili olmadığı, aygıt türü ne olursa olsun ön planda sadece oyun oynama düşüncesinin olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kişisel aygıtta sahip olma değişkeninde boş zaman değerlendirme alt boyutu bakımından anlamlı fark görülmesi de sayısal değer (p 0,090) anlamlılığa yakın

çıktığı görülmüştür. Bu alt boyutta ortalamalar kontrol edildiğinde, evinde aygıt olmayanlar lehine yüksek çıktığı görülmüştür. Literatürde ise bir ürüne sahip olunmadığı takdirde o ürüne sahip olma isteğinin körüklenerek, ürünle ilgili motivasyonu arttırdığı belirtilmiştir (Özgül, 2011). Bu bilginin ışığında kişilerin aygıt ulaşamama hallerinin, sahip olma durumunda ürüne karşı ilgi ve motivasyonu arttırarak boş zamanını değerlendirebilecek önemli bir unsur olarak görmelerine sebep olduğu düşünülmektedir.

Aylık gelir düzeyi değişkeninde ilişkisel benlik alt boyutu bakımından anlamlı fark görülmesi de sayısal değer (p 0,066) anlamlılığa yakın olduğu görülmüştür. Alt boyutun ortalamaları kontrol edildiğinde, 7500 – 10000 TL grubu yani yüksek gelire sahip olan grubun lehine yüksek çıktığı görülmüştür. Literatürde incelendiğinde gelirin sporda sosyalleşme üzerinde olumlu etkisinin olduğu görülmüştür (Adanır, 2023). Bir başka çalışmada ise gelir düzeyi arttıkça bireylerin katılım sağladıkları sosyal ve kültürel etkinliklerin arttığı genellikle de gençlerin sosyalleşme imkânı olarak en çok zaman harcadığı ortam ise internet olarak gösterilmiştir (Şimşek, 2018). Bu durum ilişkisel benlik alt boyutunun içerisinde yer alan sosyalleşme kavramıyla birebir örtüşmüştür.

Ghuman ve Griffiths (2012), farklı motivasyon sebepleri ile e-spora katılan bireylerin farklı türde oyunları da tercih ettiklerini vurgulayarak, kimi bireylerin daha durağan oyunlardan keyif aldıkları, kimi bireylerin ise yoğun bir biçimde fiziksel aktivite gerektiren oyunları tercih ederek e-spor ile ilgilendikleri belirtilmektedir. Araştırma bulgularında tercih edilen oyun türü değişkenine göre e-spor katılım motivasyonunda istatistiksel olarak anlamlı farklılığın çıkmamasının sebebinin de e-sporadaki en temel 3 oyun türünün de ortak bir amaca hizmet ettiği ve rekreasyonun en temel taşlarından olan eğlence kavramını karşılayabilmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Bu bulgular aslında e-sporun her kesimden bireyler tarafından ilgiyi üzerinde topladığını göstermektedir. Ayrıca genel anlamda, cinsiyet (yetkinlik alt boyutu hariç), eğitim durumu, yaşanılan bölge, aylık gelir düzeyi, kişisel aygıtı sahip olma durumu, tercih edilen dijital aygıt ve tercih edilen oyun türü fark etmeksizin, e-spora her kesimden katılımcıların ilgi gösterdiği ve bu katılımcıların benzer motivasyon düzeylerine sahip oldukları söylenebilir. Dolayısı ile toplumun her kesiminden bireyin ayrımcılığa maruz kalmadan katılım gösterebileceği e-sporun yakın gelecekte daha da bütünleştirici bir güç haline gelebileceği öngörülmektedir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

- Araştırma farklı örneklem grupları ile gerçekleştirilebilir.
- Araştırma profesyonel olarak e-spor yapan bireylerle gerçekleştirilebilir.
- Yeni ölçme araçlarının da e-spor literatürüne kazandırılması için farklı konularda ölçek geliştirme veya Türkçeleştirme çalışmaları yapılabilir.

6. ÇIKAR ÇATIŞMASI VE ETİK KURUL ONAY

Çıkar çatışması: *Yazarlar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.*

Finansal destek: *Yazarlar tarafından finansal destek olmadığı bildirilmiştir.*

Etik Kurul Onayı: *Bibliyometrik bir çalışma olduğundan etik kurulu raporuna ihtiyaç duyulmamıştır.*

Bilgilendirilmiş Onam: *Bibliyometrik bir çalışma olduğundan onam söz konusu değildir.*

7. KAYNAKÇA

Adanır, Z. (2023). Sportif amaçlı rekreatif faaliyetlere katılan bireylerin sosyalleşme düzeyleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Batman.

Akgöl, O. (2019). Spor Endüstrisi ve Dijitalleşme: Türkiye'deki E-spor Yapılanması Üzerine Bir İnceleme. *TRT Akademi*, 4 (8), 206-224.

Alp, A.F., Çakmak, G., & Sarper Kahveci, M. (2020). " Ne Bilir Kadın Oyun Oynamayı?": Kadın Oyuncuların E-Spor Deneyimleri. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 12(3).

Ayar, H. (2018). Development of e-sport in turkey and in the world. *International Journal of Science Culture and Sport*, 6(1).

Bányai, F., Griffiths, M. D., Demetrovics, Z., & Király, O. (2019). The mediating effect of motivations between psychiatric distress and gaming disorder among e-sport gamers and recreational gamers. *Comprehensive Psychiatry*, 94, 152117.

Bányai, F., Griffiths, M. D., Király, O., & Demetrovics, Z. (2019). The psychology of e-sports: A systematic literature review. *Journal of Gambling Studies*, 35(2), 351-365.

Buonamano, R., Cei, A., & Mussino, A. (1995). Participation motivation in Italian youth sport. *The Sport Psychologist*, 9(3), 265-281.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.

Çolak, S., Örs, A., Çolak, E., Son, M., Güzelordu, D., Çolak, T., & Yargıcı, M. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin e-spor bilgi düzeylerinin araştırılması. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (35), 121-127.

Emekli, G. (2006). Coğrafya, kültür ve turizm: kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15(1-2), 51-59.

Ghuman, D., & Griffiths, M. (2012). A cross-genre study of online gaming: Player demographics, motivation for play, and social interactions among players. *International Journal of Cyber Behavior, Psychology and Learning (IJCBL)*, 2(1), 13-29.

Gulam, A. (2016). Recreation-need and importance in modern society. *International Journal of Physiology, Nutrition and Physical Education*, 1(2), 157-160.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. 5. Baskı. Ankara: Seçkin Kitabevi.

Hamari, J., & Sjöblom, M. (2017). What is e-sports and why do people watch it?. *Internet Research*, 27(2), 211-232.

İlhan, L., & Gencer, E. (2013). Liselerarası badminton müsabakalarına katılan sporcu-öğrencilerin spora katılım motivasyonlarının belirlenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1-4), 1-6.

Jang, W. W., & Byon, K. K. (2021). Investigation of e-sports playing intention formation: the moderating impact of gender. *Sport Marketing Quarterly*, 30(3).

Kaman, M. B., Gündüz, N., & Gevat, C. (2017). Tenis sporcularının spora katılım motivasyonlarının incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 65-72.

Kilci, A. K. (2019). Dijital spor oyunları motivasyon ölçeği (DSOMÖ): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 6(1), 6-18.

Kriz, W. C. (2020). Gaming in the Time of COVID-19. *Simulation & Gaming*, 51(4), 403-410.

Luo, Y., Smith, D. M., Moosbrugger, M., France, T. J., Wang, K., Cheng, Y., ... & Si, S. (2023). Dynamics and moderating factors of e-sport participation and loneliness: A daily diary study. *Psychology of Sport and Exercise*, 102384.

Nazlı, R. S. ve Yağmur, F. (2021). Sporun Yeni Yüzü: E-Sporcuların E-Spora Yönelik Düşünceleri, *Injocmer*, 1(2), 108-119.

Newman, J. I., Xue, H., Watanabe, N. M., Yan, G., & McLeod, C. M. (2022). Gaming gone viral: An analysis of the emerging e-sports narrative economy. *Communication & Sport*, 10(2), 241-270.

Öz, N.D., ve Üstün, F. (2019). E-Spor katılım motivasyonu ölçeğinin (EKMÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 115-125.

Özgül, E. (2011). Tüketicilerin sosyo-demografik özelliklerinin hedonik tüketim ve gönüllü sade yaşam tarzları açısından değerlendirilmesi. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 11(1), 25-38.

Sazak, Ş. (2016). Türkiye’de Bölgelere Göre Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılımı. *Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 187-198.

Şimşek, T. (2018). Televizyon yarışma programlarının liseli gençlerin kimlik gelişimi ve sosyalleşme sürecine etkilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: “Survivor örneği. *Sosyolojik Düşün*, 3(1-2), 14-28.

Tavşancıl, E. (2002). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Nobel Yayıncılık, Ankara.

Üstün, F., Öz, N. D., Önal, F., Demirci, Y. E., & Akbaba, S. (2022). Üniversite öğrencilerinin e-spor katılım motivasyonlarının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 128-137.

Witkowski, K., Cynarski, W. J., & Błażejowski, W. (2013). Motivations and determinants underlying the practice of martial arts and combat sports. *Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*, 1(13), 17-26.

Yayla, Ö. & Güven, Y. (2020). Elektronik sporlar: Rekreasyonel etkinlik perspektiften değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (1), 283-301. DOI: 10.16953/deusosbil.546080

Yıldız, M., Kırtepe, A., & Baydili, K. N. (2020). Lisanslı e-spor katılımcıların motivasyon düzeylerinin incelenmesi. *Journal of History School (JOHS)*, 48, 2823-2835.

Extended Summary

Introduction

Due to technological developments in recent years, playing video games has become an increasingly popular leisure activity around the world (Bányai et al., 2019). Especially due to the worldwide Covid-19 epidemic, the demand for digital games has increased significantly (Crisis, 2020). For this reason, it was decided to conduct this study since it has been thought that the motivations of individuals engaged in recreational e-sports to participate in e-sports may differ according to some variables.

Method

Totally 250 individuals, including 34 women (13,6%) and 216 men (86,4%), have participated in the study voluntarily. The Participation Motivation Scale for E-sports (PMSES) which was developed by Öz and Üstün (2019) and seven-question socio-demographic information form have been used while collecting data. The data have been analyzed on the SPSS 25.0 package program. Descriptive statistical calculations (frequency, percentage, average and standard deviation): Independent-Samples T Test have been used for those with 2 variables in the independent variables, and One-Way ANOVA has been used for those with 3 and more variables. The significance level has been taken as $p < 0.05$.

Findings, Discussion and Results

In e-sports participation motivation, a significant difference has been found in favor of women only in the sub-dimension of competence according to the gender variable ($p < 0.05$). It has been found that education level, region of residence, monthly income level, having a personal device, preferred digital device and preferred game type have no effect on e-sports participation motivation.

Jang and Byon (2021) and Luo et al. (2023) stated that the motivation to participate in e-sports differs according to the gender variable, Üstün et al. (2022) stated that the gender variable data had showed a significant difference in the competence sub-dimension, while Yıldız et al. (2020) did not find a significant difference according to the gender variable in the same sub-dimension. However, in both studies, it has especially been emphasized that the gender variable has a critical importance in e-sports participation motivation. In this context, while our study overlapped with one literature source, it did not overlap with the other. However, while the gender variable has been found to cause a significant difference only in the competency sub-dimension, it can be thought that the reason why there is no statistically significant difference in any of the other sub-dimensions is that the motivational factors in the orientation of both women and men to e-sports do not differ due to the similarity.

Buonamano et al. (1995) thought that the variables of gender and living area were effective on motivation to participate in sports. Kaman et al. (2017) and İlhan and Gencer (2013), on the other hand, argued that gender did not affect the motivation to participate in sports, while Witkowski et al. (2013) argued that the variable of residence was not effective in participation in sports. The concept of geography, which establishes relations by considering human and space relations with various dimensions, has been explained that culture can also differ as a result of the difference in the natural environment (Emekli, 2006). As a result of the research, it has been thought that the reason why there is no statistically significant difference in e-sports participation motivation according to the region variable lived in is due to

the fact that e-sports has an integrative effect on participants from every culture and geography by removing cultural barriers both nationally and internationally.

Yıldız et al. (2020) also stated that the preferred device type did not cause a statistically significant difference in e-sports participation motivation. In the literature, it is known that, depending on the development of technology, computers, smartphones and tablets can easily enter homes today (Ayar, 2018). For this reason, the frequency of preference for leisure time has increased over the years (Yayla and Güven, 2020). But in the literature, a variable could not be found and a comparison could not be made, according to the preferred device type. In our study, however, no statistically significant difference has been found. The reason for the lack of significant difference has been thought to be due to the fact that the preferred device type is not effective enough to cause a difference in e-sports motivation. It has showed that only the thought of playing games is in the foreground, regardless of the device type,

Although there has been no significant difference in terms of leisure time sub-dimension in the variable of having a personal device, it has been observed that the numerical value is close to significance. When the averages for this sub-dimension have been controlled, it has been found that it is higher in favor of those who do not have a device at home. In the literature, it is stated that if a product cannot be owned, the desire to have that product is fuelled, increasing the motivation about the product (Özgül, 2011). In the light of this information, it has been thought that people's inability to access the device causes them to see the product as an important element that can evaluate their spare time by increasing their interest and motivation towards the product.

Although there has been no significant difference in terms of the relational sub-dimension in the monthly income level variable, the numerical value has been found to be close to significance. When the averages of the sub-dimension were controlled, it has been seen that it was higher in favor of the 7500 – 10000 TL group, that is, the group with high income. When examined in the literature, it has been seen that income has a positive effect on socialization in sports (Adanır, 2023). In another study, it has been shown that as the income level increases, the social and cultural activities that individuals participate in increase, and the environment where young people spend the most time as a socialization opportunity is the internet (Şimşek, 2018). This situation exactly coincided with the concept of socialization, which is included in the relational sub-dimension.

Ghuman and Griffiths (2012) emphasized that individuals who participated in e-sports for different motivations preferred different types of games, and it was stated that some individuals enjoyed more stable games, while some individuals were interested in e-sports by choosing games that require intense physical activity. It can be said that the reason why there is no statistically significant difference in e-sports participation motivation according to the preferred game type variable in the research findings is due to the fact that the 3 most basic game types in e-sports serve a common purpose and meet the concept of entertainment, which is one of the cornerstones of recreation.

These findings show that e-sports attracts attention from individuals from all walks of life. In addition, in general terms, regardless of gender (except for the competence sub-dimension), education level, region of residence, monthly income level, having a personal device, preferred digital device and preferred game type, participants from all walks of life show interest in e-sports and it can be said that the participants have

similar motivation levels. Therefore, it has been predicted that e-sports, where individuals from all walks of society can participate without being exposed to discrimination, will become an even more integrative power in the near future.

How to cite: Uzuner, M.E., Sarper Kahveci, M. (2023). Investigation of Participation Motivation for E-Sports of Individuals Doing E-Sports for Recreational Purposes. *Journal of Sport and Recreation Researches*, 5(1), 63-77. Doi: 10.52272/srad.1264190

DERS-BOŞ ZAMAN ÇATIŞMASINDA ÖZNEL MUTLULUĞUN YERİ: GAZIOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Emine BAL TURAN ¹ABDE, Aycen AYBEK ¹ABDE, Gül YAĞAR ^{2*}ACDE

¹Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Tokat, TÜRKİYE

²Hitit Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Çorum, TÜRKİYE

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Bu çalışmada ders-boş zaman çatışması ile öznel mutluluk arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Çalışma için örneklem seçiminde basit tesadüfi örnekleme seçimi kullanılmıştır. Çalışmanın evreni Gaziosmanpaşa Üniversitesinde okuyan üniversite öğrencilerinden oluşurken örnekleme de Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan 227 öğrencilerden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, "Ders-Boş Zaman Çatışma Ölçeği" ve "Öznel Mutluluk Ölçeği" kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışma bulgularına bakıldığında, üniversite öğrencilerinin öznel mutluluk ve ders-boş zaman çatışma ölçeklerinden ortalama puan aldıkları görülmüştür. Katılımcıların okudukları sınıf değişkeni açısından ders-boş zaman çatışması yoğunluk alt boyutunda ve okudukları bölüm değişkeni incelendiğinde ders-boş zaman çatışması zaman alt boyutunda anlamlı fark tespit edilmiştir.

Sonuç: Bu doğrultuda da, öğrencilerin herhangi bir şekilde öznel mutluluk ve ders-boş zaman çatışması adına bir problem yaşamadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Boş zaman, çatışma, mutluluk, öğrenci

PLACE OF SUBJECTIVE HAPPINESS IN STUDY-LEISURE CONFLICT: THE CASE OF GAZIOSMANPASA UNIVERSITY

ABSTRACT

Original Article

Purpose: In this study, it was aimed to examine the relationship between study-leisure conflict and subjective happiness.

Method: The sample for the study was chosen using simple random sampling. The target population of the study comprised university students receiving education at Gaziosmanpaşa University and the sample comprised 227 students receiving education at the Faculty of Sports Sciences. Data collection tools were personal information form which was prepared by the researchers, "Study-Leisure Conflict Scale" and "Subjective Happiness Scale".

Findings: Examining the study findings, it was seen that the university students obtained average scores from the subjective happiness and study-leisure conflict scales. A significant difference was determined in the study-leisure conflict intensity subscale in terms of the participants' class variable and in the study-leisure conflict time subscale in terms of their department variable.

Conclusion: Accordingly, it was seen that the students experienced no problem in terms of subjective happiness and study-leisure conflict.

Key Words: Leisure, conflict, happiness, student

*Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Gül YAĞAR, glyagar@gmail.com

Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Var/Yes

1. GİRİŞ

Bu çalışma, ders-boş zaman çatışmasını ve bu çatışmanın bireyin öznel mutluluğuyla olan ilişkisine dair merakımızı, üniversite öğrencileri üzerinden incelemeye yöneliktir. Bireylerin birbirinden farklı ve kendilerine has özelliklere sahip olması ve geleceğe dair farklı yaklaşımlarının olması, günümüz gençliğinin bu farklılıklar üzerinden öznel mutluluklarını gerçekleştirebilme potansiyeli üzerine odaklanmaya bizi götürmektedir.

Zaman; olayların birbirini takip etmesiyle zihinde oluşturulan ve yine olayların içinde sürüp gideceği düşünülen, başı ve sonu bilinmeyen soyut bir kavram (Karaküçük, 2008) olup sosyal pratiklere bağlı olarak hem toplumun hem de bireylerin üzerinde kayda değer bir etkiye sahiptir (Karmaz, 2018). Bu etki yaşamın sürekliliği için sarf edilen zaman ile iş zamanı ve bunların dışında kalan boş zaman arasındaki dengeye ve bu dengenin sağlanabilmesi göz önüne alınarak değişiklik göstermektedir. Boş zaman aktivitelerine katılımlarındaki en önemli unsurlar arasında anlam ve öneminin bireyler tarafından bilinmesidir (Powrie ve ark., 2015).

Boş zaman; bireyin özgür bir şekilde kullanabileceği zamanı, kendisi ve başkaları adına bütün zorunluluk arz eden durum ya da olaylardan ayrı bireyin inisiyatifinde arzu ettiği bir etkinlikle ilgileneceği zaman (Tezcan, 1993), bireyin hayatını sürdürebilmesi adına yapması beklenen çalışmaların haricinde kendi tercihlerine ayıracağı zaman (Gökçe, 1984), bireysel doyumunu artıran ve mutluluk içeren, seçme şansının olduğu keyifli (Yetim, 2005) insan hayatının hususi bir alanı, rahatlama, dinlenme, deneyim ve bilgisini artırma, fizyolojik ve psikolojik zevklerinde kendini gerçekleştirme olarak ifade edilmektedir (Özşaker, 2012). İnsanların yaşadıkları süre içerisinde motivasyonlarını kaybetmemeleri, sağlıklı birer birey olabilmeleri ve bunun yanı sıra sosyalleşebilmeleri için zorunlu ihtiyaçlardan biri olarak sayabileceğimiz bir etkinlik haline gelmiştir. Akademik alanda ya da iş hayatındaki kazanımlar, artık insanların başarılı olarak görülebilmesi için tek başına yeterli kabul edilmemektedir. İnsanların toplumda başarılı sayılabilmesi için sadece iş hayatı değil bunun yanı sıra sosyal hayatta da farklı kazanımları olması, hobiler edinmesi ve özel hayatına zaman ayırabilmesi gerekmektedir (Aytaç, 2017). Boş zamanların faydalı bir şekilde değerlendirilmesinin toplumsal uyum, refah ve kalkınma sağlayacağı, üniversite gençliğinin, sağlıklı ve nitelikli olabilmesi ülkenin geleceğine yön vermesi açısından da gerekli olduğu düşünülmektedir.

Günümüzde okul ve gelecek kaygısı arasında sıkışmış olan üniversite gençliği kendi içinde çatışmalar yaşamakta ve bunları içselleştirip mutsuz bireyler haline gelebilmektedir. Aristoteles'in mutluluk kavramı hakkındaki temel yargısına bakacak olursak tüm insanların aradığı mutluluktur. "Mutluluk insan yaşamının ereğidir: Mutluluk ya da insansal iyi ruhun mükemmel olana uygun biçimde ya da çeşitli mükemmellikler arasında en iyisine uygun olarak etkinliğidir. Bu etkinlik yaşam boyu sürmek durumundadır" (Büyükdüvenci, 1993). Mutluluk bireyi olumlu yönde etkiler düşüncesine bağlı olarak fikir birliği sağlansa da; bireylerin nasıl ve neden mutlu olduğu konusunda birlik sağlanamamıştır. Çünkü her bireyin yetiştiği toplum nedeniyle mutluluğa bakış açısı değişmektedir (Diener ve ark., 1995). Lyubomirsky ve Lepper'de (1999) mutluluğun bireye özgü değişken bir kavram olduğunu belirtmişlerdir. Veenhoven'da (2010), mutluluk, objektif açıdan ele alındığında özgürlük, iyileştirilmiş yaşam koşulları, refah ve barış gibi olumlu bileşenlere sahipken, sübjektif açıdan değerlendirildiğinde duygu durumu ve ruhsallıkla ilişkilidir. Bu bağlamda mutluluğu anlamlandırmak için öznel mutluluk teorisini geliştirmişlerdir (Akt: Padır ve ark., 2015). Pozitif psikolojik akımdan etkilenen öznel

mutluluk bireyin sağlık durumu, neşe ve huzurlarının değerlendirilmesi olarak ele alınmıştır (Lyubomirsky, 2001). Daha çok anlık duygu değişimleri ve bu doğrultuda mutluluk, yaşamın kendisi gibi değişkenlik arz ederek anlıktır, yani bir an mutlu, bir an mutsuz olabilir (Kara, 2010). Bu bağlamda bireyler, bazı olay veya durumlardan etkilenerek mutlu ya da mutsuz olmaktadır.

Tarihin her döneminde filozoflar mutluluğa önem vermiş olmalarına, pozitif psikologlar birçok araştırmalarını mutluluk üzerine yapmış olmalarına rağmen genel anlamda çalışmaların çoğunlukla sıkıntılar ve bireyin mutsuzluğu üzerine olması dikkat çekicidir (Diener ve Emmons, 1984). Temele Hümanistlik görüşleri alarak yapılan bilimsel araştırmalar ışığında uygulanacak olan toplumsal reformlar sonrasında daha mutlu bireyler ve daha iyi bir toplum beklentisi mevcuttur. Mutluluk dış kaynaklara nazaran aslında daha çok iç dinamiklerle ilgilidir. Bazen sıkıntılı olarak algılanan bir durumun hoş görülmesi, yaşanan güzel bir durumdan daha mutluluk verici olabilmektedir (Veenhoven, 1994). Freud, ruh sağlığı yerinde olan insanın en önemli iki özelliğini, “çalışmak ve sevmek” olarak belirtmiştir (Kılıççı, 2006). Öznel mutluluk, ruh sağlığının pozitif yanını temsil etmektedir (Koivumaa-Honkanen ve ark., 2005). Bireylerin ruh sağlıklarını izlemede, değerlendirmede ve ruhsal bozuklukların erken teşhisinde öznel mutluluğun önemli bir araç olduğu belirtilmektedir (Bray ve Gunnell, 2006). Kendileri hakkında daha olumlu düşünen insanların öznel olarak mutlu oldukları (Campbell, 1981; Lee ve Im, 2007), duygularını kontrol etmede daha iyi oldukları (Larson, 1989), yaşadıkları olayları daha soğukkanlı değerlendirdikleri (Matlin ve Gavron, 1979) ve duygusal tepkileri olumsuz olaylarda daha kısa süreli iken olumlu olaylarda daha yoğun olduğu (Seidnitz, Wyer ve Diener, 1997) kanıtlanmıştır (Suh ve ark., 1998). İnsanların hayatı nasıl algıladıkları, nasıl yorumlayıp yaşadıkları, olaylara olumlu ya da olumsuz olarak bakmalarında dahi mutluluğun bireylerdeki seviyesinin etkili olduğu bulunmuştur (Doman, 2010; Lyubomirsky ve Tucker, 1998).

İnsanların boş zaman faaliyetlerine katılımı öznel mutluluğun hayati bir göstergesi olarak kabul edilmiş (Kuykendall, Tay ve Ng, 2015) ancak günlük yaşama ait sorumluluklar arasında çakışmalar olabilmekte, çoğu zaman tercih aşamasında birey çatışma yaşayabilmektedir. Özellikle üniversite öğrencileri boş zaman aktivitelerine duyduğu ihtiyaç (Fries, Dietz ve Schmid, 2008) dolayısıyla bu çatışmaya daha çok maruz kalabilmektedirler (Hofer ve ark., 2010). Yapılan çalışmada, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinin farklı bölümlerinde okuyan gençlerin ders-boş zaman çatışması ve öznel mutluluk algılarına dair genel bir profilin ortaya çıkartılması ve gelecekteki çalışmaların zeminine fayda sağlanması amaçlanmaktadır.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini Gaziosmanpaşa Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi ve Antrenörlük Eğitimi Normal Öğrenim ve İkinci Öğrenime ait toplam sayı 480 olarak bildirilmiştir. Yapılan power analiz sonucu en az 214 öğrenci olması gerektiği belirlenmiştir. Belirlenen evren içerisinde tesadüfi

olmayan örnekleme yöntemleri içinden kolayda örnekleme yöntemi tercih edilerek 80 kadın ($M_{Yaş}=21,01\pm1,54$) ve 147 erkek ($M_{Yaş}21,72\pm2,62$) öğrenci oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları kişisel bilgi formu, boş zaman çatışma ölçeği ve öznel mutluluk ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan katılımcıların demografik bilgilerinin yer aldığı (cinsiyet, bölüm, sınıf ve yaş) ilk bölümdür.

Ders-Boş Zaman Çatışma Ölçeği

Ders ve Boş zaman çatışmasının belirlenebilmesi için, Tsaur, Liang ve Hsu (2012) tarafından geliştirilen ve Işık ve Demirel (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Ders-Boş Zaman Çatışma ölçeği kullanılmıştır. Ölçek toplam 20 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. 5 alt boyuttan oluşan ölçeğin alt boyutları; dersin boş zamanla çatışması (zamansal-gerilim-yoğunluk) ve boş zamanın dersle çatışması (gerilim-yoğunluk) şeklindedir. Değerlendirmede, ortalama üzerinden değerlendirilen ölçekte, ortalama artıka ders boş zaman çatışması artmaktadır. Çalışma verilerde ölçeğin genelinde ilişkin iç tutarlılık katsayısı .904'dür. Ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları ise, dersin boş zamanla çatışması (zamansal (.863)-gerilim (.783)-yoğunluk (.819) ve boş zamanın dersle çatışması gerilim (.762)-yoğunluk (.796) dir.

Öznel Mutluluk Ölçeği

Öznel mutluluk ölçeği, Lyubomirsky ve Lepper (1999) tarafından geliştirilen, Akın ve Satıcı (2011) tarafından Türkçe'ye adapte edilmiştir. Ölçek, 4 betimsel maddeden oluşmakta ve 7'li likert türü olan bir ölçme aracıdır. Ölçeğin alt boyutları bulunmamaktadır. Ölçek değerlendirmesinde en az 4 en fazla 28 puan alınmaktadır. Alınan puan artıka bireyin öznel mutluluğun yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Çalışma için ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .717' dir.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmanın verilerinin analizi IBM SPSS Statistics for Windows, version 22.0 (IBM Corp., Armonk, N.Y., USA) programı kullanılmıştır. Çalışmada elde verilerin normallik analizi için basıklık-çarpıklık değerleri incelenerek verilerin normal dağıldığı (± 1.00) tespit edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerde aritmetik ortalama (M) ve standart sapma (Ss); veriler normal dağılım koşullarını sağladığı için farklılığı tespit etmek amacıyla bağımsız örneklemlerde T-Testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda farklılığı oluşturan grupları belirlemek amacıyla post-hoc testlerinden LSD uygulanmış sonuçlar .05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

2.5. Araştırma Yayın Etiği

Hitit Üniversitesinin Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan (27.09.2021 tarihli ve 2021-230 sayılı 2021-78 karar nolu Etik Kurulu) çalışmanın yapılabilmesi için gerekli etik kurul onayı alınmıştır. Çalışmaya başlamadan önce öğrencilere araştırmanın amacı ve elde edilen sonuçların hangi amaçlarla kullanılacağı anket formu üzerinden açıklanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, çalışmada elde edilen verilerin analiz sonuçları ve varılan sonuçlar doğrultusunda açıklamalar ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgilerine göre ölçeklere ait tanımlayıcı istatistikleri

		n	f
Cinsiyet	Kadın	80	35.2
	Erkek	147	64.8
Bölüm	Beden eğitimi ve spor	115	50.7
	Antrenörlük eğitimi	112	49.3
Sınıf	1.Sınıf	49	21.6
	2.Sınıf	71	31.3
	3.Sınıf	61	26.9
	4.Sınıf	46	20.3

Çalışmaya katılan öğrencilerin Tablo 1’de yer alan demografik değişkenleri incelendiğinde, okudukları bölüme göre öğrencilerin %51’i Beden eğitimi ve spor eğitimi (BES), %26’sı Antrenörlük eğitimi ikinci öğrenimde (ANT-İÖ) ve %23’ü Antrenörlük eğitimi normal öğrenimde (ANT-NÖ) okumaktadır. Okudukları sınıf bazında değerlendirildiklerinde sırasıyla %31’i 2. Sınıf, %27’si 3. Sınıf, %22’si 1. Sınıf ve %20’si 4. Sınıf öğrencisinden oluştuğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Kadın ve Erkek öğrencilerin Öznel mutluluk ve Ders-boş zamanla çatışması düzeylerinin karşılaştırılması için t testi tablosu

Ölçek	Grup	n	X	Ss	t	df	p
ÖMÖ	Kadın	80	17.08	5.16	-.445	225	.678
	Erkek	147	17.35	4.11			
DBZÇ Zamansal	Kadın	80	3.08	1.10	.285	225	.776
	Erkek	147	3.03	1.17			
DBZÇ Gerilim	Kadın	80	3.25	0.92	1.494	225	.137
	Erkek	147	3.07	0.81			
DBZÇ Yoğunluk	Kadın	80	2.90	0.93	.013	225	.989
	Erkek	147	2.90	0.96			
BDZÇ Gerilim	Kadın	80	2.92	1.10	.234	225	.819
	Erkek	147	2.88	1.04			
BDZÇ Yoğunluk	Kadın	80	2.66	0.89	.218	225	.829
	Erkek	147	2.63	0.86			
DBZÇ Genel	Kadın	80	2.97	0.74	.701	225	.489
	Erkek	147	2.90	0.71			

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin ölçeklerden aldıkları puanlara göre cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan fark olup olmadığı bağımsız örnekleme t testi analizi ile değerlendirilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, cinsiyet

değişkenine göre öznel mutluluk ölçeği ve ders-boş zaman çatışması ölçeği toplam puan ve alt boyutları açısından istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 3. Öğrencilerin okudukları sınıfa yönelik Öznel mutluluk ve Dersin boş zamanla çatışması düzeylerinin karşılaştırılması için varyans analizi tablosu

	n	X	ss	Var.Kay	K.Top.	Sd	K.Ort.	f	p	Post-Hoc (LSD)
DBZÇ Yoğunluk	1.Sınıf	49	2.76	1.03	Grulararası	12.107	3	4.036		
	2.Sınıf	71	2.85	0.93	Gruplariçi	191.775	223	.860		3>1 (p=.004)
	3.Sınıf	61	3.27	0.91	Toplam	203.882	226		4.693	.003 3>2 (p=.011)
	4.Sınıf	46	2.66	0.83						3>4 (p=.001)

Öğrencilerin okudukları sınıflara yönelik öznel mutluluk ölçeği ve ders-boş zaman çatışma ölçeği genel ve alt boyutları arasındaki farkı belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, ders-boş zaman çatışma ölçeği alt boyutu olan yoğunluk alt boyutu hariç, öznel mutluluk ölçeği ve ders-boş zaman çatışması ölçeği genel ve diğer alt boyutlarında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Ders-boş zaman çatışması yoğunluk alt boyutu için yapılan tek yönlü varyans analizi sonucu farklılığın 3. Sınıf öğrencilerinin diğer sınıf öğrencileri ile arasında olduğu yapılan post-hoc LSD analizi ile tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 4. Öğrencilerin okudukları bölüme yönelik Öznel mutluluk ve Ders-boş zamanla çatışması düzeylerinin karşılaştırılması için t testi tablosu

Ölçek	Grup	n	X	ss	t	df	p
DBZÇ zaman	BES	115	2.88	1.14	-2.287	225	.023
	ANT	112	3.22	1.11			

Öğrencilerin okudukları bölümlere yönelik öznel mutluluk ölçeği ve ders-boş zaman çatışma ölçeği genel ve alt boyutları arasındaki farkı tespit etmek için bağımsız örnekleme t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonucu elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde istatistiksel açıdan ders-boş zaman çatışması zaman alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiş ($p<0.05$), diğer alt boyutlarda ve öznel mutluluk düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$).

4. TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinin ders-boş zaman çatışmasını ve bu çatışmanın bireyin öznel mutluluğuyla olan ilişkisinin belirlenmesinin günümüz gençliğinin potansiyeli üzerine alan yazına katkı sağlayacağı sebebiyle spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin ders-boş zaman çatışması ve öznel mutluluk algılarına dair genel bir profilin ortaya konulması istenmiştir. Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında, ders-boş zaman çatışması ile öznel mutluluğu ele alan sınırlı sayıda çalışma bulunmuştur. Elde edilen veriler sonucunda, katılımcıların cinsiyet ve okudukları bölüm değişkenleri ele alındığında, öznel mutluluk ve ders-boş zaman çatışması ölçeği genel ve alt boyutlarına bakıldığında, istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır. Er ve arkadaşları (2021), 764 üniversite öğrencisi ile yapmış oldukları çalışmada, ders-

boş zaman çatışması cinsiyet değişkeninde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit etmemişlerdir.

Katılımcıların okudukları sınıf değişkeni incelendiğinde mutluluk düzeyleri, ders-boş zaman çatışma ölçeği ve alt boyutları puanları değerlendirildiğinde orta düzey puana sahip oldukları gözlenmiştir. Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, ders-boş zaman çatışma ölçeğine ait yoğunluk alt boyutunda anlamlı fark gözlenirken, bu farklılık 3. Sınıf öğrencilerinin diğer sınıflar ile arasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Kalkan'ın (2020) yaptığı çalışmada cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, ders-boş zaman çatışmasında gerilim alt boyutunda kadın öğrencilerin daha yüksek puan aldığını saptamıştır. Odabaşı'nın (2016), yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin mutluluk düzeylerinde istatistiksel açıdan bir fark olmadığını gözlemiştir. Cinsiyet açısından anlamlı bir fark olmaması durumunun yaşanılan dönem içerisinde kadın ve erkek öğrencilerin benzer ve yakın duygu durumu içerisinde olduğu düşünülmektedir. Ders-boş zaman yoğunluk çatışmasının artması bireylerin öznel mutluluklarının düştüğünü göstermektedir. Bu doğrultuda bakıldığında Honça ve Koç' un (2020) yaptıkları çalışmada ders-boş zaman çatışması gerilim ve boş zaman-ders çatışması gerilim alt boyutlarının mutluluğu etkilemediği, ancak ders-boş zaman çatışması zamansal alt boyutunda mutluluğu azalttığını ortaya çıkmıştır. Araştırmanın modeline göre ders-boş zaman çatışmasının öznel mutluluğu etkileyeceği varsayılmıştır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada elde edilen veriler sonucunda, katılımcıların mutluluk düzeyleri, ders-boş zaman çatışma ölçeği ve alt boyutları puanları değerlendirildiğinde orta düzeyde puana sahip oldukları gözlenmiştir. Katılımcıların puanları göz önüne alındığında birbirlerine yakın puanlar elde etmişlerdir. Katılımcıların cinsiyetleri göz önüne alındığında mutluluk ve çatışma açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Okudukları sınıf ve bölüm bazında değerlendirildiğinde mutluluk puanları açısından anlamlı bir fark saptanmamıştır. Çatışma açısından değerlendirildiğinde ise okudukları sınıf içerisinde ders-boş zaman çatışması yoğunluk alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur.

Yapılan araştırmaya öneri olarak daha fazla öğrenci sayısına ulaşılarak yapılmasının da literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buna ek olarak öğrenci yaş grubunun zorunlu eğitimin orta öğretim aşamasındaki öğrencilerinde ders-boş zaman çatışması ve öznel mutluluk açısından irdelenmesinin öğrencilerin ergenlik dönemleriyle birlikte zorlu bir eğitimin sürecinde nasıl etkilendiklerine de bakılması bir diğer öneri unsurudur. Elde edilen sayısal bulgular neticesinde çalışmaya ek olarak nitel çalışma yöntemiyle desteklenip yaşanılan durumun nedenlerine yönelerek çözümcü bir durum değerlendirilmesinin yapılması da sıralanacak öneriler arasında yer almaktadır.

6. ÇIKAR ÇATIŞMASI VE ETİK KURUL ONAY

Çıkar çatışması: *Yazarlar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.*

Finansal destek: *Yazarlar tarafından finansal destek olmadığı bildirilmiştir.*

Etik Kurul Onayı: *Hitit Üniversitesinin Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan (27.09.2021 tarihli ve 2021-230 sayılı 2021-78 karar nolu Etik Kurulu) çalışmanın*

yapılabilmesi için gerekli etik kurul onayı alınmıştır. Çalışmaya başlamadan önce öğrencilere araştırmanın amacı ve elde edilen sonuçların hangi amaçlarla kullanılacağı anket formu üzerinden açıklanmıştır.

7. KAYNAKÇA

Aytaç, Ö. (2017). İşlevselci yaklaşım açısından boş zaman sosyolojisi: kurumlar, süreçler, etkinlikler. Ed: Karaküçük, S. ve ark. *Rekreasyon Bilimi*.

Bray, I. ve Gunnell, D. (2006). Suicide rates, life satisfaction and happiness as markers for population mental health. *Social Psychiatry*, 41(5), 333-337.

Büyükdüvenci, S. (1993). Aristoteles'te mutluluk kavramı. *Felsefe Dünyası*, 9(1), 41-45.

Campbell, A. (1981). The sense of well-being in America. New York: Mcgraw-Hill.

Diener, E., Suh, E. M., Smith, H., ve Shao, L. (1995). National differences in reported subjective wellbeing: Why do they occur? *Social Indicators Research*, 34(1), 7-32.

Diener, E., ve Emmons, R. A. (1984). The independence of positive and negative affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(5), 1105-1117.

Doman, M. M. (2010). Compassion fatigue, burnout, compassion satisfaction, and subjective happiness in mental health providers (Yayınlanmamış doktora tezi). University Of La Verne, CA, ABD.

Dost-Tuzgöl, M. (2005). Ruh sağlığı ve öznel iyi oluş. *Eurasian Journal of Educational Research*, 20(1), 223-231.

Er, Y., Çuhadır, A., Demirel, M. Kaya, A. ve Aksu, H. S. (2021). Examination of the relationship between the university students' course-leisure conflict and curiosity. *Pakistan Journal of Medical and Health Sciences*, 15(3), 929-934.

Fries, S., Dietz, F., ve Schmid, S. (2008). Motivational interference in learning: the impact of leisure alternatives on subsequent self-regulation. *Contemporary Educational Psychology*, 33(2), 119-133.

Gökçe, B. (1984). Orta öğretim gençliğinin beklenti ve sorunları. Ankara: MEB Yayınları.

Hofer, M., Fries, S., Helmke, A., Kilian, B., Kuhnle, C., Zivkovic, I., Goellner, R., ve Helmke, T. (2010). Value orientation and motivational interference in school-leisure conflicts: the case of Vietnam. *Learning and Instruction*, 20(3), 239-249.

Honça, A. A. ve Koç, M. C. (2020). The role of course-leisure conflict on happiness. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 5(13), 1421-1444.

Işık, U., ve Demirel, M. (2018). Turkish adaptation of study-leisure conflict scale, its validity and reliability. *European Journal of Education Studies*, 4(3), 31-43.

Kalkan, K. (2020). Farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin ders-boş zaman çatışmaları arasındaki ilişkilerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rize.

Kara, M. M. (2010). The relation of job satisfaction with happiness and success level (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karaküçük, S. (2008). Rekreasyon, boş zamanları değerlendirme. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karmaz, E. (2018). Sosyal bir olgu olarak zaman kavramının dönüşümü. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 69-86.

Kılıççı, Y. (2006). Okulda ruh sağlığı. Ankara: Anı Yayıncılık.

Koivumaa-Honkanen, H., Kaprio, J., Honkanen, R.J., Viinamäki, H., ve Koskenvuo, M. (2005). The stability of life satisfaction in a 15-year follow-up adult Finns healthy at baseline. *BMC Psychiatry*, 5(1), 1-8.

Kuykendall, L., Tay, L., ve Ng, V. (2015). Leisure engagement and subjective well-being: A metaanalysis. *Psychological Bulletin*, 141(2), 364-403.

Larson, R. (1989). Is feeling "in control" related to happiness in daily life? *Psychological Reports*, 64(3), 775-784.

Lee, J. Y. ve Im, G. S. (2007). Self-Enhancing bias in personality, subjective happiness, and perception of life events: a replication in a korean aged sample. *Aging and Mental Health*, 11(1), 57- 60.

Lyubomirsky, S. (2001). Why are some people happier than others? the role of cognitive and motivational processes in well-being. *American Psychologist*, 56(3), 239-249.

Lyubomirsky, S. ve Lepper, H. S. (1999). A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. *Social indicators research*, 46(2), 137-155.

Lyubomirsky, S., ve Tucker, K. L. (1998). Implications of individual differences in subjective happiness for perceiving, interpreting, and thinking about life events. *Motivation and Emotion*, 22(2), 155-186.

Matlin, M. W. ve Gawron, V. J. (1979). Individual differences in Pollyannaism. *Journal of Personality Assessment*, 43(4), 411-412.

Odabaşı, Ş. (2016). Üniversite öğrencilerinin online oyun bağımlılığı düzeylerinin öznel mutluluk düzeyleriyle ilişkisi (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Özşaker, M. (2012). Gençlerin serbest zaman aktivitelerine katılmama nedenleri üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 126-131.

Padır, M. A., Eroğlu, Y. ve Çalışkan, M. (2015). Ergenlerde öznel mutluluk ile siber zorbalık ve mağduriyet arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Online Journal of Technology Adiction and Cyberbullyın*, 2(1), 32-51.

Powrie, B., Kolehmainen, N., Turpin, M., Ziviani, J., ve Copley, J. (2015). The meaning of leisure for children and young people with physical disabilities: a systematic evidence synthesis. *Developmental Medicine and Child Neurology*, 57(11), 993-1010.

Seidnitz, L., Wyer, R. S. ve Diener, E. (1997). Cognitive correlates of subjective well-being: the processing of valenced life events by happy and unhappy persons. *Journal of Research in Personality*, 31(2), 240-256.

Suh, E., Diener, E., Oishi, S. ve Triandis., H. C. (1998). The shifting basis of life satisfaction judgments across cultures: emotions versus norms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(2), 482-493.

Tezcan, M. (1993). Boş zamanlar sosyolojisi. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.

Tsaur, S.-H., Liang, Y.-W., ve Hsu, H.-J. (2012). A multidimensional measurement of work-leisure conflict. *Leisure Science: An Interdisciplinary Journal*, 34(5),395- 416.

Veenhoven, R. (1994). Is happiness a trait?. *Social Indicators Research*, 32(2), 101-160.

Veenhoven, R. (2010). Life is getting better: societal evolution ve fit with human nature. *Social Indicators Research*, 97(1), 105-122.

Yetim A. (2005). Sosyoloji ve spor. İstanbul: Yayılcık Matbaası.

Extended Summary

Introduction

Different characteristics of individuals lead us to focusing on the potential of today's youth to realize their subjective happiness on the basis of these differences. Thus, the purpose of this study is to examine the effect of the correlation between class-leisure conflict and subjective happiness on students receiving education in Gaziosmanpaşa University Faculty of Sport Sciences.

Method

In the study conducted, correlational screening model was used. The sample of the study was chosen using simple random sampling. The target population of the study was reported to be a total of 480 students in affiliation with Gaziosmanpaşa University Faculty of Sport Sciences Physical Education and Sport Education and Coaching Education Day Education and Evening Education. As a result of the power analysis, the minimum number required for students was determined to be 214. Using convenience sampling from nonrandom sampling methods, 80 female students (MAge=21.01±1.54) and 147 male students (MAge=21.72±2.62) were chosen from the target population specified. Data collection tools were personal information form which was created by the researchers, "Class-Leisure Conflict Scale" and "Subjective Happiness Scale". The study data were analyzed using the IBM version 22.0 program.

Findings, Discussion and Results

Examining the study findings, it was observed that the students obtained average scores from the subjective happiness and class-leisure conflict scales. It was determined that there was a significant difference in the class-leisure conflict intensity subscale in terms of the participants' class variable and in the class-leisure conflict time subscale in terms of their department variable. Accordingly, evaluating on the basis of gender, class and department of the students, it was observed that they experienced no problem in terms of subjective happiness and class-leisure conflict. Examining in terms of gender variable in the study by Kalkan (2020), it was determined that female students obtained higher scores in the class-leisure conflict tension subscale. In a study conducted by Odabaşı (2016), it was observed that there was no statistically significant difference in happiness levels of university students. Another study conducted by Er et al. (2021) with 764 university students found that there was no statistically significant difference in the class-leisure conflict gender variable. Evaluating in terms of conflict, it was determined that there was a significant difference in the class-leisure conflict intensity subscale within the class. As a recommendation to the present study, it is believed that reaching more students will also contribute to the literature. In addition to this, it is recommended to examine the student age group in terms of class-leisure conflict and subjective happiness in secondary school students receiving compulsory education and to survey how students are affected by a compelling process of education during their puberty. As a result of the numeric findings obtained, it is also recommended to support the study with qualitative research method and to evaluate the situation in a soluble way by focusing on the reasons of the situation faced.

How to cite: Bal Turan, E., Aybek, A., Yagar, G. (2023). Place of Subjective Happiness in Study-Leisure Conflict: The Case of Gaziosmanpasa University. *Journal of Sport and Recreation Researches*, 5(1), 78-87. Doi: 10.52272/srad.1297585

HOW EFFECTIVE ARE PARENTS' PROFESSIONAL GOALS ON INDIVIDUALS?*

Mehmet İsmail TOSUN ^{1ABD}, Mustafa ARICI ^{1**BCD},
Abdurrahim KAPLAN ^{1ABE}, Gamze DERYAHANOĞLU ^{1BCD}

¹Hitit Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Çorum, TÜRKİYE

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)

ABSTRACT

Original Article

Aim: The purpose of this study is to determine if the role of parents has an impact on the preferences of individuals who prefer sports science faculties.

Method: 465 (124 female, 341 male) student candidates who took the Hitit University Faculty of Sports Sciences Special Talent Exam in 2022 participated in the study. The student candidates who will participate in the study answered the questionnaire after completing the voluntary consent form. The Individual-Parent Career Inconsistency Scale and a questionnaire with demographic information were applied to the participants. The SPSS 22 program was used for statistical analysis of the data obtained from our study. The normal distribution of the obtained data was tested using the Kolmogorov-Smirnov test and it was found that they did not have a normal distribution. Descriptive analyzes were performed for the demographic characteristics of the participants. The chi-square test was used to test the significant relationship between the demographic variables, the Mann-Whitney U test was used for survey questions with two different variables, and the Kruskal-Wallis test was used for survey questions with more than two variables.

Findings: There was no significant difference in the statistical values of the responses given by the participants on the scale for the inconsistency of the parents' individual careers ($p > 0.05$) in terms of gender, whether there is an athlete in the family, playing active sports, being placed by an exam, and taking a special talent exam at another university ($p > 0.05$). However, there seems to be a significant difference in the situation of the participants who took a special talent exam at another university, in their preference for sports science, and in their plans for after graduation. ($p > 0.05$).

Conclusion: From the findings we have obtained from the study, it can be concluded that the role of parents is not crucial in the career preferences of individuals who prefer sports science faculties for their educational life. This is because the decline in employment of sport science graduates in recent years, the perception that sport science graduates can only become physical education teachers, and parents' lack of knowledge about other career options are considered to be effective.

Key Words: Sports Sciences, Professional Influence of Parents, Student

EBEVEYNLERİN MESLEKİ HEDEFLERİ BİREYLER ÜZERİNDE NE KADAR ETKİLİ?*

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Bu çalışmanın amacı spor bilimleri fakültelerini tercih eden bireylerin bu tercihlerinde ebeveynlerinin rolünün bir etkisi olup olmadığını belirlemektir.

Yöntem: Çalışmaya 2022 yılında Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Özel Yetenek Sınavı'na giren 465 (124 kadın, 341 erkek) öğrenci aday katılımları sağlanmıştır. Çalışmaya katılacak olan öğrenci adayları, bilgilendirilmiş gönüllü olur formu doldurduktan sonra anketi cevaplandırmışlardır. Katılımcılara Birey-Ebeveyn Kariyer Tutarsızlığı Ölçeği ve demografik bilgileri içeren anket formu uygulanmıştır. Çalışmamızdan elde edilen verilerin istatistiksel analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılımları Kolmogorov Smirnov testi ile test edilmiş ve normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri için betimsel analizler yapılmıştır. Demografik değişkenler arasındaki anlamlı ilişkiyi test etmek için Ki-kare testi, iki farklı değişkeni olan anket sorularında Mann Whitney-U testi, ikiden fazla değişkeni olan anket sorularında ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların birey-ebeveyn kariyer tutarsızlığı ölçeğine verdikleri cevaplara ait istatistiksel puanlarının cinsiyet, ailede sporcu olup olmaması, aktif spor yapma durumları, sınavla yerleştirme ve başka bir üniversitede özel yetenek sınavına girme durumlarına verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$). Buna rağmen katılımcıların başka bir üniversitede özel yetenek sınavına girme durumlarının spor bilimleri tercih etmelerinde ve mezuniyet sonrası planlarında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p>0.05$).

Sonuç: Çalışmadan elde ettiğimiz bulgulara göre spor bilimleri fakültelerini eğitim hayatı için tercih eden bireylerin mesleki tercihlerinde ebeveynlerinin rolünün belirleyici olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna sebep olarak ise son yıllarda spor bilimleri mezunlarının istihdamının azalması, spor bilimleri fakültesi mezunlarının sadece beden eğitimi öğretmeni olabileceği algısı, diğer iş imkanlarından ebeveynlerin bilgilerinin olmamasının etkili olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor Bilimleri, Ebeveyn Mesleki Etkisi, Öğrenci

* Bu çalışma Ege 7. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresinde özet bildirisi olarak sunulmuştur.

**Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Mustafa ARICI, mustafaarici@hitit.edu.tr

Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No

1. INTRODUCTION

One of the most important issues in life and career planning is the choice of profession. First of all, if the process of career planning and choice is not done properly, the possible negative consequences that will occur later in life will affect the individual's career. It is obvious that career choice, which is so important and directly affects the individual's professional life, is an extremely difficult and complex phase for the individual. It is obvious that the personal characteristics of the individual, the expectations of the family, future difficulties, the complexity of the career choice process and the need for compatibility of the parents in the choice of this profession are important, compelling factors in the career decision-making process. If individuals choose an occupation that matches their desires and characteristics, this choice will have a positive impact on their performance at work and in their personal lives. Those who choose a profession that corresponds to their abilities can shape their lives according to their wishes and continue their lives successfully and happily after a certain age (Kepçeoğlu, 2004; Öztemel, 2012).

In today's world, parallel to globalization and rapid change, an ever-changing order is taking place. In this changing world order, the business and professional transformations of individuals who constitute societies also play a role. In the face of this change brought about by globalization, it has become important to develop oneself, acquire knowledge to outperform competitors, and remain constantly open to new things, especially in the business field where competition is the strongest. In

this regard, factors such as career choices, goal achievement, and future planning have become necessities in an individual's life (Dikili, 2012; Çetin and Karalar, 2016).

It can be seen that the career goal, which is of great importance in the career process, is defined as the point at which the individual wants to see himself or herself in professional life or as a harbinger of career decisions and actions for future career and life success (Schoon and Polek, 2011). After individuals set their career goals, they continually evaluate the goal and their behavior toward it by monitoring progress toward the goal. By comparing this progress to internal and external norms, they focus on the goal by analyzing the inconsistencies between where they are and where they want to be (Bandura, 2001; Locke and Latham, 2002). One of the areas that individuals apply to career choice and planning, especially after college exams, are the career field preferences that result from the exams administered by physical education and sport science departments and colleges. In this area, factors such as one's abilities, past experiences, desire to prove oneself, environmental factors, friends' environment, and the influence of others influence the career choice process. In addition, parents, who play an important role in every aspect of a person's life, also play an important role in their children's career choice.

The career planning of parents for their children, expectations from their children, their abilities, socio-economic conditions, and other factors play an important role in shaping career goals (Wong and Liu, 2010; Briscoe et al., 2011). Particularly, young individuals believe that their parents have a say in their career choices and should be involved in the decision-making process (Tynkkynen, Nurmi, and Salmela-Aro, 2010). Similarly, Agliata and Renk (2007) found in their study that while university-aged individuals are in search of their identity, they acknowledge their parents' right to establish rules and have expectations for them. Liu et al. (2020) concluded that some parents perceive it as both their right and responsibility to shape their children's career choices and goals based on their own expectations. Consequently, parents are likely to interfere with their children's career goals when the individual's career interests do not align with the parents' expectations."

In the context of career goals, perceived differences in career goals between the individual and his or her parents are referred to in the literature as a mismatch between individual and parental career goals. Sawitri et al. (2019) defined career goal inconsistency between the individual and parents as the inevitable situation that arises when individual inconsistencies are perceived between the individuals' career goals and the career goals their parents want for them.

Parents' goals are thought to be as important to an individual's career as his or her own goals and may influence the decisions individuals make regarding their careers. Therefore, the purpose of this study is to examine the impact of the career goals of the parents of students who wish to continue their education at the Faculty of Sport Sciences and take the special talent test to do so.

2. MATERIAL and METHOD

2.1. Method

In our study, the "Individual-Parent Occupational Inconsistency Scale" and a questionnaire containing demographic information were applied face-to-face to the participants.

2.2. The Universe and Sample

The universe of our research consists of students who applied to the special talent exams of the faculty of sports sciences at Hitit University in the 2022-2023 academic year. Accordingly, 465 volunteers (124 female, 341 male) from the students who applied to the departments of the faculty of sports sciences participated (n=465).

2.3. Data Collection Tools

A questionnaire form was used as a data collection tool. In the first part of the questionnaire prepared by the researchers, demographic information, and in the second part, the validity and reliability study of the scale named "Individual-Parent Career Goal Inconsistency" developed by Sawitri et al. (2021) was conducted by Gökbaraz and Bozyiğit (2021). The scale is a 6-point Likert-type scale consisting of 15 items, including 3 sub-dimensions (Talent, Choice, Enthusiasm).

2.4. Data Collection

Survey data were collected face-to-face from the participants. The "Simple Random Sampling" method, one of the sample selection methods, was used. Persons between the ages of 18-23 and who filled out the voluntary consent form participated in the data collection process.

2.5. Data Analysis

SPSS 22 program was used in the statistical analysis of the data obtained from our study. The normality distributions of the obtained data were tested with the Kolmogorov Smirnov test. Chi-square test was used to test the significant relationship between demographic variables, Mann Whitney-U test was used for survey questions with two different variables, and Kruskal Wallis test was used for survey questions with more than two variables.

3. RESULTS

Table 1: Descriptive Table of the Demographic Information of the Participants

		n	%
Age	18	177	38.1
	19	134	28.8
	20	81	17.4
	21	32	6.9
	+21	41	8.8
Gender	Woman	124	26.7
	Male	341	73.3
Any Athletes in the Family?	Yes	112	24.1
	No	353	45.9
Active Sports Situations	Yes	408	87.7
	No	57	12.3
Choosing with Central Placement	Yes	184	39.6
	No	281	60.4
Situation of Taking Aptitude Exam at Another University	Yes	358	77.0
	No	107	23.0

Who Was Influential In Your Sports Science Choice	My own choice	213	45.8
	My teachers	124	26.7
	My family	82	17.6
	My friends	46	9.9
Post Graduation Plan	Being a coach	256	55.1
	Being a teacher	114	24.5
	To be a cop	63	13.5
	Being a public official	32	6.9

Table 2. The Results of Chi-Square Analysis on Gender and Demographic Characteristics

Variables	Women		Men		X ²	sd	p
	n	%	n	%			
Being an Athlete in the Family According to the Situation							
Yes	35	28.2	77	2.6	1.58	1	0.221
No	89	71.8	264	77.4			
Active Sports Status							
Yes	110	88.7	298	87.4	0.14	1	0.752
No	14	15.2	43	41.8			
Choosing With Central Placement							
Yes	45	36.3	139	40.8	0.76	1	0.393
No	79	63.7	202	59.2			
Situation of Taking Aptitude Exam at Another University							
Yes	106	85.5	252	73.9	6.88	1	0.009
No	18	14.5	89	26.1			
Who Was Influential in Preferring Sports Sciences?							
My own choice	45	36.3	168	49.3	22.44	3	0.000
My teachers	53	42.7	71	20.8			
My family	16	12.9	66	19.4			
My friends	10	8.1	36	10.6			
Post Graduation Plan							
Being a coach	56	4.6	197	57.8	15.77	3	0.001
Being a teacher	41	33.1	73	21.4			
To be a cop	22	17.7	41	12.0			
Being a public official	2	1.6	30	8.8			

There is a significant relationship between the gender of the participants and the status of being an athlete in the family, their active sports status, their choice with central placement, their status of taking an aptitude test at another university, their answers to the question of who is effective in choosing sports sciences, and their answers to the question of their post-graduation plans. A chi-square test of independence was performed to examine whether between the gender of the participants and the status of being an athlete in the family ($\chi^2(1)=1.58$, $p> .05$), active sports situations ($\chi^2(1)= .14$, $p> ,05$), it has been determined that there is no significant relationship between central placement and making choices ($\chi^2(1)= ,76$, $p> ,05$). Situations of taking an aptitude test at another university ($\chi^2(1)= 6.88$, $p< .05$), their answers to the question of what is effective in choosing sports sciences ($\chi^2(1)= 22,44$, $p< ,05$). It was determined that there was a significant relationship in the answers given to the questions of graduation and post-graduation plans ($\chi^2(1) = 15.77$, $p< .05$).

Table 3. Mann-Whitney U Test Results on Individual-Parent Career Inconsistency Scale and Gender, Athlete at Home, and Active Sports

	Gender	n	Mean Ranks	U	p
Talent	Women	124	235,76	20800.0	0.78
	Male	341	232,00		
Vote	Women	124	222.04	19782.5	0.27
	Male	341	236.99		
Enthusiasm	Women	124	234.67	20935.0	0.86
	Male	341	232.39		
Scale Total	Women	124	229.86	20753.0	0.75
	Male	341	234.14		
Do You Have Athletes At Home?					
Talent	Yes	112	245.10	18412.5	0.26
	No	353	229.16		
Vote	Yes	112	237.23	19291.0	0.69
	No	353	231.65		
Enthusiasm	Yes	112	248.55	18026.0	0.14
	No	353	228.07		
Scale Total	Yes	112	245.41	18378.0	0.25
	No	353	229.06		
Do You Do Active Sports?					
Talent	Yes	408	232.56	11447.0	0.84
	No	57	236.18		
Vote	Yes	408	232.95	11608.5	0.93
	No	57	233.34		
Enthusiasm	Yes	408	231.07	10840.5	0.38
	No	57	246.82		
Scale Total	Yes	408	232.45	11404.5	0.81
	No	57	236.92		

It was determined that there was no significant difference according to the results of the Mann-Whitney U test, which was conducted to test whether the difference between the individual-parent career inconsistency scale total and sub-dimensions of the participants was statistically significant according to gender, being an athlete at home and doing active sports ($p > 0.05$).

Table 4. Mann-Whitney U Test Results on Individual-Parent Career Inconsistency Scale and Special Talent Examination at Another University

		Have You Preferred With Central Placement?	n	Mean Ranks	U	p
Talent		Yes	184	239.58	24640.5	0.37
		No	281	228.69		
Vote		Yes	184	244.05	23818.0	0.13
		No	281	225.76		
Enthusiasm		Yes	184	229.45	25199.0	0.63
		No	281	235.32		
Scale Total		Yes	184	236.90	25133.5	0.60
		No	281	230.44		
		Special Talent at Another University Have you taken the exam? Are you going in?				
Talent		Yes	358	230.85	18384.5	0.51
		No	107	240.19		
Vote		Yes	358	230.22	18157.5	0.39
		No	107	242.30		
Enthusiasm		Yes	358	232.60	19009.5	0.92
		No	107	234.34		
Scale Total		Yes	358	231.10	18472.0	0.57
		No	107	239.36		

The scores and variables obtained according to the results of the Mann-Whitney U test, which was conducted to test whether the difference between the individual-parent career inconsistency scale total and sub-dimension scores of the participants was statistically significant, according to their preference with central placement and taking a special talent exam at another university. It was found that there was no significant difference between them ($p > 0.05$).

Table 5. Kruskal-Wallis Test Results Regarding the Differences of the Individual-Parent Career Inconsistency Scale Total and Sub-Dimensions According to Age Variables

		Age	n	Mean Ranks	X²	sd	p
Talent		18	177	231.58	8.578	4	0.07
		19	134	232.27			
		20	81	204.31			
		21	32	276.69			
		+21	39	253.79			
Vote		18	177	234.82	6.039	4	0.19
		19	134	231.74			
		20	81	212.06			
		21	32	276.95			
		+21	39	224.65			
Enthusiasm		18	177	239.87	6.335	4	0.17
		19	134	221.31			
		20	81	211.13			
		21	32	259.98			
		+21	39	253.41			
Scale Total		18	177	234.70	7.066	4	0.13
		19	134	229.51			
		20	81	206.13			
		21	32	275.00			
		+21	39	246.74			

According to the results of the Kruskal-Wallis test, which was conducted to test whether the difference between the individual-parent career inconsistency scale total and sub-dimensions of the participants in the study is statistically significant or not, the difference in the perceptions of the total and sub-dimensions of career inconsistency according to the age variable was statistically % It was determined that it was not significant at the 95 confidence level ($p > 0.05$).

Table 6. Kruskal-Wallis Test Results Regarding the Differences of the Individual-Parent Career Inconsistency Scale Total and Sub-Dimensions According to the Responses of the Participants to the Question of Who Was Influential in Your Choice of Sport Sciences

		Who Was Influential In Your Sports Science Choice	n	Mean Ranks	X²	sd	p
Talent		My own choice	213	229.02	2.418	3	0.49
		My teachers	124	235.78			
		My family	82	224.59			
		My friends	46	258.96			
Vote		My own choice	213	223.47	3.373	3	0.33
		My teachers	124	247.31			
		My family	82	227.95			
		My friends	46	247.55			
Enthusiasm		My own choice	213	228.37	0.556	3	0.90
		My teachers	124	238.27			
		My family	82	234.33			
		My friends	46	237.87			
Scale Total		My own choice	213	226.85	2.076	3	0.55
		My teachers	124	242.02			
		My family	82	225.54			
		My friends	46	250.46			

According to the results of the Kruskal-Wallis test, which was conducted to test whether the difference was statistically significant according to the answers given to the question of who is influential in the choice of sports sciences by the scores of the individual-parent career inconsistency scale total and sub-dimensions, the perceptions of the participants' career inconsistency total and sub-dimensions were determined by the t variable. It was determined that the difference was not statistically significant at the 95% confidence level ($p > 0.05$).

Table 7. Kruskal-Wallis Test Results Regarding the Differences of the Individual-Parent Career Inconsistency Scale Total and Sub-Dimensions According to the Responses of the Participants to the Post-Graduation Plans Question

		Post Graduation Plan	n	Mean Ranks	X²	sd	p
Talent		Being a coach	256	233.16	1.701	3	0.63
		Being a teacher	114	222.08			
		To be a cop	63	246.23			
		Being a public official	32	244.48			
Vote		Being a coach	256	227.06	1.378	3	0.71
		Being a teacher	114	242.51			
		To be a cop	63	234.53			
		Being a public official	32	243.64			

Enthusiasm	Being a coach	256	232.96	0.231	3	0.97
	Being a teacher	114	232.05			
	To be a cop	63	229.87			
	Being a public official	32	242.88			
Scale Total	Being a coach	256	231.02	0.623	3	0.89
	Being a teacher	114	229.58			
	To be a cop	63	241.41			
	Being a public official	32	244.50			

4. DISCUSSION AND CONCLUSION

In this study, the role of the parents of the candidates who participated in the aptitude test of the Faculty of Sport Sciences in the choice of this faculty was investigated.

As a result of the chi-square analysis, it was found that there was a significant difference in the questions of taking an aptitude test at another university ($p=.009$), choosing sports science ($p=.000$), and having post-graduation plans ($p=.001$) depending on the gender variable. The gender variable may have caused a difference in the outcomes of participants in a university programme in a city other than the city in which they live. When asked who is influential in their choice of sports science, it is reasonable to assume that the female participants checked the "my choice" option, that their teachers, family, and friends are more influential in their preferences, and therefore a significant difference is found. When participants were asked about their plans after graduation, a significant difference was found in relation to the gender variable.

Nowadays, the profession serves not only to earn money, but also for individuals to use their professional skills. From the responses to the demographic questions in our study, it appears that individuals who actively participate in sports prefer sports science as a career choice. This could be due to the fact that students believe they can use their talents, interests, and desires while being successful, productive, and happy. Another finding is that students indicated that they would take specific talent exams at more than one university. This finding suggests that students want to increase their chances of continuing their studies at athletic science departments by taking more than one special talent exam.

When the obtained data were analyzed, it was determined that the individual-parent career inconsistency scale total and sub-dimensions did not make a significant difference according to the gender, being an athlete at home and doing active sports ($p>0.05$). It was determined that the average scores of male participants in the selection sub-dimension, the average scores of the participants who stated that they were athletes at home, in all sub-dimensions, and the average scores of those who stated that they did not do active sports in all sub-dimensions were higher 24% of the students who prefer sports sciences stated that they are athletes at home. When the sub-dimension and total score of the answers given by the participants to the question of who is influential in their sports science preferences were examined, it was determined that there was no significant difference ($p>0.05$).

Many children grow up idealizing their families' professions, and if the professions of the members of the family are respected by the society, this will play a role in the child's admiration for the profession of the individual in the family and

preferring to receive education in this field (Akosah-Twumasi et al., 2018; Wong and Liu 2010; Briscoe, Hall and Mayrhofer, 2011).

When the answers given by the participants about their post-graduation plans were analyzed, it was determined that the individual-parent career scale total and sub-dimensions did not make a significant difference ($p>0.05$). Today, the rapid development in every field has led to the emergence of different professions. The changing social status and the decrease in economic opportunities caused some professions to lose their popularity (Karakuş et al., 2005). Individuals mostly find employment opportunities as trainers, sports managers, recreation specialists and physical education and sports teachers after their education at the faculty of sports sciences. The specified occupations have a middle class income economically today. Due to the fact that parents expect too much from their children (high income and high social status occupations), it causes anxiety and fear of failure on children (Muola, 2010). Parents do not direct their children to occupations with middle and lower incomes because they think about the welfare level of their children in their future lives. Considering the findings of our study, it is thought that the reason for the low parental role in individuals' preference for sports sciences is due to this situation. People want to be satisfied with their career choices. The individual has the freedom to choose and his interest in this choice, which he thinks will provide satisfaction, increases (Sarıkaya, 2009).

It is believed that parents should not impose their own goals on their children and should not see their children's success as a reflection of themselves. Therefore, parents should show genuine interest in their children's career plans and support them, while allowing their children to discover for themselves who they are. Some young people are afraid of their parents' disapproval if they pursue a talented career in the arts/music/sports rather than a well-paying practical profession such as law or medicine. If parents make it clear that they have no particular expectations for their child's career, they will feel free to explore a more diverse career that suits their skills and interests and choose a career of their own choosing rather than that of their parents. It is predicted that if the career choice is in line with the child's own interests and abilities and the parents' career goals, his or her job performance will be more productive and his or her job satisfaction will be higher.

5. CONFLICT OF INTEREST AND ETHICS COMMITTEE APPROVAL

Conflict of Interest: *The author declared that writing this review does not include any conflicts of interest.*

Financial support: *It has been reported by the author that there is no financial support.*

Ethics Committee Approval: *There is no ethics committee report and all ethical responsibility is shared by the authors.*

Informed Consent: *Informed consent was obtained from the participants.*

6. REFERENCES

- Agliata, A. K. & Renk, K. (2007).** "College Students' Adjustment: The Role of Parent-College Student Expectation Discrepancies and Communication Reciprocity", *Journal of Youth and Adolescence*, 37(8), 967-982. <https://doi.org/10.1007/s10964-007-9200-8>.
- Akosah-Twumasi, P., Emeto, T. I., Lindsay, D., Tsey, K., & Malau-Aduli, B. S. (2018).** A systematic review of factors that influence youths career choices—the role of culture. In *Frontiers in Education* (Vol. 3, p. 58). Frontiers Media SA.
- Bandura, A. (2001).** "Social Cognitive Theory: An Agentic Perspective", *Annual Review of Psychology*, 52, 1-26. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.1>
- Briscoe, J. P., Hall, D. T. & Mayrhofer, W. (2011).** *Careers around the World: Individual and Contextual Perspectives*, Routledge. eBook.
- Çetin, C. & Karalar, S. (2016).** X, Y ve Z Kuşağı Öğrencilerin Çok Yönlü ve Sınırsız Kariyer Algıları Üzerine Bir Araştırma, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 157-197.
- Dikili, A. (2012).** "Yeni Kariyer Yaklaşımlarına İlişkin Değerlendirmeler", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 473-484.
- Gökbaraz, N. & Bozyiğit, E. (2021).** Birey-Ebeveyn Kariyer Hedefi Tutarsızlığı Ölçeği: Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencileri Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kepçeoğlu, M. (2004).** *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. İstanbul: Alkım Yayıncılık.
- Locke, E. A. & Latham, G. P. (2002).** "Building A Practically Useful Theory of Goal Setting and Task Motivation: A 35-Year Odyssey", *American Psychologist*, 57(9), 705-717. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.57.9.705>
- Liu, Y., Mao, Y. & Wong, C. S. (2020).** "Theorizing Parental Intervention and Young Adults' Career Development: A Social Influence Perspective", *Career Development International*, 25(4), 415-428. <https://doi.org/10.1108/CDI-01-2019-0028>.
- Öztemel K. (2012).** Kariyer Kararsızlığı ile Mesleki Karar Verme Öz Yetkinlik ve Kontrol Odağı Arasındaki İlişkiler Relationships between Career Indecision Career Decision Making Self Efficacy and Locus of Control. *GEFAD / GUJGEF* 32 (2): 459-477
- Sawitri, D. R., Creed, P. A., & Perdhana, M. S. (2021).** The discrepancies between individual-set and parent-set career goals scale: Development and initial validation. *Journal of Career Development*, 48(5), 654-669.
- Sawitri, D. R., Suryadi, B. & Perdhana, M. S. (2019).** "The Moderator Role of Individual Goal Clarity in the Relationships between Career Goal Discrepancies and Distresses", *Journal of Educational, Health and Community Psychology*, 8(4), 454-464. <https://doi.org/10.12928/jehcp.v8i4.14660>.
- Schoon, I. & Polek, E. (2011).** "Teenage Career Aspirations and Adult Career Attainment: The Role of Gender, Social Background and General Cognitive Ability", *International Journal of Behavioral Development*, 35, 210- 217. <http://doi.org/10.1177/0165025411398183>
- Tynkkynen, L., Nurmi, J. E. & Salmela-Aro, K. (2010).** "Career Goal-Related Social Ties during Two Educational Transitions: Antecedents and Consequences", *Journal of Vocational Behavior*, 76, 448-457. <http://doi.org/10.1016/j.jvb.2009.12.001>
- Wong, S. C. K. & Liu, G. J. (2010).** "Will Parental Influences Affect Career Choice?" *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 22(1), 82-102. <https://doi.org/10.1108/09596111011013499>

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

Giriş

Bu çalışmanın amacı, spor bilimleri fakültelerini tercih eden bireylerin bu tercihlerinde ebeveynlerinin rolünün bir etkisi olup olmadığını belirlemektir. Çalışmamızda katılımcılara “Birey-Ebeveyn Kariyer Tutarsızlığı Ölçeği” ve demografik bilgileri içeren anket yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmaya 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi özel yetenek sınavlarına başvuran öğrenciler arasından 124 kız ve 341 erkek olmak üzere toplam 465 gönüllü öğrenci katılmıştır.

Materyal ve Metod

Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır. Örneklem grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi özel yetenek sınavına katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan anketin ilk bölümünde demografik bilgiler yer alırken, ikinci bölümde Sawitri ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Birey-Ebeveyn Kariyer Tutarsızlığı" ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir versiyonu kullanılmıştır. (2020) ve Gökbaraz ve Bozyiğit (2021) tarafından doğrulanmıştır. Ölçek, üç alt boyutta (Yetenek, Seçim, Coşku) düzenlenmiş 15 maddeden oluşan 6'lı Likert tipi bir ölçektir. İstatistiksel analizde öncelikle verilerin normallik dağılımı Kolmogorov-Smirnov testi kullanılarak test edilmiştir. Demografik değişkenler arasındaki anlamlı ilişkileri incelemek için ki-kare testi, iki farklı değişken içeren anket soruları için Mann-Whitney U testi ve ikiden fazla değişken içeren anket soruları için Kruskal-Wallis testi kullanıldı.

Bulgular, Tartışma ve Sonuç

Elde edilen veriler, katılımcıların cinsiyet, evde spor yapma ve aktif spor yapma durumlarına göre birey-ebeveyn kariyer tutarsızlığı ölçeğinin toplam ve alt boyutlarında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Benzer şekilde katılımcıların spor bilimlerini tercih etmelerinde etkili olan faktöre ilişkin verdikleri yanıtların alt boyut ve toplam puanlarındaki farklılaşma incelendiğinde de anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Ebeveynler, çocuklarının gelecekteki refahını düşündükleri için çocuklarını orta veya düşük gelirli mesleklere yönlendirmeme eğilimindedir. Çalışmamızın bulgularına dayanarak, bireylerin spor bilimi tercihlerinde ebeveynlerin rolünün sınırlı olmasının bu nedenden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bireyler kariyer seçimlerinden doyum ararlar. Ebeveynlerin çocuklarına kendi hedeflerini empoze etmemeleri ve çocuklarının başarılarını kendilerinin bir yansıması olarak görmemeleri gerektiğine inanılır. Bu nedenle, ebeveynler çocuklarının kariyer planlarına gerçek ilgi ve destek göstermeli ve onların kim olduklarını kendi başlarına keşfetmelerine izin vermelidir. Bazı gençler, hukuk, tıp gibi gelir potansiyeli yüksek uygulamalı meslekler yerine sanat/müzik/spor gibi yetenek temelli alanlarda kariyer yapmaktan ebeveynlerinin onaylamaması nedeniyle çekingenlik duyabilirler. Ebeveynler, çocuklarının kariyerleri için özel bir beklentileri olmadığını açıkça belirtirlerse, bireyler kendi yetenek ve ilgi alanlarına uygun daha geniş bir meslek yelpazesini keşfetme konusunda kendilerini daha özgür hissedebilirler. Bireyin kariyer seçimi, kendi ilgi ve yetenekleri ile örtüştüğünde ve ebeveynlerinin kariyer hedefleri ile tutarsızlık göstermediğinde, mesleki performansının daha verimli olacağı ve mesleki doyumunun daha yüksek olacağı öngörülmektedir.

How to cite: Tosun,M.İ., Arici, M. Kaplan, A. Deryahanoğlu, G. (2023). Ebeveynlerin Mesleki Hedefleri Bireyler Üzerinde Ne Kadar Etkili?. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 88-99. Doi: 10.52272/srad.1290992